

منتدی اقرأ الثقافی مستی مرکز

www.iqra.ahlamontada.com

د.موسٲه فا مهحمود

وه رگيراني: باسيمة عه بدولستار

مهتہ لی مہرگ

د. موستہفا مہموود
وہرگیرانی : باسیمہ عبدالستار

ناوی کتیب: مه‌ت‌لی مه‌رگ

ناوی نووسەر: د. موسته‌فا مه‌حموود

ناوی وه‌رگێڕ: باسیمه‌ عبدالستار

تایپ: سروه‌ تالیب

دیزاینی به‌رگ: ناوه‌ندی پێنووین

دیزاینی تێکست: سلوی

نۆبه‌تی چاپ: یه‌که‌م ۲۰۱۹

چاپ: ناوه‌ندی پێنووین

تیراژ: ۱۰۰۰ دانه‌

ژماره‌ی سپاردن: له‌ به‌رپۆه‌ به‌رایه‌تی گشتیی کتیبخانه‌

گشتیه‌کانی

ژماره‌ (۱۸۱۴) ی سالی (۲۰۱۹) ی پێ دراهه‌.

مافی له‌ چاپدانه‌وه‌ی پارێزراوه‌ بۆ ناوه‌ندی پێنووین ©

۰۷۵۰۱۳۶۹۶۸۹ - ۰۷۷۰۱۹۳۲۷۴۹

hakem1423@yahoo.com

renwen2009@yahoo.com

سێمانی - بازاری ئاوباریک - نهۆمی یه‌که‌م

به‌رامبه‌ر کاسۆمۆل - دوکانی ژماره‌ ۶۶

پپرست

۹	مه ته له که
۲۳	پرۆسه یه کی قاچاغ
۳۳	من
۴۵	کات
۵۵	خۆشه ویستی
۶۹	ده زوو
۷۹	سه رپشک یاخود ناچار
۱۰۱	نووستن
۱۰۹	کیمیای ژیان
۱۱۹	تاکه راسته که
۱۳۵	سه ره میرووله
۱۴۵	س
۱۵۷	گل
۱۶۵	روح
۱۷۹	الله (خودا)

الحمد لله

مه ته له که

مه ریه که له نیمه جه سته ی خوی داوه به کولیدا ..

هیچ شتیک نییه له مهرگ سه یرتر بیت ..

پووداویکی سه یره ..

که شتیک ببیت به هیچ ..

جل و بهرگی ماته مینی و .. خیمه کان و .. موزیک و .. بخوردانه کان
و .. که س و کاری مردوو به جل و بهرگه شاتوییه کانیا نه وه ..

نیمه ش هه روهک بلایت ته ماشای پۆمانیک ده که ین و .. باوه پ
ناکه ین .. که سیش پپوهی دیار نییه باوه پ بکات ..

ته نانه ت نه وانه ش که به شداری ناشتنه که ن و به دوا ی مردوو که دا
ده پۆن، ته نها بیر له پتگا که ده که نه وه ..

منداله کانی مردوو که ته نها بیر له میراتییه که ده که نه وه و ..

گۆرپەلەكەنەكان تەنھا بىر لە حىسابەكەى خۆيان دەكەنەو و ..
قورئان خويئەكانىش تەنھا كرىكەيان ..

وادىيارە ھەموو كەس لە خەمى كاتى خۆى يا تەندروستى
خۆى ياخود پارەى خۆىدايە و .. ھەريەك پەلەى شتەيكىيەتى كە
دەترسئ لە دەستى بچيئ ..

شتەيك كە مردن نىيە ھەرگىز ..

پرۆسەى دلەپراوكئ دەربارەى مردن، سەرەپاى ئەم ھەموو شائۆ
كارىگەرەنەيە، تەنھا دلەپراوكئىيەكە دەربارەى ژيان ..

لەوە ناچيئ كەس باوەر بكات ياخود گرنگى بە مردن بدات ..
تەننەت ئەو كەسەش كە تابوتەكەى لە سەر شانى ھەلگرتووہ
..

تەختە دارەكە بە ناو گۆشتى شانەكانىدا پۆدەچيئ و ..
ئاوہزىشى پاماوہ لە ساتى داھاتوو .. ئەوہى كە چۆن چۆنى
تيايدا بژى .. كەس خۆى لە مەرگ ناگەيەنيت .. وەلى ئەوہ
ژيانە بە لای ھەمووانەوہ گرنگە ..

ئەمە نوكتەيە ..

ئەى كەواتە ئەوہ كئىيە دەمریت ؟

مردووہكە ؟

تەننەت ئەويش .. سەرەنجامى خۆى نازانيت ..

نرخ و ئەرزشى تەرمەكە .. ھىچ ناكات، ئەر چەند خولەكە
كەمە نەبىت كە ھاتوچۇ تيايدا دەۋەستىت بەھۆى پەپىنەۋەيەۋە

پشۋويەكە تيايدا ئۆتۆمبىللەكان لەملاۋلادا دەپەستىننەۋە ..
ھەر ئۆتۆمبىللىك بە دلەپراۋكىتۋە خۆى بەسەر ئەۋى ديدا فش
دەكاتەۋە، تا دلنىاي بكاتەۋە كە پەلەيەتى بۆ گەشتن بە
ئامانجەكەى و .. ئەر تىناكات .. لەم شتەى كە ناۋى مەرگە ..

مەرگ چىيە و .. حەقىقەتەكەى چىيە ؟

بۆچى مەرگ ھەرگىز لە بىرکردنەۋەى ئىمەدا نىيە .. تەنانەت
ئەر كاتەش كە پۈۋىپەۋى دەيىنەۋە ..

چۈنكە مەرگ لە حەقىقەتى خۆيدا ژيانە و .. ھىچ شتىكى
چاۋەپۈۋاننەكراۋ و كت و پەر لە خۇناگرىت و ..

چۈن تەنانەت كاتىك كە زىندۈۋوشىن، ھەمۈر ساتىك، مەرگ
تياماندا پۈۋەدات ..

ھەر پىنتىك لە لىك و .. ھەر فرمىسكىك و .. ھەر دلۆپىك
ئارەقە .. چەندىن خانەى مردۈۋى تىدايە .. كە بە بى ئاھەنگ
گىرپان بەرەۋ دەرەۋە پەرشىيان دەكەين ..

لە خويىنماندا .. مليۆنەھا خپۆكەى سوۈر لە دايك دەبن و
دەژىن و دەمرن .. بە بى ئەرەى ئاگادارىيىن .. ئەمە بە ھەمان
شىۋە بۆ خپۆكە سىپىيەكان و .. خانەكانى گۆشت و چەۋرى و

جگەر و پىخۆلەكانىش ..

هەموويان خانەى تەمەن كورتەن، لە داىك دەبن و دەمرن و،
هەى دى لە داىك دەبن و ئەوانىش دەمرن .. جا يا لاشەكانيان
لە پزىنەكاندا دەنيزرەين ياخود بە ئارامى و بىدەنگى لەگەل
دەردراوەكاندا دەكرێنە دەرهوہ .. بە بى ئەوہى ئىمە هەست
بەكەين شتىك خەرىكە پوودەدات ..

لەگەل هەر هەناسە هەلمزەين و هەناسە دانەوہەكدا .. ئوكسجين
وہكو گاز دەچىتە فرەنى جگەرەوہ ، و بىرێك گۆشت دەسوتىنێت
و گەرمىيەك بەرھەم دەھىنێت، كە گۆشتىكى دىكەى نويمان بۆ
ئامادە دەكات و، ئىمەش زىادى دەكەينە سەرشانەكانمان ..

ئەم گەرمىيە زيانە .. بەلام لە هەمان كاتدا سووتانىشە ..
مەرگ لە كرۆكىدايە و .. تياچوونىش لە سروشتىدا ..

كەواتە شتە چاوەپواننەكراوەكە لە كوێدايە لەكاتىكدا هەرىك
لە ئىمە لە دارەمەيتىك دەچين لەسەر دوو پى دەپوات ..
هەرىكەمان لە هەر ساتىكدا لاشەى خۆمان داوہ بەكۆلەماندا ..

تەنانەت بىرۆكەكانىش لە سەرماندا لە داىك دەبن و گەلا
دەكەن و دەگەشىنەوہ، پاشان دەوہرەين و دەكەون .. تەنانەت
هەستەكانىش .. لە دلماندا هەلەدەگىرسين و تىشك دەدەنەوہ،
پاشان سارد دەبنەوہ .. كەسايەتییەكان، جار لە دواى جار
قوزاخەكەى خويان تىك دەشكىنن و .. لە شىوہەكەوہ دەگۆرپين
بۆ شىوہەكەى دى .. ئىمە هەموو ساتىك .. مەعەنەويانە دەمرين

و .. ئەدەبىيانە دەمرين و .. ماددىيانە دەمرين ..

راستتر لەمەش واىە بۆيىن كە ئيمە دەژين .. ماددىيانە دەژين و ئەدەبىيانە دەژين و مەعنەوييانە دەژين .. چونكە هېچ جياوازيىك لە نۆوان مەرگ و ژياندا باس ناكړيت .. چونكە خودى ژيان پېرسەى مردنه ..

چونكە ئەو گەلایانەى لە لقه‌كانى دره‌خته‌وه دەپوین و .. پاشان دوه‌رپین و دەمرن و ده‌كەون و .. گەلای ديكه و ديكه .. دەپویت .. ئەو پېرسە يەك به دواى يەكە خودى دره‌خته‌كه‌يه .. چونكە ئیستا , لە هەمانكاتدا لاشەى پابردووه ..

چونكە جوولە لە هەمانكاتدا, لە شوینتێكدا بوون و نه‌بوونه .. من تەنها به‌مه پێ ده‌كەم و جوولە ده‌كەم و .. شتەكانیش لە گەلمدا تێده‌پەرن ..

چونكە ژيان يارييه‌كى به‌رامبه‌رانە نيينه .. بەلكو پاكيشان و كيش كردن و ژۆرانبازييه لە نۆوان دوو دژيه‌كدا .. وه هەولێكى به‌كه‌وتانه‌يه بۆ پێكخستن و پێك هێنانى ئەم دوو دژيه‌كه‌ له‌ چەند پێكهاته‌يه‌كى تەنكۆله‌دا, كه‌ خۆيان لە خودى خۆياندا بپوستان به‌ پێك هێنانه ..

جاريك و .. دووجار و چەند جاريك .. به‌ بێ كۆتايى و به‌بێ سەرکه‌وتن ..

هەرگيز .. وه به‌ بێ گەشتن به‌ هېچ به‌رامبه‌رييه‌ك ..

ژيان بەرامبەرى و يەكسانى نىيە لە نىوان بوون و نەبووندا، بەلکو شلەژان و پىكدادانە لە نىوان ھەردووکیاندا .. نۆرانبازيەكە، جاريك يەككيان بەرز دەكاتوھ و جاريكيش دەيدات بە زەويدا

ژيان قەيران و پەشۇكانە ..

ئىمە ھەموو ساتىك مەرگ دەچىژىن .. لە مەرگدا دەژىن .. ۋە ناشلەژىن بەلکو بە پىچەوانەوھ .. ئىمە لە ميانەى ئەو مەرگەى تياماندايە ھەست بە قەوارەى خۆمان دەكەين و .. براوھى خۆمان دەبين و خۆمان دەبەينەوھ و .. دركى پى دەكەين و .. چىژى لى ۋەردەگرين ..

بەمەشەوھ ناوھستين .. بەلکو دەچىنە نۆرانبازيەوھ لەگەل كۆمەلگەكەماندا .. ۋە دەچىنە شىۋەيەكى ترەوھ لە مەرگ و ژيان .. مەرگ و ژيانىك لە بواريكى فراوانتردا كە كۆمەلگە و سىستم و پىكھاتەى مۆيى گەورە نۆرانبازي تىدا دەكەن ..

لە ميانەى ئەم نۆرانبازيە گەورەترەوھ .. زياتر و زياتر ھەست بە خۆمان دەكەين .. ئەمیان چەند خانەيەك نىيە لە لەشى تاكە كەسىكدە، لە دايك بىيىت و بمرىت .. بەلکو چەند كۆمەلەيەكى مۆيىيە لە جەستەى كۆي كۆمەلگادا لە دايك دەيىت و دەمرىت ..

ئەمیان مەرگە و لە ئاستىكى گەورەتردا پوودەدات ..

کهواته مهرگ پووداویکی بهک له دواى بهک و بهردهوامه ..

کاتیک مروږ لهسهر دوو پښی وهستاوه، بهخه ی دهگریټ و ..
کومه لگاگان له تینی خویاندان، بهخه یان دهگریټ ..

ئو له شانه چنراوهکانی مروږدایه .. له جهستهیدایه ..
له هریهک له ترپهکانی دلیدایه هرچنده به تهنډروستی و
سهلامه تیشه وه ورژم بکات .. وه ژیان به مردن پیک دیت و ..
ئو شیویه وه دهگریټ که هستی پښ دهکین و تیایدا دهژین
.. چونکه ئوه ی هستی پښ دهکین و تیایدا دهژین بهرهمی
ههردوو هیزه که په پیکه وه .. بوون و نه بوون که به پاکیشان و
کیښ کردن، جیگوړکښ به مروږ دهکهن ..

کهواته نهټنی ئو سه رسامیه چییه تووشمان دهټت کاتیک
به کیکمان لښ دهمریټ ..

بوچی ئهم ناخافتنه مان به لاه نا ژیرانه یه و .. جیگه ی
باوه پښکردن نییه ..

بوچی له بهردهم پووداوه که دا سه رسامانه ده وه ستین و چاوی
خومان به درو ده خینه وه و .. ناوه زمان به هه مان شیوه .. پاشان
تیده په پښ و .. هه موو شتیکمان له بیرى خومان خستووه ته
خواره وه و چاومان لښ پوښیوه و .. وامان داناوه ئوه ی که
پوویدا .. پښویست و فهرز بوو و .. زمان پاراویى و مواجهه له یهک
بوو .. نه نجامان داو کوټاییمان پښ هیټا ..

بۆچى ئەم پووداۋە بە ھەند ۋەرنەگىرىن ..

ۋە بۆچى لە ترسدا ھەلەلەرزىن كاتىك بىرى لىدەكەينەۋە و ..
دلمان لە جى دەچىت كاتىك باۋەپى پىدەكەين و، كاتىك
ئەرزىشى بۆ دادەنىين ژيانمان دەشلەژىت ..

ھۆكار ئەۋەيە .. كە ئەمە تاكە پووداۋە ئىمە پاستەخۇ دەيىينىن ..
چونكە ئەو پووداۋى مەرگانەى تياماندا پو دەدەن ئىمە نايان
يىينىن .. خېۋكە سوورەكان نابىينىن كاتىك لە دايك دەبن و
دەمرن .. سووتانى خانەكان نابىينىن .. زۆرانباۋى مىكرۇبەكان
نابىينىن كاتىك دەمانكوژن و دەيانكوژىن ..

ۋە خانەكانمان لە ناوچوونى خۆيان نابىينىن ..

ھەرچىيەك لە ناوماندا پوودەدات .. لە تاريكىدا پوودەدات ..
ئىمەش پىر بە پىلۋى چاۋەكانمان دەنوين و دلەكانمان بە پىك
و پىكى لىدەدات و ھەناسەدانمان بە ئارامى لەرەلەر دەكات ..

مەرگ ھاۋشىۋەى دز .. لە ژىر بالى تاريكاىى شەۋدا،
ھەنگاۋەكانمان دەدزىت .. بەسەر سەرماندا دەپوات و موۋەكانمان
بۆ سىپى دەكات ..

تال .. تال .. بە بى ئەۋەى ھەست بەكىن .. چونكە تەپەى
پۆشتەكانى ھەمان تەپەكانى ژيانن ..

گەلاكانى درەخت دەكەۋنە خوارەۋە، بەلام درەختكە بە
پاۋەستاۋى و لار و لەنجەيى لە بەرچاۋان دەمىننەۋە و .. بەردەوام

سه وزی و به رده وام گه شانوه .. به م شیوهیه ده مینیتیه وه تاكو
زریانیک هه لدهكات و له په گه وه هه لیده كه نیت و فرپی ده داته سر
پانتایی پښاکه ..

ته نها له م کاته دا ئیدی شیوهی لیل ده بیت و ده بیتیه هو
په شبینی .. لقه کانی پووت ده بنه وه و .. په گه کانی کلور و بۆگه ن
و .. گه لا کانی زهره هه لده گه رین ..

ئیدی ته واو بوو .. چیدی درهخت نییه .. بوو به شتیکی دی
.. بوو به ته خته ..

هه ر نه مه شه پووده دات .. کاتیك مرؤف ده بینین ده بیتیه
لاشه یه کی بئ گیان ..

ئیدی له شتیکی دی ده چیت و نه و پووداوهی کت و پر پوویدا،
له پووداویکی سهیری بئ پیشه کی ده چیت ..

کت و پر هه موو مرؤفه که کۆتایی پیهات ..

جا ئاوه ز ده ست دهكات به پرسیارکردن ..

ئایا منیش کت و پر هه مووم کۆتایی پئ دیت وه کو نه و
مرؤفه .. چۆن .. له کاتیكدا هه چ شتیك له ههسته کانددا هه رگیز
ئاماژه به م کۆتاییه ناکه ن ..

چۆن نه مه پووده دات .. له کاتیكدا من له جۆشی ئاره زوودام
.. پریم له ئیراده .. به لکو من خودی پر بوونم ..

چۆن پېر بوون دەگۆرپىت بۇ بۆشايى و .. بۇ كەلپن ..

من .. من ؟ كە ھەموو دونيام لە خۆگرتووه .. چۆن ئاوا
كۆتاييم پى دىت و دەبم بە شتىك دونيا لە خۆيم بگريت ..
من ؟ ..

وشەى من .. وشەيەكى ئىلكترىكىيە .. وەكو پووناكى وايە،
ھەموو شتىكى پى دەبىنم و .. ھىچ شتىك ناتوانىت ئەو ببىنىت
..

ئەم وشەيە لە ھەموو وشەيەك گەرەترە و لە ھەموو
حەقىقەتتىك گەرەتر .. چونكە بەمەو حەقىقەتەكان دەبن بە
حەقىقەت ..

لە سەررو ھەموو شتىكەوھە و تەنانەت لە سەررو منىشەوھە،
چونكە دەبىنىت و ھەستم پى دەكات ..

سەرچاوەى ھەموو تىشكدانەوھە .. وە كاتىك ئەو دىمەنە
تراژىدىيەم بۇ وينا دەبىت كە مەيدانى زۆرانبازيەكەى تى
فېرپى دەدات، ئەو لە سەررو ئەو دىمەنە شەوھە .. چونكە دەبىنىت
و .. لە سەررو سىروشتەوھە و .. لە سەررو ياساكانىيەوھە و ..
لە سەررو دياردەكانىشىيەوھە ..

من مەرگم !

من كىم ..

وه ئه مه كټيه مردووه ..

ئو به شيكه له من ..

دیمه نى ملیونه ها ئو دیمه نانه یه كه به خه یالدا تیده پهن ..

ئیدی چۆن منیش دهمرم ..

ئوه نده ناخايه نيټ ئه م پرسيار كردنه ده گورپټ بۆ پارچه
پارچه بوونىكى سامناك كه تيايدا لۆژيك خۆى تټك ده شكټ نيټ
و .. ده كټشټ به چه ند مه حالټ كدا كه چاره سه ريان نيه ..

به م شيوه يه كټشه ئه زه ليه كه ده ست پټ ده كات ..

مه ته لى مه رگ ..

سه رچاوه ي ئه م مه ته له ، ئه م هه لويسته يه كه تيايدا ئاوه ز له
بينينى پاسته خۆى مه رگه وه ده چټ بۆ هه لسه نگاندينكى پاسته خۆ
ده رباره ي مه رگى خۆى .. له كاتټ كدا ئه و خاوه نى هه موو شته كانه
و .. هه موو سيستمه كانيان و .. راڤه و پووناكييه كانيان ..

به لام دووباره ده لټ :

نا ..

ئوه ئه وانى ترن دهمرن ..

هه موو ميژوو چيروكټى مه رگى .. من .. ناگيرټه وه ..

بابەتەكان دەگۆپىن و ئالوگۆپ دەبن و دەوهرن و دەمرن و ئەوانى
دى دەمرن ..

من من .. ئەم منە .. لە پېششودا يەك نموونەى لى نەمردووه

من لە ماددەيەكى دىكەم جياواز لە ھەموو ئەم بابەتانە ..
ھەر بۆيە دەيانگرم و تاوتووى يان دەكەم و لىيان دەگەم .. بەلام
ناتوانم خۆم بگرم و تاوتووى بكەم و لىى تىبگەم ..

من لە سەررو بەردەستى ھەمووانەوھم و .. لەسەررو
بەردەستەكانى خۆشمەوھم و .. لەسەررو بەردەستەكانى ياسا و
دياردەكانەوھم ..

ئەلقەيەكى ون بوو ھەيە ..

كە دەرگايەك دەكاتەوھ بەرھەو فەلسەفە و .. فيكر لىوھى دزە
دەكات .. بەلام دەرگايەكى تەسكە .. ژۆر تەسكە .. دەپوات بەرھەو
چەند ژۆر زەمىنىك كە ژۆرەيان داخراون و .. گەشتى فيكر لەم
ژۆر زەمىنانەدا ترسناك و بىزاركەرە، وەلى جىگەى بايەخە .. جا
چ شتىك ھىندەى ژيان جىگەى بايەخە .. سەرەنجام و .. لەكوئى
وھ و .. بۆ كوئى و .. چۆن ..

پروسیہ کی قاچاغ

پروڻه سیه کی قاجاغ

خوشه ویستی چیرۆکیکی جوانه .. مهرگ دانه ره که یه تی ..

ژیان گه رمییه و .. سووتانه .. مهرگ چنراوییه تی و .. تیاچوون
کړۆکییه تی ..

جهسته مان بهرده بیتیه وه کاتیک پئی دهکات .. هه موو ساتیک
شتیکی لی دهکه ویتیه خواره وه ..

وه هه رچه نده بژین له هه مانکاتدا نه وه ندهش داده خوریت ..

نه بوون (عدم) .. له بوونماندا شاردراره وه .. له جهسته ماندا
.. له ههسته کانماندا ..

ترس .. گومان .. دوودلی .. دلپاوکئی .. ته مبهلی .. پال
دانه وه .. بئی هیوایی .. لوتکه ی بئی ئومید بوون .. هه موو
نه مانه نیشانه ی وهستان و هیمنین له ههسته کاندا .. هه موویان
ههستی نه بوونین , تاکه رافه یان نه وه یه که له پیکهاته ی ئیمه د

ا که لیتیک هیه .. که لیتیک به چاوی هسته کانمان دهیبینین ..
جا ده ترسین و نائارام ده بین و تووشی دلّه پاوکئی ده بین ..

که لیتیک له ناخماندا چاوی تیده برین , گهرچی به چاوی
سهر نایبینین و .. تا کو پیمان نه وتریت فلان مرد .. بیرمان
ناکه ویتسه ..

مرد ..؟! چون مرد خو ئه و دوینئ تا نیوه شه و له گه لماندا
مایه وه .. شتیکی سهیره ..

لیومان ده قرچینین و .. پاشان هه موو شتیک له بیر ده کهین
و ده گه پینه وه سهر ژيانی ئوتوماتیکی خومان .. به لام چاوی
ناوه کیمان هه ر ته ماشای ئه و که لینه ده کات و .. ناخمان به رده وام
له م دلّه پاوکئی ته م و مژاوییه دا هه لده له رزیت ..

مه رگ به لای هه ریه که مانه وه .. قهیران و .. پرسیاریکه .. مایه ی
سه رسامی و دلّه پاوکئی و .. توقانه ..

به لام به لای گه ردوونه وه شتیکی دیکه یه ..

سه باره ت به گه ردوون .. پتویستی و شتیکی چاکه .. خیریکه
.. مه رگ و ژيان .. کاتیک له دووره وه ته ماشایان ده کهین ..
خه ریکن له گه ردووندا کارده کهن و واده رده کهون که واقیع
ده ئافرینن ..

مەرگ وهكو ته واو كه رى ژيان دهرده كه ویت .. وهكو نه و
باخه وانیه پوهه كه خراپ بووه كان هله ده كه نیت و زه و بیه كه ساف
و ته خت دهكات و دهیكلیت تا بوار بو توه بچو كه ناسكه كان
بره خسیئت به ره مه كانیان پیشكهش بكن ..

وهكو نه و وینه كیشه به فلچه كه ی هیلك ده سپرته وه تا
هیلكی باستر له سه ر تابلوكه بچه سپینیت ..

وهكو دروستكاریت وایه له پوشاکی پووخی نه ردا .. نه وه تا
دیواری جهسته ده پووخی نیت .. چونكه له پشت نه و دیواره وه
ناری ژیان پى دهكات ..

هه ولبده ویتای دنیا بکهیت به بی مەرگ .. دنیا هه ر له
پوژانی ئاده مه وه .. بوونه وه ره كان كه له كه ده بن و .. نامرن ..
خه لك و .. میس و .. بوقه كان و .. گژوگیا وشكه كان و ..
كرمه كان .. كه له كه ده بن و .. به سه ر شان و ملی یه كدا ده كه ون
.. تا به رى چاوی خور ده گرن ..

ژیان ده بیته شتیک هاوشیه ی خنکان ..

بوونه وه رى زیندوو ته نها خوی خوشده ویت .. له گه ل نه و ساته
بچو كه ی تیدا ده ژى , بویه رقی له مەرگه .. به لام مەرگ
هه موو ساته كانی خوشده ویت .. کاتى خوشده ویت .. داهاتووشی
خوشده ویت .. هه ربویه خه لكی وهكو كه پهك له بیژنگه كه ی
ده كه ونه خواره وه .. تا خه لكانیكى دیکه له سه ر لاشه كانیان
هه ستنه وه و .. به م جوره به رده وام ده بیته ..

مەرگ ، پېۋسەي مۇنتازا كىرنە كە لەسەر شىرىتى ھەموو بوون
كارىدەكەت و دەبىرپىت و دەيكەت بە چەند دىمەنىكى واقىعى ..
ھەرىكەيان تەمەنىكى سنووردارى ھەيە ..

ھەروھە مەرگ واقىعى بىگەنەكان دەئافرىنىت ، ھەروھە چۆن
واقىعى زىندووھەكان دەئافرىنىت ..

بىگەنەكان كۆتايىان ھەيە .. چاويش لەبەر ئەوھى كۆتايىان
ھەيە دركىان پىن دەكەت .. كۆتايى لە درىژى و پانى و قوولسى ..
وہ ئەگەر بەھاتايە لە درىژى و پانى و قوولدا بىن كۆتا بوونايە ،
وون دەبوون .. وہ دەچونە سەروو درك پىن كىرنەوہ ..

بوونيان نەدەما ..

ئەوہ كۆتايى ھاتنە ، دەيانھىلىتەوہ ..

كۆتايى ھاتنىش مەرگە ..

كەواتە ھەموو ئەوانەي ھەن لە مەوۆف و ئازەل و پووەك و بىگيان
، ھەمويان كۆتايى پىھاتووى سنووردان .. مەرگ لىوارەكانيان
دەخوات و .. پەراويزەكانيان دەبىرپىت و .. دەريان دەخات و ..
دەيانھىلىتە بوون و دروستيان دەكەت لە ھەمان كاتدا ..

مەرگ خىر و چاكەيە بۆ گەردوون چونكە بەھۆيەوہ شتەكان
بوونيان دەبىت و بوونەوہرەكان شلەزاوى ھەست و ژيان دەبن ..

به لām بۆ تاکی مرؤف خراپترینی خراپه کانه .. به لای تۆوه و .. به لای منه وه .. چونکه وه کو باجی دامه زرانندن و تۆژه نکرده وه خه رجمان ده کات و .. له قه سابخانه ی بووندا وه کو قوریانی پیشکه شمان ده کات ..

وه ئیمه له م جوړه قوریانییه تیناگه یین .. وه ناتوانین لێی تیڤه یین چونکه قوریانییه کی سامناکه .. قوریانیانیکه مانای مردن و تیاچوونی ئیمه یه .. ئیمه له تراژیدیای خۆماندا ده ژین .. مه رگیش وه کو که لێتیک ده بینین که ده می به ژیر پێ ماندا ده کاته وه و ئیمه ش هه ر شتیکمان ده ست بکه ویت خۆمانی پێوه ده گرین و .. خۆمان به خودی مه رگیشه وه ده گرین و خۆمان ده پارێزین له وه کهنده ی له ژیرماندا ده پوخیت ..

وه ئافره ته که ده بینین هه ردوو ده ستی و دل و جهسته یمان بۆ درێژ ده کات و .. وه کو پردیکی مه له وانکه ری سه ر پووباری له ناوچوون سه ما ده کات .. ئیمه ش هه لپه ی بۆ ده که یین تا پزگاری بکه یین و .. هه ست به دیوانه یی چیژ و دلخۆشی و خۆشی ده که یین کاتیک له نیتوان باله کانیدا یین .. هه ست ده که یین دووباره له دایک ده بینه وه و .. زیندوو ده بینه وه و .. له (میسر) هه لدیین ..

وه ده مرین .. به لām پاش ئه وه ی وێنه ی خۆمان له جهسته یدا پوواند و قاچاغچیه تیمان به به شیک له بوونی خۆمانه وه کرد له پێگه ی ئه م پرده جوانه له گوشت و خوینه وه .. که به زه رده خه نه که ی پیشکه شی کردین ..

خۆشەويىستى .. ھەمووى چىرۆكىكى جوانە .. دانەرەكەى ,
خودى مەرگە .. بەتەنھا خۆشەويىستىش نا .. بەلكو ھەموو
ھەست و ترس و ھىوا و وپتەكانى خەيال و فيكر و ھونەر و
پەۋىشتەكان .. ھەمووئەم بەھا مەزنانە قەرزارى مەرگن , بۆ
بوونيان ..

ھەر نموونەيەكى پەۋىشتى دەتەۋىت بۆم بەيئەرەۋە .. منىش
مەرگت لە دووتويىدا بۆ ئاشكرا دەكەم ..

ئازايەتى .. نرەكەى لەۋەدايە ئالنگارى مەرگ دەكات ..

سورويون .. بەھاكەى لەۋەدايە پەۋىپەۋى مەرگ دەيىتەۋە ..

بەم شىۋەيە بۆ ھەر نموونەيەكى پەۋىشتى .. ھىزەكەى لەۋەدايە
پەۋىپەۋى بەرگى دەيىتەۋە .. ۋە ئەگەر بەرگىيەك نەيىت
پەۋىپەۋى بېيىتەۋە , دادەپمىت و .. ئەۋەشى لە خۆى گرتوۋە
دادەپمىت ..

ھونەرمەند و فەيلەسوف و پىاۋى ئايىنى سى كەسن لەسەر
دەروازەى مەرگ دەۋەستەن ..

فەيلەسوف ھەول دەدات پافەيەك بدۆزىتەۋە ..

پىاۋە ئايىنىيەكە ھەول دەدات پىگايەك بۆ ئارامى بدۆزىتەۋە ..

ھونەرمەندەكەش ھەۋلى دۆزىنەۋەى پىگايەك بۆ نەمرى ,
دەدات .. ھەول دەدات مىندالىكى ئاشەرى لەسەر پىگايەك جى

بەئالەت ، كەناوەكەى بە نەمرى بەئالەتەو ..

پارچە موزىكىك يا پەيكەرەك ياخود چىرۆكەك يا ھۆنراوەك

ھەموومان .. مەرگ دروستمان دەكات .. مەرگى سەرسامكەر ..

گەر نەمردىنايە ھەستمان بە خۆشەويستى نەدەكرد .. چونكە
خۆشەويستى ھىچ نىيەجگە لەدەست گرتن و ھۆگرىوون بە ژيانەو
و .. ھەولدان بۆ بەقاچاغ بردنى وەكو ماددە ھۆشبەرەكان لە
سكى دايكدا ..

ھەر ھەچ پێويست بە پەوشتەكان دەكات ، لە كۆمەلگای
نەمرەكاندا .. پەوشت ئەو كۆنكرەت و ئاسنەيە كە مائە
پوخواوەكانمانى پێ پالپشت دەكەين .. وە ھەيكەلە
لەناوچووەكانمانى پێ پادەگرين .. جا ئەگەر ئێمە ھەموو لە
نەمران بين و نەخۆش نەكەوين و نەمرين و لاواز نەبين و تووشى
ھىچ خراپەيەك نەبين ، ئىدى پێويستى پەوشت لە كوێدايە ..

ھەموو جوان و چاك و باشەكانى كۆمەلگاكانمان ، لەم كەلێنەو
دەردەچن .. مەرگ ..

وە ھەموو ئەو جوانيانەى لە مەوقايەتيماندا ھەيە .. بەھەمان
شێو لەم كەلێنەو دەردەچێت .. ژيانمان جياكرەو نىيە
لەمەرگمان .. بەلكو ھەريەكەيان مەرجى ئەوى ترە ..

پاستىريش وايە بۆئەينى دوو ھالەت نىيە .. ژيان و مەرگ ..

بەلكو يەك خالەت ھەيە ئەويش خستنه گەرە .. خالەتتەكى
دژيەكە لەناخی خۆيدا و ھەردووکیانی پیکەو لەخۆ گرتووہ :
ژیان و مەرگ ..

خالەتتەكى جوولای تپە لیدەرە لەژیانەوہ مەرگ دەخاتە گەر
و لە مەرگەوہ ژيان وە لە ھەموو ساتتەکا ھەردوو میکروپەکەى
ھەلگرتووہ .. میکروپەى گەشە و میکروپەى لەناوچوونى , لەھەمان
کاتدا ..

ئەمانە دوو میکروپەى ئاگرەستیان لە نێواندا نییە ..

یەكسانیان لە نێواندا نییە بەلكو تەنھا زۆرانبازی كردن و
دڵپاوكى و پارچە پارچە بوون و جۆرەھا پریشكى فرۆکیان لە
نێواندا یە , ھاوشیوہى پریشكە فرۆكەکانى دوو جەمسەرى پۆزەتیف
و نینگەتیف کاتتەك بەیەك دەگەن .. وەكو ئەو میکروپەانەن ..
گەرمى و پووناكى بۆلۆ دەکەنەوہ .. ئەوانیش بریتین لەھەست و
ئاگایى كە لە ئاوەزى ئەو مرقەهى لەم زۆرانبازییەدا دەژى بە
نینگەتیف و پۆزەتیفیەوہ , دادەگیرسینن ..

وا دەدەكەوێت لەم زۆرانبازییەدا توخمى پۆزەتیف بەھێزتر بێت
لە نینگەتیف .. وە وا دەردەكەوێت ژيان زۆل و سەرکەوتوو براوہ
بێت ..

ئەمانە قسەى جوانن بەلام لەگەڵ ھەموو ئەمانەشدا ناتوانن
مەرگمان لەبەرچاو جوان بکەن ..

ته نانه له پوږش هېنانه وه شدا بۆ (ئيزپائيل) و كرده وه كانى ،
لاى ئيمه شكست ده هېتن .. نه گهرچى له بهرزه وه ندى گه دوونيشدا
بيت .. جا گه ردوون به ئيمه چى .. ئيمه خومان گه ردوونيكين
و .. (ئيزپائيل) هاتووه پاكترين پيرؤزييه كانمان نه تك ده كات،
نه فسمان .. من و .. تو ..

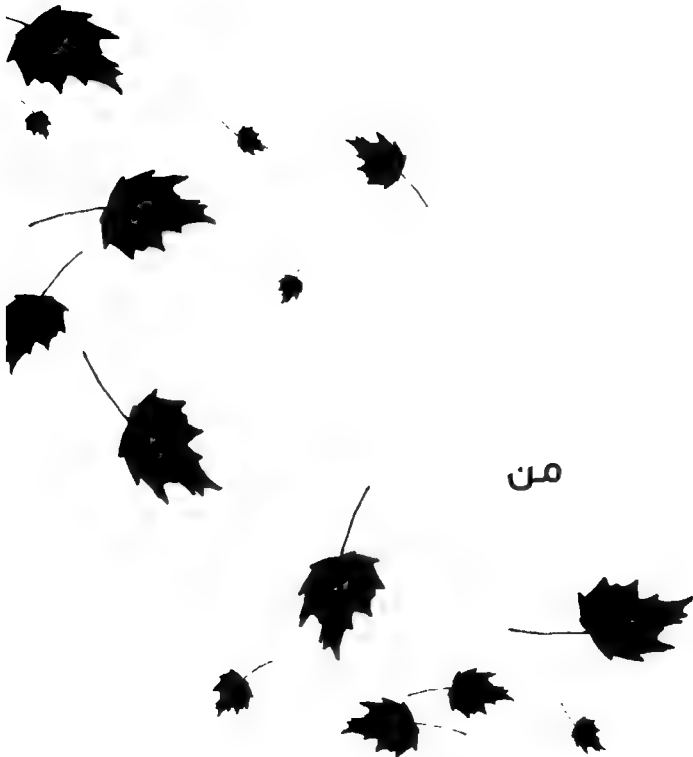
جوانترين ساته كانى ژيانم نه و ساتانه كه تياياندا ده ليم ..
من كردم .. من پيشكه شم كرد .. من به ده ستم هېنا .. من
دامه هېنا .. من .. من ...

هېچ شتيك نيه له بوونى من .. ياخود بوونى تودا .. به
نرختربيت له م وشه بچوكه .. من .. جا ئيدى چؤن نه كرئت وينا
بكه م كه ده مرم ..

منيك كه ده توانم مردن به دى بېنم .. ده توانم بكوژم و خو شم
بكوژم ..

چؤن له كاتيكا مەرگ يه كيكه له دامه يتر اوه كانم ؟ من يه كيك
بم له قووربان ييه كانى ..

كوانى مه ته له راسته قينه كه .. نايا مەرگه .. ياخود نه م وشه
بچوكه يانه .. من ؟ ..

من

من

له پووکاری دهره وه مدا سنوورم ههیه .. سه قفیکم ههیه،
له ئاستیدا جه ستم کۆتایی دیت .. به لام له ناوه وه بئ سه قفم
و .. بئ بن ..

من .. وشهیه کی جوان و زهریفه .. له دنیا دا له و جوانتر نییه
.. گۆرانیه که .. ده چپته پیکهاتهی هه ر پستهیه که وه، ده یكات
به پستهیه کی ته وا و گرنه .. ده چپته هه ر بابته تیکه وه، ده یكات
به بابتهی پۆژ ..

چونکه بابته بۆیه بابتهی من و .. پاره ی من و .. خۆشه یستی
من و .. پوچی من و .. دلی من ؟

به لام من ؟.. من کیم ؟..

نایا که ستان هه ولێ داوه ئه م پرسیاره له خۆی بکات ..

من کیم ؟

من فلانم .. فلان كى .. فلانى كوپى فلان .. ئەمە واتاي
چىيە .. تەنھا وشەى زارەكىن .. تەنھا چەند ئاماژە يا ھېمايەكن
ئاماژە بە ھەقىقەتى من دەدەن .. باشە ئەى ھەقىقەتى من
چىيە ؟

لېرەوۋە ئىدى مەتەلەكە دەست پى دەكات ..

ھەقىقەتى من چىيە ؟

من ھەولەدەم بوونى خۆم بگرم و بېھىنم پشكىنى بۆ بگەم
ھەرەك چۆن پشكىن بۆ ئەم مەرەكەبدانەى سەر مېزەكەم
دەكەم .. دەبىنم كە بوونىكى بى بىنە ..

بوونىك، لە ناوۋە بەسەر چەندىن تواناي بى كۆتادا كراوۋەتەو
و .. كاتىك زىخ و بەرد فرى دەدەمە ناو ئەم بېرە ناوۋەكىيەو،
گويم لە ھېچ دەنگىك نابىت .. چونكە ھەر خلۆر دەبىتەو و
ھەر خلۆر دەبىتەو بۆ قولايىيەكى بى كۆتا ..

من لە پووكارى دەرەوۋەمدا سنوورم ھەيە .. درىژى بالام لە
(۱۷۰ سم) دا كۆتايى پى دىت ..

سەقفىك ھەيە لە ئاستىدا جەستەم كۆتايى دىت .. بەلام لە
ناوۋە بى سەقفم و بى بن .. بەلكو قولايىيە و سەردەكىشىت
بۆ قولايى .. ۋە بىر و وىنە و ھەست و ئارەزوۋگەلىك كە تەواو
نابن بۆ ئەو نەبىت دووبارە دەست پى بگەنەو .. ۋەك بلئىت
پەيوەستن بە كانىيەكى بى كۆتاو ..

وه قولاييه كان له گډرانكارى و ئالوگپږى بېرته وامدان ..
هه نديكيان له سهر پوهه كه سهر ئاو ده كه ون و ده بنه كه سايه تيم و
هه نديكى ديكه شيان له تاريكيدا چاوه پږى پږلى خويان ده كه ن ..

من له دهره وه شمدا به هه مان شيوه ئالوگپږى ده بم .. واقع ئه م
تويكللى له دهره وه مدا سهر كه وتووه داده خورښت و تويكللى
نوئى له ئاوه زى ناوه كيمه وه له جيگه ئه و سهر ئاو ده خات ..

وه هه ركاتيک دڅخه له دڅخه كانم ده گرم و ده ليم ئه م منم ..
نه ونده ناخايه نيت دڅخه كه له ژير ده ستم دهره چېت و دڅخه
ديكه جى ده گرته وه .. نه ويشيان .. هه ر منم ..

شتيكي سهرليشيوته ره !!!

وه سه يري جيهانى ده ورويه رم ده كه م .. ده بينم كه من له م
جيهانه دا مه له ده كه م هه روه ك چوڼ مراوى له ئاودا مه له ده كات
.. به په په كاني سه ول لږ ده دات و ته پ ناييت به لكو به سهر
ئاوه كه دا ده خزيت وه ك بلييت له توخمى ديكه به و نامويه ..

من په يوه ستم به جيهانه وه و له هه مانكاتدا لى جودام .. جيهان
ده چېته پيکها ته كه مه وه، به حوكمى جيگه ئه نيشته جيبون و
خواردن و خواردنه وه و په يوه نديم له گه ل كه ساني تردا .. به لام
پيمه وه نه لكاوه .. نه و ته نها هه سته كانم ده وروژييت و جيگه
بايه خمه .. وه به نه دازه ئه بايه خه كه م په يوه نديم له گه ليدا
ده مي نيت و .. كاتيک گرنگيدانم پږى كوتايى ديت، له خومى
ده كه مه وه هه روه ك چوڼ كاتيک مراوى ده گاته كه نار، خوى

دەلەرزىنىت و ئاۋەكە لە پەپەگانى دەكاتەۋە ..

من بە ھەلبژاردنى خۆم جىھان لە باۋەش دەگرم و گرنى
پىدان و كەسايەتى خۆمى بۆ دادەنىم و لە خۆمى دەگرم و
ھاۋىيەتى دەكەم تا ئەو كاتەى ئەو .. من، دەبىت .. ۋەلى
كاتىك ئەم پەيوەندىيە (من) يىيە كۆتايى ھات .. دەگەپتەۋە
بۆ خۆم ..

بەلام لەگەل ئەمەشندا من پزگارم نابىت لە چەپەلى و .. نزم
بوۋنەۋە و ئابرووچوون لە چالەگانى خەلكىدا ..

ھەندىك جار جىھان ھەراسانم دەكات و بۆ ماۋەيەك تىايدا
دەتۈيمەۋە .. ئەو داۋاكارىيەى سەرنووسەرى ئەو گۆفارەى كارى
لەگەلدا دەكەم داۋاى دەكات، بۆى جىيەجى دەكەم و ..
ئەو كارانەى بەپىۋەبەرى نەخۆشخانەكەم كە ۋەكو پزىشكىك
كارى تىدا دەكەم، داوام لىدەكات، بەئەنجاميان دەگەيەنم ..

ملكەچى پۇتىنى داب و نەرىت و مۇجامەلەكان دەبم و .. خۆم
لە چەنەبازىدا خەسار دەكەم و لە پشت كىشەگانى پۇژانەۋە
خۆم خەشار دەدەم .. ۋە لە پشت خەلكەۋە خۆم دەشارمەۋە و
.. دەلەيم جا من چى بكەم .. ئەوان ئەۋەيان لە من دەۋىت ..
دۇنيا ھەموۋى ھەروا دەكات ..

لەم جۆرە كاتانەدا خۆم لە دەست دەچىت .. لە دەستم
دەچىت .. ۋە دەبمە بابەتتىك ھاۋشىۋەى بابەتەگانى كورسى
و درەخت و پەرتووك و .. ئەۋ شتە پاكىزەيەى لە ھەمووانم

جيا ده کاته وه، له ده ست ددهم .. نهو شته ی که ده مکات به
چنراو پکی تاک .. ده مکات به .. من .. فلانی کوپی فلان ..
نه مانه چند کاتیکن من هه ستیان پی ناکه م .. به لکو له
سراوه و هیل به سه ردا هینراو ده چیت ..

نازادییه که م نه شکه نجه م ده دات .. چونکه کاتیک هه لده بژیرم
.. ده به دلی کوټ و به ندی هه لېژاردنه که م .. وه نازادییه که م
ده گوریت بۆ کوپلایه تی و به رپرسیاریه تی .. به رپرسیاریه تییه که
چاوپوښی کردن لی ده ست نادات، چونکه به رپرسیاریه تییه که
به رامبه ر به خۆم .. به رامبه ر به و هه لېژاردنه ی که من
هه لمېژاردوه ..

هیچ پښتیا که م له به رده مدا نییه، جگه له وه ی هه لېژیرم .. له
هه موو ساتیکدا هه ر ده بیت هه لېژیرم .. جا خو گه ر مانم گرت
له هه لېژاردن .. نه ورا خودی مانگرته که شم جوړیک ده بیت له
هه لېژاردن .. ده بیت ده سته جی باجیک بده م ..

وه خوښه ویستییه که م نه شکه نجه م ده دات چونکه من ده مه ویت
خواه ونی خوښه ویسته که م بم و له ناو خوښا بیتوینمه وه و که سایه تی
و پوڅ و جه سته ی هه لقوړینم .. ده مه ویت بیگوړم بۆ .. من .. که
نه مه ش نه سته مه .. چونکه نه ویش بۆ خو ی .. (من) ی خو ی
هیه و .. خودیکی وه کو من نازاده ..

هه موو نه وه ی ده توانین بیکه ی نه وه یه یه کدی له باوه ش
بگرین و .. پاستی و نه ینیه کانمان له چند ساتیکی دره وشاوه دا

به‌ریه‌ککه‌وتنیان هه‌بیّت .. پاشان هه‌ریه‌ک ده‌پۆین به‌ لای
خۆمانه‌وه .. هه‌ریه‌ک به‌ سه‌ر نه‌پێنیه‌که‌ی خۆیدا داخراوه ..

هه‌موو ئه‌وه‌ی خاوه‌نن ئه‌وه‌یه‌ که‌ په‌نجه‌ره‌کانمان به‌سه‌ر
ده‌ره‌وه‌دا بکه‌ینه‌وه‌، به‌لام ناتوانین شت و مه‌که‌کانی ناوی
بگوازینه‌وه‌ و ..

له‌ مایێکی نوێ دا نیشته‌جێ بین ..

پوهمان پازه .. وه‌ خودمان پیرۆزترینی پیرۆزییه‌کانه ..

هه‌روه‌ک (طاغور) ده‌لێت خودا هه‌موو سه‌ربازه‌کانی له‌به‌ر
ده‌رگای خودی ئێمه‌ داده‌نێت و .. پێکه‌ به‌ که‌سیان نادات بچه‌
ژۆره‌وه ..

چونکه‌ پیرۆزه .. له‌ هه‌مووانی قه‌ده‌غه‌ کردووه‌ و .. وه‌کو
بآلداری ئاواز چڕ .. ئازاد دروستی کردووه ..

چی له‌وێه .. چی له‌ پشت ده‌رگاکه‌وه‌یه ..

چی له‌ناو مندايه ..

ویست .. ویستیکی ناکۆتا که‌ هیچ سنووریکی نییه‌ خۆی نه‌بیّت ..
ویستیکی ئازادی ئافرینه‌ری داهینه‌ر .. هه‌لده‌قولێت له‌ پێشه‌نگی
و فیتره‌تدا .. هه‌ستی پێده‌که‌م و نایناسم .. تێکه‌لی ده‌بم و لێی
تیناگه‌م .. چونکه‌ هه‌رکات هه‌ول بده‌م لێی تێگه‌م له‌ ده‌ستم
ده‌رده‌چێت، هه‌روه‌ک چۆن خه‌و له‌ چاوم ده‌تۆرێت کاتیکی هه‌ول

ده‌دهم لښی قول بېمه‌وه و شی بکه‌مه‌وه .. په‌نگه هۆکاره‌که‌ی
 نه‌وه بېت که په‌سینه .. له ناوه‌ز و بیرکړنه‌وه په‌سهن تره و
 ناکړیت بېتته بابه‌تیک بویان .. به‌لکو پېچه‌وانه‌که‌ی قبول‌کړاوه ..
 که ناوه‌ز بابه‌ت و خزمه‌تکاری ویست بېت .. وه پښه‌که‌ی بېت
 بۆ‌گه‌شتن به نامانجه‌کانی ..

من شتیکم ده‌ویت و .. ناوه‌زیش پاساوی ویستنی نه‌و شتم
 بۆ‌ده‌هینیتته‌وه .. نه‌ک پېچه‌وانه‌که‌ی هه‌رگیز ..

هه‌موو شتیک ملکه‌چی ویسته و .. به‌راورد پښی شتیک
 لاهه‌کیه ..

له ساته‌کانی داهینان و ئافرانندا .. له‌و ساتانه‌دا که هست
 ده‌که‌م خۆم به‌دی ده‌هینم .. بیر و به‌هاکان به‌دی ده‌هینم و ..
 جیهان ده‌دوژمه‌وه و شتی ژیرانه به‌ نه‌جام ده‌که‌یه‌نم، هست
 ده‌که‌م هه‌موو جیهان له پېش خۆمه‌وه پال ده‌نیم .. وه‌کو
 عاره‌بانه‌یه‌ک پالی ده‌نیم ..

وه له‌و ساتانه‌ی که تیدا ده‌مرم و ده‌که‌ومه‌وه ناو چالی عاده‌ت
 و دووباره‌بوونه‌وه و لاسایی کړنه‌وه و موجه‌له و پوښنه‌وه و ..
 ویسته‌که‌م له کیس ده‌چیت .. هست ده‌که‌م نه‌مجاره جیهان
 من وه‌کو عاره‌بانه‌یه‌ک پېش خۆی ده‌خات و پالم پتوه ده‌نیت ..

هست ده‌که‌م ویستی نه‌سپیکي سهر پښه‌که‌ی ده‌توانیت
 پښه‌کستن له پښه‌که‌مدا بکات و پښه‌که‌م بگوریت ..

هەست دەکەم چاوی دراوسێکەم وام لێدەکات لە جلەکانی
خۆمدا بچمەوێ یەک .. هەروەک بۆچی چاوی خودایە ..

لە دنیادا هیچ شتێک لە ویست و ئێرادە گەورەتر نییە ..

بارودۆخی دارایی و ژینگەیی و بۆماوەیی .. هەرگیز ویست
هەڵناوەشێننەوێ و ئازادی ناسپێنەوێ .. وەڵێ کاری لێ دەکەن ..
کاریگەری دەکەنە سەر چۆنیەتی پاگەیانندن و گوزارشت کردنی
لە خۆی ..

من و بارودۆخ تەنها لە ساتی کاردا زۆرانبازی دەکەین .. بەلام
هەریەکەمان بوونی پاکیزەیی خۆی هەیە ..

من ئازادم و .. ویستیشم پاستەقینەییە .. هەروەک چۆن کە
بارودۆخ بوونی هەیە و پاستەقینەییە ..

بەلام ویست چییە ؟

وشەیەک نییە وەسفی بکات یاخود پوونی بکاتەوێ .. چونکە
لە هەموو وشەکان گەورەترە و هەموو وشەکان لە خۆدەگرێت و
بەسەریشاندا هەنگاو دەنێت .. بۆیە هەموو وەسفکردنێکی کەم
و کورت دەردەچێت .. ئەو وەکو تەمەزبۆیی وایە وەسف ناکرێت
بەلکو ئەزموون دەکرێت و تێکەڵی لەگەڵدا دەکرێت ..

ویست .. قسەکەیی (ابو البرکات البغدادی) ، سۆفی و پیاو
چاکی بەسەردا دەچەسپێت کە دەلێت :

__ له‌ه‌موو ديارټک ديارتر و له‌ه‌موو ناديارټک ناديارتر ..

باشترين پټگه بؤ ناسيني نه‌وه‌يه پراکتيزه‌ي بکه‌يت .. چونکه
نه‌و کليله جادوييه‌يه که ده‌توانيت ه‌موو گه‌ردووني پي بکه‌يته‌وه
..

به‌لام پرسيار گه‌لټک دټن به خه‌يالماندا ..

ټايا ويست بووني هه‌يه له کاتدا ..

ټايا وه‌کو دل لټده‌دات ..

وه‌کو جه‌سته گه‌شه ده‌کات ..

ټايا وه‌کو ساته‌کان به‌دوای يه‌کدا دټت و .. وه‌کو باره
ده‌روونييه‌کان تټده‌په‌رټت ..

ټايا وه‌کو پووناکی و کاره‌با جوول‌ه ده‌کات و وه‌کو وزه‌ي گه‌رمي
ده‌گوټزټه‌وه ..

نه‌مانه پرسيارگه‌لټکن ده‌رگای کټشه‌يه‌کی دیکه‌شمان بؤ
ده‌که‌نه‌وه ..

کات ..

کات چټيه ؟

ټايا جوول‌ه‌ي ميلي چرکه و خوله‌ک و کاتزميزه‌کانه ؟ ..

چرکەى کاتژميرەکەى زانکۆيه ؟

ئەو ژمارە گشتییانەىە کە دەزگاگانى چاودىرى بىلارى دەکەنەو،
دەريارەى کاتى شەو و پۆڭ و کاتژميرەگانى نيوەپۆ و شيوان و
خەوتنان ..

ياخود کاتىکى دىکەى تاييەتە، هەريەک لە ئيمە لە ناخى
خۆيدا تاييدا دەژى و بوونى خۆى لەسەر پىک دەخات ..

ئيمە بەم پرسىيارانەمان دەگەينە ئەو خالەى کە تاييدا ئىدى
تەم و مژ ژۆر دەبييت و بينين سەخت دەبييت ..

هەلمان دەگرىت بۆ خوارەو ..

لە گەلاکەنەو دامان دەبەزىنيت بۆ قەد و پەگەکان ..

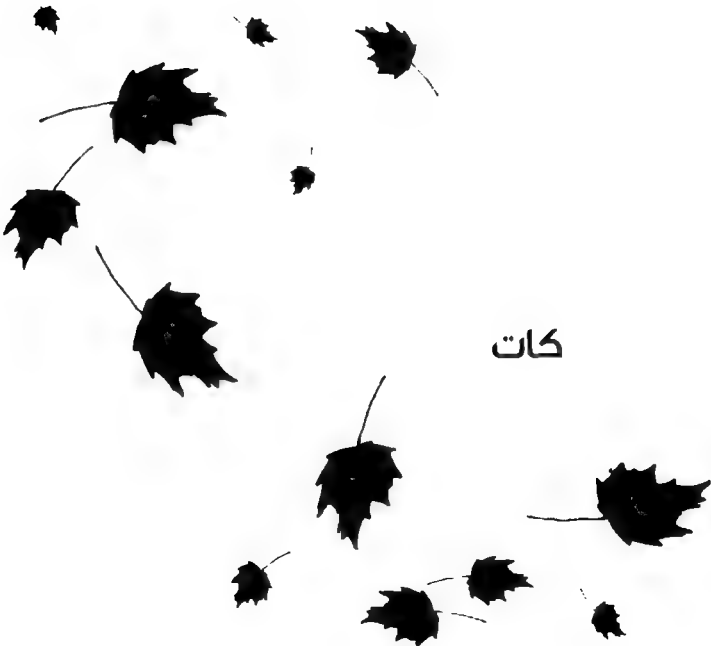
بۆ ژىر دارەکە و ژىر نيانى درەختەکە .. بۆ ئەو شلەيەى بە
پووەکەکاندا سەر دەکەويت و ژيانى تاييدا بىلۆ دەکاتەو ..

ئيمە دەست لە تويکارى دەست و قاچ هەلەگرين و دەست
دەکەين بە گەپان بە دواى خودى جوولەدا .. وە واز دەهەينين لە
پىوانەکردنى هيزى ماسولکەکان تا لە دوى خودى ويست بگەپيין
.. چونکە ئيمە لە ژوورى بزوينەرەکەين کە بۆرى سوتاندنە و
هەموو وزەکە بىلۆ دەکاتەو ..

وە لە ويدا بىرۆکە و بىردۆز و پىيازەکان لە تاريکيدا،
پىکدادەکيشن ..

کات

٩

کات

چرکه کانی کاترمیری دیواره که کاتیکی ساختەت پیشکەش
دەکن .. لە لێدانه کانی دلتدا بۆ کاتی راستەقینەت بگەپئ ..
لە ترپە کانی هەستتدا ..

هەموو شتێک لە دونیادا پادە کات و هەناسە برکێتەتی .. خۆر
هەلدیت و ئاوا دەبیئت ..

ئەستێرەکان لە خولگەکانیاندا دەخولێنەو ..

زەوی بە دەوری خۆیدا دەخولێتەو ..

(با) بەهەر چوارلادا هەلدە کات ..

لافاوێکان لە لوتکەیی چیاکانەو بە خۆر دێنە خوارەو و ..

سەرچاو و کانێیەکان لە ناخی زەوییهو هەلدەقولێن .. پووەک
و ئاژەل و مڕۆف هەموو لە جۆلەیهکی بەردەوامدا دەژین ..

که ردیله ی بیگیانه کانیش له خولگه کاننی خۆیاندا ههروه له دهکهن

..

وه هه موو دیارده سروشتیه کان هه ر بریتین له جووله ..
کاره با جووله یه و .. دهنگ جووله یه و پووناکی جووله یه و ..
گهرمی جووله یه و .. کۆی گهردوون وه کو بلقیکی سابوون فراوان
ده بیئت و ده ته قیئت، له هه ر نیوه تیره یه کی بوشاییدا .. ماده له
دۆخیکی بلابوونه وه و له ره له ر و جووله دایه، هه ریۆیه ئه نیشتاين
ده لآیت که جگه له سئ په ههنده زانراوه که، په ههندي چواره میش
هه یه .. یاخود کاتی لکاو به شوینه وه که پیی ده لآیت (کات
— شوین)^(۱) ..

ماده وه کو گیانله بهر دریژی و پانی و ئه ستووری و ته مه نی
هه یه ..

ته مه نیش ده چیته پیکهاته یه وه هه روه ک چۆن ده چیته پیکهاته ی
گیانله به ره وه .. کات به کیکه له و پلّیتانه ی که چنراوی ماده ی
لپیکدیئت .. هه روه ک به کیکه له و پلّیتانه ی که بوونه وه ری
زیندووی لی پیک دیئت ..

***

به لآم كات چيه ..

ئايا چركه كانى كاتژميرى زانكويه .. نه نجامه هه لواسراوه كانى
ديواره كه و سالنامه فه له كيه كانى وهرز و پوژه كانه ؟

ئيمه هيشتا وشه كانى چاوديره كه مان له بيره كاتييك خهريك
بووين تافيكردنه وه كانى كوژتايى سالمان نه نجام ده دا ..

_ نيو كاتژمير كات ماوه ..

ئهو له رزه مان بيره ده يگرتين كاتييك ته ماشاي كاغه زى
پرسياره كان و تينوسى وه لآمه كانى خو مان و كاتژميرى ده ستي
چاوديره كه مان ده كرد .. ته ماشاي ليويمان ده كرد كه دهى وت :

نيو كاتژمير كات ماوه ..

وهك بلييت برپارى له سيداره دانتيك پاده گيه نييت .. يا خود
برپاريكي ئازاد بوون له زيندان ..

ئهو نيو كاتژميره لاي هه نديكيان زور كورت بوو .. له نيو
خولهك كورت تر .. چونكه تينوسى وه لآمه كانى بهرده مى هيشتا
سپى بوو .. وه هيشتا بو وه لآم ده گه پا و سه رى ده خوراند .. لاي
هه نديكى تريشيان زور دريژ و بيزاركه ر بوو .. دريژتر له نيو پوژ
.. چونكه ته واو بوو بوو له وه لآمدانه وه ..

كات ژميرى ده ستي چاوديره كه ئاماژه ي به يهك كات ده كرد ..

به لآم هه ريهك له ئيمه كاتيكي تاييه ت به خو ي هه يه ..

ده لئیت پتوهری کات لای ههریه که مان جیاوازه له وی دی ..

نه مهش کلیلی مه ته له که به ..

کات شتیکی دابر پترواوی نییه له ئیمه، وه کو دار و مه ره که بدان و پهرتووک .. زه مبه له کییک^(٢) نییه له کاتزمیری مه چه کدا .. به لکو شتیکه وه کو جل له بهرمان ده کات ..

ههریه که مان کاتی تاییهت به خوی هه به ..

ههسته کان و بایه خ پیدراوه کانمان کاتزمیری راسته قینه که کاته کانمان پیک ده خه ن و دریزی ده که نه وه و کورتی ده که نه وه ..

خوشییه کانمان کاتزمیره کانمان ده که ن به چرکه سات و .. نازاره کانیش چرکه ساته کانمان دریز و تال و قورس وه کو سال لئ ده که ن و .. دریزتریش ..

'سه رچاوه ی ههست کردنمان به خیرایی و هیواشی کات، کاتزمیری دیواره که نییه، به لکو سه رچاوه راسته قینه که ی ههستی ناوه کیمانه ..

کاتزمیری دیواره که کاتیکی ساخته مان پیشکesh ده کات .. به هه مان شیوه بو سالنامه ی فه له کیش که ژیانمان دابهش ده کات بو پوژ و مانگ و هه رزه کان، میژوش که ژیانمان بو پابردوو و ئیستا و داهاتوو دابهش ده کات .. چونکه ژيانی ئیمه قابیلی

---

(٢) زه مبه له ک : نه و دوگمه به یه که له کاتزمیری ده ستدا هه به بو ریکخستنی کاته که به کار دیت ..

دابه‌ش کردن نییه ..

ژیانی ئیمه ساتیکی دوور و دریزی به‌رده‌وامه هاوشان له‌گه‌ل
هه‌ستیکی به‌رده‌وام به‌ئاماده‌گی .. وه ئیمه له پښگه‌ی ئیستاوه
پا‌بردوو ده‌ناسین ..

کاتی‌ک له هه‌ستی بیرکه‌وتنه‌وه‌دا ده‌ژین ناوی ده‌نئین پا‌بردوو
.. وه کاتی‌ک له هه‌ستی پیش‌بینی کردندا ده‌ژین ناوی له‌ ده‌نئین
داهاتوو .. به‌لام هه‌موو ئهم هه‌ستانه ئیستان .. وه مه‌ودا‌کانی
نێوان پا‌بردوو و ئیستا و داهاتوو چه‌ند مه‌ودایه‌کی ئه‌ندیشه‌یین ..
چونکه ئهم سێ ساته ده‌چن به‌ ناو یه‌کدا هه‌روه‌ک چۆن شه‌و
و پۆژ له ئاسۆدا ده‌چن به‌ ناو یه‌کدا ..

وه ئه‌وه‌ی هه‌لده‌ستت به‌ ده‌ست نیشانکردنی سات له هه‌ستدا
بریتییه له ئاگاداری‌بونه‌وه ..

ئاگاداری‌بونه‌وه هه‌تایک به‌ ژێر به‌شێک له هه‌سته‌کانماندا
ده‌هێنیت بۆیه وا هه‌ست ده‌که‌ین ساتیک وه‌ستان، به‌لام پاستی
ئه‌وه‌یه که هه‌رگیز وه‌ستان نییه .. به‌لکو ئیمه له باریکی
وروژکردنی ناوه‌کی به‌رده‌وامدا ده‌ژین .. بۆ هه‌تا هه‌تایه ..

کاتی ده‌ره‌کیش .. کاتی کاتژمێر و وریاکه‌ره‌وه‌کان، کاتیکی
درۆزن و هه‌لخه‌له‌تینه‌ره چونکه ساته‌کان یه‌کسان ده‌کات ده‌یانکات
به‌ چه‌ند ژماره‌یه‌ک له‌سه‌ر مینا و پوکه‌شی کاتژمێریک ..

کاتژمێر یه‌ک .. کاتژمێر دوو .. کاتژمێر سێ .. ته‌نها جووله‌یه‌کی
میله‌که‌یه .. وه گواسته‌نه‌وه‌یه‌کی چه‌ند سانتیمه‌تری له‌سه‌ر مینای

كاتۇمىرەكە .. ئەو كات نىيە .. بەلكو چەند بارودۇخىكى
جىاۋازى شوپنە .. وەلى كاتى راستەقىنە لە ناخى ئىمەداپە ..
ئەویش شىلەزاۋىيەكى بەردەوامە كە ھىچ ساتىك تىيدا يەكسان
نابىت بە ساتىكى دى .. ساتىكى بچووك و .. ساتىكى گەرە و ..
ساتىكى ھىچ ..

وہ قابىلى دووبارە بوونەوہ نىيە .. چونكە ھەر ساتىك لەگەل
ئىستادا، ھەموو پابردووشى لە خۇ گرتوۋە .. وە ھەموو ساتىك
فرەيەكى نوئ لە ئەزموون و ژيان زىاد دەكرىت و ئىدى ژيان
قابىلى دووبارە بوونەوہ نابىت .. بەلكو ئەو تىپوانىنە .. لە
كاتىكدا ئەو كەسەى لە دەرەوہ تەماشامان دەكات پىۋىستى
بەوہيە بە چاۋى سەر جوۋلەى بالەكانمان بىننىت و دواى بکەوئ
و بە ئاۋەزى شى بکاتەوہ تا پىمان بلئت كە ئىمە خەرىكىن
دەستمان بۆ سەرەوہ بەرز دەكەينەوہ ..

زانىنى ئىمە لەسەرۋو زانىنى ئەوہوہيە، چونكە ئىمە راستەوخۇ
حەقىقەتەكە دەست نىشان دەكەين ..

بەم زانىنەش كاتمان دۆزىيەوہ .. كاتى راستەقىنەمان .. بەلام
ھەموو كاتىك لە كاتى راستەقىنەدا ناژىن چونكە ھەموو كاتىك
لە ناخى خۇماندا ناژىن .. بەلكو لە كۆمەلگايەكدا دەرژىن ..
دەچىنە دەرەوہ و تىكەلى خەلك دەبىن و سوود ئالوگۇر دەكەين
و قسە دەكەين و وەردەگرىن و دەبەخشىن ..

بۆيە دەرچەيەكمان لەملەكەچى كاتەكەى دىكە بۆ نىيە ..
كاتى كاتۇمىرەكان .. دەبىنە كۆت و بەندى وادەكان و پەيوەستى

شۆینهکان دەبین .. وه به‌دوای خاڵه‌ هاوبه‌شه‌کانی نێوانماندا ده‌گه‌پێین تا له‌یه‌کدی تێبگه‌ین .. وه له‌ میانە‌ی گه‌پان به‌ دوای خاڵه‌ هاوبه‌شه‌کاندا، خاڵه‌ ره‌سه‌نه‌کانمان له‌ کیس ده‌چیت .. داب و نه‌ریت و بیرۆکه‌ ئاماده‌کان، شته‌ داهێنراوه‌کان و ئه‌و خوده‌ قوڵە‌ی حه‌قیقه‌ت و پازه‌کانمان له‌ خو‌ ده‌گریت، ده‌شارنه‌وه‌ ..

جا به‌ ناخێکی قه‌رز کراو له‌ داب و نه‌ریت‌وه‌ ده‌چینه‌ ناو کۆپی خه‌لکه‌وه‌، تا به‌ دلی ئه‌وان بین ..

وه به‌ تێپه‌رپوونی کات خودێکی کۆمه‌لایه‌تیمان بۆ دروست ده‌بیت که به‌ بیرێکی ئاماده‌کراو و خووگه‌لیکی بۆ ماوه‌یی و ئاره‌زووانیکی گشتی نه‌ک که‌سییه‌وه‌ ده‌ژین ..

ئه‌مه‌ش خودێکی پوکه‌شانه‌ و چه‌نه‌بازه‌ .. کاته‌کانی به‌ سه‌ره‌خۆشی کردن و پیرۆزیایی کردن و موخامه‌له‌ و جه‌ژنه‌ پیرۆزه‌کردن و له‌ پرپوچیدا به‌سه‌ر ده‌بات و ژيان‌ی له‌ کۆمه‌لیک په‌یوه‌ندی پوکه‌شییانه‌دا خه‌رج ده‌کات که له‌ هۆکاره‌کانی گواستنه‌وه‌ی ماددی ده‌چیت .. له‌ ده‌رگایه‌که‌وه‌ ده‌گه‌یه‌نیت به‌ ده‌رگایه‌کی دی به‌لام له‌ دلیکه‌وه‌ ناگه‌یه‌نیت به‌ دلیکی دی ..

ئه‌م خوده‌ هه‌چه‌ جیا به‌ له‌و خوده‌ قوڵە‌ی له‌ کاتژمێره‌کانی ته‌نهايماندا ده‌چینه‌ قوڵاییه‌وه‌ و تیايدا خۆمان ده‌دۆزینه‌وه‌ و پوه‌ پاسته‌قینه‌کانی خۆمان بۆ ده‌رده‌که‌وێت ..

ئه‌م خوده‌ هه‌چه‌ بێگیا نه‌ وه‌کو جه‌سته‌، ئاره‌زوو و پێداویسته‌ کۆمه‌لایه‌تییه‌کان کۆنتڕۆلی ده‌که‌ن ..

وه له پيشاوى⁽⁷⁾ دهروونى دهچيت .. ته مېلى و دل تهنگى و
بيزارى خومانى تيدا به تال دهكينه وه و كاته كانى خومانى تيدا
به چەند سەرقاليهكى بى بهما دهكوژين .. سەرقالى پرپوچى
وهكو چهره س قرتاندن و يارى تاو له .. وه له ژيانماندا له نيوان
نه و خوده پووكشه و نه م خوده قووله دا جولانى دهكەين ..
جاريك به رز دهبينه وه و جاريك نزم .. بو ماوه يهكى دريژ له كاتى
كاترميره كاندا دهژين، له چەند كار و فرمانبه ريبه كى ئوتوماتيكى
پوتينى دا .. وه له چەند ساتيكى كه مى به رزى ناخماندا، له
كاتى حقيقى زيندووماندا دهژين، جا به مه ستى دهله رزين و
تيشكى به خته وه رى دهدينه وه و به دل پاو كي وه ه لده له رزين و
پر ده بين له فزوليك و زانخوازى و چيژ و .. حقيقه تى ناخى
خومان و پاكيزه بيه كه ي ده زانين ..

ئيمه نه م ناخه پاكيزانه مان له چەند سەرگيشيه كى كه مدا بو
دهرده كه ويئت ..

بو يه كه م جار له سەرگيشى خوشه ويستيدا دهيدوزينه وه ..

كاتيك نه وه ئافره ته دهيدوزينه وه كه بوونمان دهه ژينيئت و ..
پياماندا تيده په ريت و سنوورى كلتور و بيرگردنه وه و ژيانمان
دهبريت و سهره و ژيرى دهكاته وه .. وهك بليت ژيانتيكى نوئى
سهره ..

بو جارى دووم له سەرگيشى هونه ردا دهيدوزينه وه .. له و ساتى
ئيلهامه دا كه هه ستمان به سهر درك پيكردينكي نوئى دا دهكرتته وه

پيشاو : ته واليت .

و به شیوه‌یه‌کی نوئی وینای دوونیا ده‌که‌ین .. بۆیه ده‌نووسین یا
گۆرانى ده‌لّیین یا وینه ده‌کیشین یاخود هۆنراوه‌یه‌ک ده‌لّیین ..

جاری سییه‌م له سه‌رکیشی بیرکردنه‌وه و هه‌ستکردنی قول
به‌ ئایینداریدا ده‌یدۆزینه‌وه .. له ساتی په‌رده‌لادرانی فیکری
و سۆفیانه‌ که تاییدا ده‌ست ده‌خینه‌ سه‌ر حه‌قیقه‌تییکی
پاسته‌قینه‌ی ناو خۆمان یاخود خه‌لکی ده‌وروپه‌رمان یاخود دنیا

جاری چواره‌میش له کاردا ده‌یدۆزینه‌وه .. له ساتی داهێناندا
که نه‌هێنیه‌کی سروشت ده‌دۆزینه‌وه و سه‌رساممان ده‌کات و تووشی
شۆکمان ده‌کات ..

هه‌موو ئه‌م دۆزینه‌وانه‌ له کاتی دووباره‌بوونه‌وه و بێ بایه‌خ
بوون ده‌رمان ده‌کات .. کاتی کاتژمێره‌کان .. وه دامان ده‌به‌زینیت
بۆ قولاییه‌کانمان .. بۆ کاتی پاسته‌قینه‌مان که هه‌موو شتێک
نوئی و داهێنه‌رانه‌یه .. سه‌رسوپه‌هێنه‌ر و جوان و .. هۆکاری
ئه‌وپه‌ی چیژ .. فزۆلی و زانخوازی ..

خۆشەويستى

خۆشه‌ويستی

ئارەزوو جۆر و نۆرىيەتت بۆ دەردەخات و ..

خۆشه‌ويستی نەفس و خودت بۆ دەردەخات ..

بېزاربىوونىش لەو دووانە ئەو نامە ئاگادارکەرەو شاراوہ يە
کە دەستت دەگریت بۆلای خۆشه‌ويستە راستەقىنەکەت ..

خۆشمەويى ..

وشەيەکی بە چىژە و تووشى سېرى و سەرگىژەمان دەکات
.. کاتيک ئەم وشەيە گۆ دەکەين .. ھەموو شتێک تياماندا
دەتويتەو و شى دەبېتەو تەنانەت خودى زمانىش دەتويتەو و
ئاوہز دەتويتەو و دل دەتويتەو ..

لە ساتى خۆشه‌ويستیدا زمان لەکار دەکەوێت و بېدەنگيەکی
پەپ لە قسە و واتادار جيگەى دەگریتەو .. شوپۆن و کات لە
بېھۆشيەکی بە ئاگادا لەناو دەچن، کە تيايدا ساتەکان چیدی

وازىدە ھېتىن لەنزم بوونەو و لە ھەستکردن بە مەستى و لە
سەرکەوتن و دلخۆشيدا دەتويئەو .. لەوانە يە ئەم مەستىيە يەك
سات بېت .. بەلام ئەم ساتە دەبېتە ھەتا ھەتايە ..

خۆشەويستى دەيكات بە ھەتا ھەتايى بۆيە لەبەردەم ھەستتدا
بە لارى بەردەوام دەبېت .. لە داھاتووشدا بۆ چەندىن سالى
دوور و دريژ بەردەوام دەبېت و بەدوى خاوەنەكەى دەكەويٹ و
ئيدى سېبەرېكى دريژى لەسەر ژيانى داناو .. تېكەلى ئاگايى
و خەو و خەون و وپئەكانى بوو و .. لەناخەو پتووى لكاو
و ئيدى ئەستەمە لەگەل چەنەبازىيەكانى پۆژانە و سەرقالى و
پروپوچىيەكانيدا ھەلى پېژيٹ .. بوو بە بەشېك لە خوى ..
دەژى بە ژيانى و .. دەمرېت بە مەرگى ..

لە ساتى خۆشەويستيدا شتېك تياماندا دەكرېتەو .. جەستە
نا ؟؟ بەلكو زياتر لەو .. ھەموو دەروازەى واقيع و ھەل و
مەرج دەكەويٹە سەرپشت .. جا حەقيقەت و واتا جوانەكان و
ئەو ھەستانەى دوو خۆشەويستەكە لە خۆيانى دەگرن، بەريەك
دەكەون ..

وہ لەم بەريەككەوتنى بېر و واتا و ھەستە ناسكانەو
گونجان پوودەدات .. لە ساتيكدە ئەو دووانە وا خەيال دەكەن
يەكن و .. كۆتا ماسك لە ماسكەكانى واقيع دەكەويٹ و ئەو
خۆشەويستىيەى لە يەكيان جيا دەكاتەو دەتويئەو و .. دەبن
بە يەك بەرژەوئەندى و يەك بېرۆكە ..

به لام نه مه ساتيكي خيرايه و ده پوات چونكه دووباره واقيعي نه گريس ده كه وېته وه نيوان دوو خوښه ويسته كه و دووباره خه م له يه كيان دوور ده خاته وه .. خه مي نه و كات و كاتزميره ي كه نه ما و نه و ژوانه ي كه كوتايي پېهات و نه و كاته ي كه ده بې هريه ك بگه پړنه وه سره كاري خويان .. وه خه مي نه و جيگايه ي كه هريه كيان له ولاتيكد له يه ك جيا ده كاته وه .. خه مي نه و جهسته ي هريه كيان له قهواره يه كي سره خوي گزشت و خويندا له خو ده گريټ .. خه مي نه و كومه لگايه ي هريو كيان له خو ده گريټ و داواي نهرك و پابه نديان لي ده كات .. وه خه مي نه و پابردووه ي هه موو ساتيك وه كو هاوبه شيكي په زه گران دېته ناووه ..

نيمه به ته نها ناژين .. به لكو نه واني ديكه ش هه ن .. شه پ به نازادي و پاروو و ژيانمان ده فروشن ..

له م قه ره بالغيه دا ون ده بين و واقيع خه ونه كانمان ده شارپته وه و له گه ل خويده ده مانكاته به رده وامييه كي بي ماناوه له خواردن و خواردنه وه و نوستن ..

هه لناسين بو نه وه نه بېټ دووباره تيدا ون بين و ژيانمان له پوتينيكي بيزاركه ردا به سره ده بين و هه رگيز ناگه ين به خو مان .. وه تامي خوښه ويستي ناگه ين و نايزانين ..

وه په نكه هاوسه رگيري بكه ين و ژيانتيكي شيواو و بېدهنگ و نارام بژين .. تيايدا به هاوسه ره كانمان ده گه ين هه روهك

تېنوووسى ئامادەبوونى دىوان^۱ .. ھەموو شەۋىك واژووى دەكەين
تا ئامادەبوونمان لە ژوانەكەدا بىسەلمىنن .. ۋە ژيانى سىكسىمان
بەبى ۋىژدان دەژىن و .. ھاوسەرەكەمان لە چاۋماندا تەنھا
مى يەك دەبىت بۆ دابىنكردنى پىداۋىستى .. كە دەگرىت
خزمەتكارىك ياخود ھەر ئافرەتتىكى تر جىگەى بگرتەۋە بە بى
ئەۋەى ھەست بگەين شتىك كەمە ياخود شتىك ون بوۋە ..

***

ئارەزوو شتىكى دىكەيە و جىايە لە خۆشەۋىستى ..

زۆر لە خۆشەۋىستى كەمتەرە .. چونكە ئارەزوو جۆرە نەك
تاك ..

پەيوەندى نىۋان دوو سىروشتە نەك دوو كەس .. پەيوەندىيەكە
لە نىۋان نىر و مى ..

تاك تىايدا خۆى نادۆزىتەۋە بەلكو جۆر و نىرىيەتتەيەكەى ..
ۋە خۆشەۋىستى ئارەزوو لە خۆ دەگرىت بەلام ئارەزوو ئەۋە لە
خۆ ناگرىت ..

بە خۆشەۋىستى تەنھا بۆت دەرناكەۋىت كە نىرىت .. بەلكو
بەھەمان شىۋە بۆت دەردەكەۋىت كە فلانىت و بە دىارىكراۋى
فلانت ھەلبىژاردوۋە و ناتوانىت بە كەسى دى بىگورپتەۋە ..

۱مەبەست ئەۋ تېنوووسەيە كە فەرمانبەر لە شوپىنى دەۋامەكەى واژووى تىيادەكات
بۆ سەلماندنى ئامادەبوونى

وشەى (خۆشەوېيت) قوڭرىن و جوانترىن وشەىە لە ژيانى
پياوڤا، چونكە ئەو تەنھا وشەىەك نىيە بەلكو تەنھا دەلاقەىەكە
سەبرى حەقىقەت و پازەكەى لىو تەكەت ..

و ژيانى خالى لە خۆشەويستى ژيانىكى سارد و كىوى و خالى
لە پەروشى و تام و چىژ و خۆشىيە كە ئارەزووكان تيايدا بە
تەنگى و مردووى و بىزارى و وەپس بوون و بۆشاييدا وروژم
دەكەن ..

ژيان بە بى خۆشەويستى .. نامۆ بوونە ..

ئارەزوو يارىدەمان ناكات و، تونىيەتيمان ناكورژىتتەو و جىگەى
خۆشەويستيمان بۆ ناگرىتتەو ..

تەنھا پىگايەكە بۆ ھەلھاتن و چالاكىمانى پى دەپژىنين و لە
كۆلى خۆمانى دەكەينەو ..

ھاوشىوھى مەى و قومار و ماددە ھۆشبەرەكانە پىگايەكە بۆ
بىھۆش بوون و ماندووبوون و ئايەخى ..

***

تاكە شت كە ئەتوانىت جىگاي خۆشەويستى بگرىتتەو ھونەرە
.. چونكە ھاوشىوھى ئەو دەچىتە دلەو .. وەكو ئەو خودى
قولمان بۆ دەردەخات و .. دەمانگەيەننىتە ساتە ھەتايەتايە
پرەكان .. وە گەنجىنەو پازەكانمان پيشان دەدات ..

ۋە ئەو ھونەرە نەمرانەى مەرۋف دايان دەھىنەت ئامازەن بۆ
ئەۋەى كە تۆۋى نەمرى لە ناخىدايە ..

ۋە ئەو ساتە ھەتا ھەتايانەى ئەزەمەن دىكەت ئامازەن بۆ
ئەۋەى كە لە دلىدا «ھەتا ھەتايى» لە خۆ گرتوۋە ..

***

ۋە ئەو خۆشەۋىستىيەى لە ھەمىو خۆشەۋىستىيەى ك قولىرە،
جگە لە تەسەۋف و ھەستى ئايىندارى ھىچ شەتەى دى لە
كانىاۋى دلىدا نايەقەتەت .. چۈنكە ئەۋە ئايىنە مەرۋف دەگىرەتەۋە
بۆ ئەو سەرچاۋەى كانىيەى لىۋەى ھاتوۋە و مەرۋفى كەۋتوۋە
ناۋ شۋىن و كات دەگىرەت و بەرزى دەكاتەۋە بۆ ئاسمانەكانى
ئەبەدىيەت .. ۋە ھىچ شەتەى بەرزى ناكاتەۋە بۆ ئەم ئاسمانانە
جگە لە خۆشەۋىستى .. لوتكەى ئەو خۆشەۋىستىيەى بە ھۋىەۋە
بەندە لە تامەزۋىيى دروستكارەكەيدا دەستبەردارى خۋى و دونىا
دەپەت ..

ۋە خۆشەۋىستى مەرۋف بۆ ئافرەت و .. خۆشەۋىستى مەرۋف بۆ
ھونەر و .. خۆشەۋىستى مەرۋف بۆ جوانى .. ھىچ نىن جگە لە
ھەنگاۋەكانى ئەو پىرەرە شاراۋەيەى بەرەۋ خۇدامان دەبات ..
بەرەۋ تاكە خۆشەۋىست كە شاينەى خۆشەۋىستىيە .. ئەمانەى
دىكە تەنھا ۋىستەى كەشتەن بە ۋىستەى كۆتايى .. ۋىستەى
كەشتەن جى ..

جار لە دوای جار مڕۆف بۆی دەردەکهوێت که بابەتی
خۆشه‌ویستییه‌کانی بوونیکی پاسته‌قینه‌یان نییه .. گۆل ده‌وه‌رێت
و خۆر ئاوا ده‌بی‌ت و ئافره‌ت پیر ده‌بی‌ت و شته‌ نوێکانی هونه‌ریش
کۆن ده‌بن ..

وه‌ ئه‌و شتانه‌ی له‌ ئافره‌تدا به‌ جوانی بینیبوون، مۆلکی
خۆی نییه‌ و پیری له‌ ناویان ده‌بات .. جوانیه‌که‌ هی ئه‌و نه‌بوو
.. سپارده‌یه‌ک بوو به‌و سپێردراوو و دواتر خاوه‌نه‌که‌ی لێی
وه‌رگرته‌وه‌ .. ئاره‌زووه‌کان داده‌مرکێته‌وه‌ و ..

هه‌ست و سۆز سارد ده‌بی‌ته‌وه‌ و ..

پیاو به‌ خۆشه‌ویستییه‌که‌ی به‌ره‌و ئافره‌تیکی تر هه‌نگاو ده‌نی‌ت
تا سه‌ره‌له‌نوێ هیوا بپاوی و بێزاری و وه‌پس بوون دووباره‌ بکاته‌وه
..

نا .. خۆشه‌ویستییه‌که‌ی له‌وه‌ گه‌وره‌تره‌ دوو باسک له‌خۆی
بگرێت ..

به‌ خۆشه‌ویستییه‌که‌ی گوزارشته‌ له‌ ئامانجه‌ سنوورداره‌کانی
ده‌کات و پاشان تێیان ده‌په‌ڕینێت بۆ به‌هاکانی هونه‌ر و جوانی و
چاکه‌ و دادپه‌روه‌ری و حه‌قیقه‌ت ..

وه‌ له‌سه‌ر لیواری ئه‌م دامال‌پاوانه‌ بۆی ده‌ردەکه‌وێت که ئه‌و
به‌هه‌موو خۆشه‌ویستییه‌که‌یه‌وه‌ خودای ده‌وێت .. چونکه‌ ئه‌و
تا که‌یه‌ که‌ هه‌موو ئه‌م به‌ها بێ کۆتاییانه‌ی تێدا به‌رجه‌سته
ده‌بی‌ت ..

ئەو لە بەرامبەر سنورداردا، بى سنوورە ..

ئەو ئىدى لە كۆتاييدا وەلامى ئەو مەتەلى دەستدەكه ویت
كه چەنیکە سەرى لى شیواندووه .. بۆچى دروست كراوم ..
بۆچى لەم دونيايه دا هەم ..

ئىستا ئەو دەزانیت بۆچى دروست كراوه ..

تا بگات بە حەقیقەتى خۆى و .. درك بە خوداوه ندى بگات
.. ئەو توانا شاراوانە كۆرپەلەى گەنمیان لە تۆى گەنمدا
لەخۆگرتووه ..

ئەرزى واقیعیش تەنها ئەو كێلگەيهيه كه تواناكانى تى فرى
دەدات تا گەلا بگات و بەرھەم بدات و بچەسپیت .. ئەو توانا
ناوەکیانە ..

خۆى وەكو بەرپۆه بەرایەتییەكى گەورە دەبینیت كه لە
پانتۆلیكى تەسكى گوشت و خویندا تیکەل و پیکەل دەبیت و
تەها پینگەى پێدەدات بە پۆشتنێكى هیواش و هەنگاو هەنگاو و
ژیانى بە قیست و سات سات ..

لە هەموو هەنگاوێك لە هەنگاوەكانى و هەموو ساتێك لە
ساتەكانى بە كارەكانى شوینەوارێك جى دەھێلێت كه ئاماژەى
پى دەدەن ..

و هەموو پۆزێك كاغەزى تاقیکردنەوه كه پى دەكاتەوه و وەلامى
پرسیارە ئەزەلییەكان دەداتەوه ..

تۆ كىيىت ؟ ..

دەتەوئىت بلىيىت چى ؟ ..

دەتەوئىت چى بىكەيت ؟ ..

چى لە دلتدا دەشارىتەو ؟ ..

تا ناواخنى خۆى بۆ دەرىكەوئىت و خۆى بسەلمىيىت ..

خۆشەويستىيەكەى بۆ خۆى و بۆ ئافرەت و بۆ پلە و پاىە
و بۆ دەسەلات دەيىيات بەرەو بىئ ھىوايى لەدواى بىئ ھىوايى و
بىزارى لەدواى بىزارى و تىكشكان لەدواى تىكشكان، تاكو ئەو
ساتەى خۆشەويستى (ھەق) لە دلېدا ھەلدەيت و پىگەكەى
نیشان دەدات .. بەرەو ئەو تاكە يەكەى ھەموو كەمالى تىدا
كۆدەبىتەو ..

و ھە خۆشەويستىيەكەى قول دەبىتەو تا بىيىتە پەرسەش و
نويژ و .. بە پىگەى گەرانەو بە سەرچاوەى پووناكىيەكاندا
سەردەكەوئىت ..

و ھە ئىستە ئەو ھەست دەكات كە بەراستى خۆى دۆزىيەو و
خوداكەى ناسى و ئامانج و پىگاگەى خۆى زانى ..

و ھە درك دەكات كە ھەموو ئەو ئەشكەنجە و ئازار و تىكشكان
و بىئ ھىوا بوونەى چەشتى بە خۆپايى نەچوو .. چونكە ھەموو
ئەو ئازارانە بوون ئەو ئامازانەى پىگاگەيان بۆ دۆزىيەو و

حەقیقەتە کە یان نیشاندا .. قیبلەنما و پێنیشاندەری بوون لە
دەریای تاریکیدا ..

وە لەبەر ئەمە خۆدا ژیانی دروست کردوووە ..

مروڤ موعجیزە ی دژ یە کە کانه

خۆی لە ناوچوووە و نەمری لە خۆ گرتوووە ..

دەمریت و زیندووش دەگریته وە ..

کۆیلە یە و دلێکی ئازادی لە باوەش گرتوووە و کاتییە و هەتا
هەتایی لە خۆ دەگریت ..

وە خوشەویستی و هونەر و بیرکردنە وە و تەندروستی و نەخۆشی
و جەستە و توێکارییە کە ی هەموو ئاماژە بەم پێکھاتنە دژ یە کە
دەدەن ..

هەموو دونیا کۆت و بەندی دەکەن و جەستەشی وەکو چاکەتیک
لە گەچ کۆت و بەندی دەکات .. لە گەڵ ئەوەشدا ئەم کۆت و
کە لە پچانە پێگری ناکەن لە وە ی شتیک لە خۆیدا بشاریتە وە و ..
ئەو شتە بە سەر بارویدۆخە کەیدا فەرز بکات ..

ئەو تە ئەو ئاسن دەتوینیتە وە و شاخەکان یە کسانێ زەوی
دەکات و تونێلەکان شەق دەکات و موشەکی چەندین تەنی بەرەو
مانگ بە پێ دەخات .. هەموو ئەمانە .. لە کاتی کدا جەستە یەکی
جەلاتینی بچووکە لە گوشت و خوین ..

کاتیک نه‌خو‌ش‌ی‌کی ئی‌فلی‌جی که‌وت‌وه له‌زه‌ویدا و له‌گه‌ل
هاوسه‌ره‌که‌ی کۆ‌ده‌بی‌ته‌وه، من‌دال‌یک ده‌خاته‌وه له‌ته‌ندروستی
و سه‌لامه‌تیدا سه‌ما ده‌کات .. ئه‌م ته‌ندروستی‌یه‌ شاراو‌یه‌ له
نه‌خو‌شیدا له‌کو‌ئ بوو ..

کاتیک لاواز و بێ ده‌سه‌لاته‌ و .. گولله‌یه‌کی ملیمی ده‌یکو‌ژیت ..
هه‌روه‌ک ئه‌و گولله‌یه‌ی سه‌گ‌یک ده‌کو‌ژیت .. به‌لام ده‌توانیت پ‌یش
ئه‌وه‌ی بمر‌یت هاواری‌ک بکات که‌ سیسته‌می‌کی ته‌واو ب‌پو‌خ‌ین‌یت ..

له‌ کو‌ئ وه‌ ده‌نگی ده‌رده‌چ‌یت و .. بیر‌کردنه‌وه‌کانی خو‌پ ده‌که‌ن
و .. هه‌سته‌کانی داده‌مه‌ز‌ین و .. ه‌یزه‌ ب‌ئ سنو‌وره‌که‌ی ورو‌ژم
ده‌کات ..

له‌ تو‌ی‌کاریدا ئه‌ندامه‌کانی وا ده‌رده‌که‌ون له‌ ماده‌یه‌ک بن‌ قابیلی
ک‌یشانه‌ و پ‌ی‌وانه‌ بن و ملکه‌چی کات بن .. به‌لام هه‌سته‌کانی
ماده‌یه‌کی دی ده‌رده‌خه‌ن و کات‌یک‌ی دی‌که‌ی جیاواز له‌ کاتی
کات‌زم‌یر و خوله‌که‌کان .. کات‌یک‌ی ئازاد که‌ به‌ویستی ئه‌و کورت
و در‌یژ ده‌بی‌ته‌وه ..

وه قول‌بو‌نه‌وه‌ی ئه‌م هه‌سته له‌ ساته‌کانی خو‌شه‌ویستی و
ئ‌یله‌ام و ته‌سه‌وفدا .. پ‌استییه‌کی سه‌یرتر ده‌رده‌خه‌ن ..

ئاس‌وی سی‌یه‌م له‌ ناخیدا ه‌یه ..

ئاس‌ویه‌کی ناکاتی .. ساته‌کانی پ‌ر و هه‌تا هه‌تایین .. وه‌کو
ساته‌کانی دی‌که‌ ت‌ینا‌په‌رن به‌ل‌کو به‌ ئه‌ب‌له‌قی له‌ هه‌سته‌کاندا
ده‌م‌یننه‌وه و و‌یزدان پ‌ر ده‌که‌ن ..

دهبیت ئه و ساتانه چيبن ..

بلیتیت ئه و کونانه بن که لیوه یان ته ماشای پازه که ی دهکات ..

وه دهبیت پازه شاراوه که ی ژیری چی بیت ..

ئایا پووحه ؟؟

ئهدی پووح چیه ؟؟

ئازادییه ..

ئازادی کپۆک و پووحی مروّفه .. وه له هه ولدانیدا بو تیگه یشتن

له ئازادی، له تیگه یشتن له پووحیش نزیک دهبیته وه ..

99j02

دەجۆل

تەوژم دەزوو و پوشی ناو دەریا دەجۆلئیت و (با) ش لقی
درەختەکان ..

مرویش بەتەنها .. تاکە کەسە ویستی دەجۆلئیت ..

جوانترین شتی دنیا ئەوێه پوونە .. خۆر پپی کردووہ ..
هەموو شتەکانی ناوی دەتوانیت ببینیت و بیکشیت بیستیت و
بپیویت و تامی بکەیت و شی بکەیتەوہ و بۆت دەریکەون ..

هەرچی تیدا پوودەدات هۆکاری هەیە .. گەر هۆکارەکەیت زانی
تۆش دەتوانیت ئەو پووداوہ دروست بکەیت .. هەموو شتێک بە
سیستمێکی تۆکمە لە هۆکار و دەرتەنجام پوودەدات .. وە ئەگەر
کاغەز و پپنوسیکت پپ بیت ئەوا دەتوانیت پپک بە دیاریکراوی
بزانیت کە ی خۆر هەلدیت و کە ی ئاوا دەبیت .. چونکە بە یاسا
دەجۆلئیتەوہ ..

ۋە ھەموو شتىكى دۇنيا بە ياسا دەجولتەۋە ..

تەنھا مەرۇف نەبىت .. ئەۋ ھەست دەكات بە ئارەزوۋى خۇى
پى دەكات ..

تەنھا مەرۇف ئەۋ ئازادە ياخيىيە لە سروشت و بارودۇخى
خۇى ، بۆيە دەكىشىت بە جىھاندا و ژورانباى لەگەلدا دەكات
.. ۋە ئەستەمە لەھىچ ساتىكىدا پىشېبىنى سەرەنجامى بكات ..

ئەۋانەى لەناخ و دلى مەرۇفدا پوۋدەدەن ملکہچى ياسا نىن ..
لە ناخى ئىمەدا ئەۋ ئەلقە پەيوەستانە لە ھۆكار و دەرەنجام
بوونيان نىيە .. ئارەزوۋ دەكەين .. پەرۇش دەبىن و .. كاردەكەين
بەلام ئەم زنجىرىيە لە ئارەزوۋ و پەرۇشى و كارکردن ھەتمەن
شوپن ئەۋى دى ناکەون .. بەلکو مەرۇف لە ھەرساتىكىدا تواناى
لادانى دەمىنەت .. جا ئەگەر ۋا دەرېكەۋىت كە دەبىت چاپۇشى
بكات،

ئەۋا ئارەزوۋى دەمرىت و پەرۇشىيەكەى سارد دەبىتەۋە و
ھەنگاۋ نانەت بەرەۋ مەبەستەكەى ..

ھۆكار چىيە ؟

ھۆكارى نىيە ..

چىدى نايەۋىت .. چۆن ..

جا بۆچى چىدى نايەۋىت ..

هەروا ..

هەروا بە سانایی چیدی ئەو نایەوێت ..

تەنھا ویستەکەى ھۆکارە .. پێویست بە ھۆکاری دی ناکات ..
وہ پێویستی لە هیچ شوێنێکی ئەم دنیاىە بوونی نییە جگە
لە مەرۆف .. ئەو تاکە کەسە خۆی خۆی بنیاتناوە .. وہ ھەموو
پۆزێک لە دایکبوونیکی تازە لەدایک دەبێت .. پێش دەکەوێت
و دروست دەبێت .. کەسایەتیەکەى دەگۆرێت و گۆرانکاری و
ئالوگۆری بەسەردا دێت ..

ویستەکەى دەچێتە ھەر ساتیکەوہ دەستکاری دەکات و ھەر
شەرت و مەرجێک ھەبێت ھەلى دەوہشیئێتەوہ، ھەر کاتیکی
بیەوێت ..

لەبەر ئەوہ پێشبینی کردنی ئەستەمە .. چونکە ھەر ساتیک
نوێیە و هیچ پەیمانێکی لەگەڵ پێش خۆیدا نییە ..

ھیچ شتیک نابێتە بەر بەستی ئەوہى مەرۆف شتیک لە
ناخیدا بشارێتەوہ .. ئەو تاکە بوونەوہرە خواوہنى پووتەختى
خەونەکانییەتى ..

***

بەلام ئەوہندە ناخایەنیەت ئەم ئازادییە پاکیزە پەھایە دەکێشێت
بە جیھاندا کاتیکی بۆیەکەم جار لە ساتی ئەنجامداندا بەرى
دەکەوێت ..

ناره زووه کانمان نازادن تا نه وکاته ی له ویزدان و نه تماندان ..

ده توانین هر ناره زوویه ک بمانه ویت ناره زووی بکین و .. هر خه ونیک بمانه ویت بیبینین و .. هر ناواتیک بیت هیوا خوازی بین .. به لام ناسوړیه که له ساتی جبهه جی کردندا ده ست پیده کات .. نه وکاته ی ناره زووه کانمان هه ول ددهن خویان له واقعدا بسه لمینن .. ده کیشن به کۆت و به نده کاند ..

یه که م کۆت و به ندیش که پیای ده کیشن جهسته یه .. هه مان نه و جهسته یه ی خۆمان که وه کو چاکه تیک له گه چ ده ورمان ده دات و .. له پیداو یستیه کاند قه تیسمان ده کات و داوای خواردن و خواردنه وه مان لی ده کات تا بژی و به رده وام بیت .. هیچ پښتیا که یه لاتن له م داواکاریانه ش نادوړینه وه .. بویه به دوی پاروودا پاده کین و به دوی کاردا هه ناسه برکي ده کین و له نۆرانبازی به ده سته یتاندا ون ده بین و به شیک له نازادییه که مان له ده ست ده دین ..

جگه له مه هیچ پښتیا که یه دیکه شمان له به رده مدا نییه چونکه ناره زووه کانمان به بی جهسته ناتوان خویان پابگه ی نن ..

جهسته مان که رهسته ی نازادییه که مانه .. نه گه رچی له هه مان کاتدا نه و نازادییه به ندیش ده کات .. وه نه ک به تنها جهسته ی خۆمان به لکو جهسته ی نه وانی دیش به هه مان شیوه که رهسته ی ئیمه .. ئیمه سوو دمه ند ده بین له وه ی کریکار دروستی ده کات و باخه وان و داهینه ر دای ده میتیت و نه وه شی نووسه ر ده ینووسیټ .. هه موو نه مانه ش به ره مه می جهسته ی نه وانی دی و نازادییه که یانه

کومه لگا که رهسته یه کی قه به یه و به هموو ئه وهی تییدایه له گه یاندن و هویه کانی گواستنه وه و ئاو و و پیشه سازی و زانست و زانیاری، خراوه ته خزمه تی ئیمه وه ..

وه کاتیک به کیک له ئیمه سواری شه مه نده فه ریک ده بیّت ئه وا له هه مان کاتدا سواری ئازادییه کی ئاماده ده بیّت که به هه زاره ها کریکار و داهینه ر و نه ندازیار به دریزایی چه ندین سالی میژوویی ئاماده یان کردوه .. ئه ویش له به رامبه ر ئه مه دا باجیک له ئازادییه که ی خوی دهدات ..

ئه وه ته نها کومه لگاش نییه باجی لیی ده ویت .. به لکو هه موو گه ردوون .. هیزی پاکیشانی زه وی و .. په ستانی هه وا و .. ئاوی زه ریاکان و دارستانه کان به ئاژه ل و بالدار و ئاسمانیش به هه ساره کانییه وه .. هه موویان قه تیزی ده که ن و ئازادییه که ی قه تیس ده که ن و داوی جوړیک له پیکه وتنی لی ده که ن .. هه موو جاریکیش به پیکه وتن ئازادییه که ی وه ده ست ده خات ..

ئه و به پیکه وتن له گه ل جیهاندا سه ری ده که ویت هه روه ک چۆن سواری ئه سپیک ده که ویت ..

ئه و تا کاتیک ئاگاداری ئاراسته ی (با) ده بیته وه .. به له مه چارۆکه داره که ی پووبه پوو ده کاته وه و سواری (با) یه که ده بیّت ده یخاته خزمه تی خویه وه ..

وه کاتیک ده زانیت ته خته له ئاو سوکتره و .. به له میکی لی دروست ده کات .. سواری ئاو ده که ویت .. به هه مان شیوه ش

کاتیځ سهرنجی سوود و قازانجی خه لکی دهدات و به ئاراسته یان
دهروات .. خه لک به دهست ده مینیت و هاریکاریان به دهست
ده مینیت ..

کومه لگا فشار ده خاته سهر تاک و ئازادییه که ی .. به لام
همیشه ناوهز ده توانیت ئه م فشاره هه لاه گیر بکاته وه بۆ قازانج
و به رژه وهندی و ئازادی .. ده توانیت به بیناییه که ی ئه و یاسایانه
بدۆزیته وه که شته کان پیکه وه گری دهدات ..

***

مروڤ به شله ژاوی له نیوان دوو جیهاندا ده ژی .. جیهانی
هه وهس و ئاره زووه کانی که هه موویان ئازاد و سهرشیت و بی
سنوورن .. وه جیهانی ماده دی ده وروبه ری که جیهانیکی بیگیان
و سنووردار و قوفل کراوی ناو یاساکانه .. تاکه ریگاش ناسین
و زانینی ئه و یاسایانه یه ..

به بی زانست و ئازادییه که ی ناتوانیت ریگا که ی ته ی بکات ..
به بی زانست .. ده بیته ته نها ئاره زوویه کی شیتانه ی ناو ناخی
.. ته نها نیه تیک .. ته نها خه ون و هیوایه کی زیندانیکراو ..

ته نها ئازادییه کی بوونییه ده شیت بگریته ماده دی چیرۆکیک یا
هۆنراوه یه ک یا گۆرانییه ک .. په یکه ریځ .. سهر که شتییه ک ..
تاوانیکی کوشتن .. به لام بۆ ده سته که وتی پاسته قینه و واقعی
دهست نادات ..

جياوازی نيوان کۆيلايهتی و ئازادی هيلئیکی باريکه .. هيلئیکی
باريکه مرؤف سهماي له سهردهکات و .. جۆلانی دهکات ..

گهر کهوته ناو ناخی خۆيهوه ئهوا ون دهبيت له خهونهکانی
ئاگایی و تيروانين و ئاواتهکاندا ..

وه گهر کهوته ناو جيهانهوه ئهوا له گيزه لورکهی کاتی
ئوتوماتیکیدا ون دهبيت .. پۆتين و داب و نهريتهکان دهيبه و ..
کۆمه لگا قولتی دهاته ناو ناخی خۆيهوه ..

کاتیک چاوهکانی دهکاتهوه و تهماشای جيهانی چواردهوری
دهکات دهتوانيت به ئازاديهکهی پرگاری بيت و به سهردهکاته
چهند ههنگاوئیکی فراوان بۆ پيشهوه بنيت ..

پنگای تهسکه و پر مهترسیيه .. مهريش له ههموو لایهکهوه
نیشانهی لئ دهگريتهوه ..

له سهريهتی خويندنهوه بۆ هههه و مهرجی دهووبهري بکات
به ههموو بهرزی و نزمی و بهر بهستهکانيهوه .. هيزهکانی ناوی
ئاشکرا بکات و .. پنگاکه شارهزا بيت بۆ ليخوپين و سوود لئ
وههگرتن ..

ئهو هيلئهی بهسهريدا دهپوات هيلئیکی تهسکی واقيعه .. له
لایهکهوه جيهان دهپيچيتهوه و .. له لایهکی ديکهوه ئارهزووه
سهر شيتهکانی .. وه ئهگهر چووه ناخی خۆيهوه و نهچووه
پهناگهی ئارهزوو و خهونهکانی و خۆی بهسهر خودی خۆیدا
داخست .. دهریت ههروهکو چۆن ئهو گولئهی له دارهکه جيا

دەبىتتە دەمىرىت .. ئارەزوۋەكەى دەيكاتە كۆيلە و ھەزەكانى
زىندانى دەكەن ..

ئەگەرىش لە كۆمەلگادا تۈايەۋە و ھاۋشىۋەى مەپىلەكەچى
خەلەك بوو .. دەمىرىت و كەسايەتتەكەى لە دەست دەدات ..

پەتى پىزگار بونىش ئە ھىلە باريكەيە .. ئەو ھىلەى تيايدا
پىكدادان لە نىۋان ناخى و جىھاندا پۈدەدات ..

لە نىۋان ناۋەۋە و دەرەۋەيدا .. ئەو ھىلەى تيايدا ئارەزوۋەكانى
پۇژى سەد جار بە دونياۋە دەلكىن ..

پەتى پىزگار بون ئەۋەيە لەيەك كاتدا خودى و بابەتەش بىت
.. چاۋى بەسەر ناخيدا كراۋە بىت و .. ئاگادارى ئەۋانەش بىت
كە لە چۈرەۋەرى دەگۈزەرىن .. ۋە بەردەۋام لەم پاتىيە دوو
جەمسەرۋە چالاكىيەكەى وروژم بىكات ..

تەنھا بەمە خۆى دەباتەۋە و (جىھانىش دەباتەۋە) و دەبىتتە
مىۋىتىكى ئازاد ..

***

بەلام ئايا دەتۈنەت ئازادىيەكەى بىباتەۋە بە بى سنوور .. ھىچ
دەسەلاتىك لەسەر بارودۇخى نەبىت ..

ئايا دەتۈنەت بلىت مەن سەپشەم و ھىچ ھىزىك لەسەرۋو
ئەۋەۋە نىيە سەرەنجام ۋە دەرى بۇ بىكىشىت ..

ياخود ئازاديه‌كه‌ى مه‌به‌ست لى ئازاديه‌كى مرؤفانه‌ى
سنووردارى پىژده‌يه .. وه ئايا شوينى ئيمه له كيشه نه‌زه‌ليه‌كه‌دا
له كوئى دايه .. له نيوان سه‌رپشكى .. و زۆر ليكراويدا ..

سهرپشک یاخود ناچار

سەرپشك ياخود ناچار

مروڤ سەرپشكه له وهدا كه دهيزانئيت ..

وه ناچاره له وهدا كه نايزانئيت ..

پرسیاریکی سەرلێشیوتنهره ..

ئایا من سەرپشکم یاخود ناچار ؟ ..

له هه موو ساتیکدا ههستم ده لئیت که من ئازادم ..

وه واقعیشم له هه موو ساتیکدا هه زار و یهک جوړ نۆر و
نۆرداریم بۆ ده رده خات ..

من له کوئی ئه م کێشه یه دام ؟ ..

ئایا ئه وه منم ژيانى خۆم هه لده بژیرم ؟ ..

یاخود ئه وه ژيانمنه بۆم هه لده بژیریت ؟ ..

ۋا پاماتىبوم ھەر جارىك لى نوسراۋىكدا ئەم بابەتە تاۋتوئى
بىكەم، لايەنى ئازادى ھەلبىزىرم .. ۋە ھەمنو جارىكىش بە لىشاۋ
ۋتارى ناپەزايى خويئەره كانم پىدەگەشتە ۋە ..

بۆيە بىرم كىردە ۋە ئەم جارى بە پىگاي گىتوگۆ بچمە نار
باسەكە ۋە .. ۋە بىخەمە سەر شىۋەى گىتوگۆيەكى سوقراتى بە
جۆرىك لى ۋ كىشەيە ۋە دەست پىكەم كە خويئەره كان لى ۋتار
ۋ پرسىيارە كانىاندا پىيان ۋايە كىشەيە ۋ، پاشان لى پرسىيارە كانى
ئەۋانە ۋە دەروازەيەك ۋە رىگىرم بۆ چوونە ناۋ باسەكە ۋە .. تاكو
بەم شىۋەيە نىكتىر بىم لى ئاۋەز ۋ وينا كىردى گىشتى خويئەره ۋە

***

خويئەر (احمد ناجى شرف الدين) لى ۋتارىكى دىژدا
دەربارەى نوسراۋەكەم دەلىت :

... شەش ھەزار پۆژ ژياوم ۋ نازانم بۆچى دەژىم .. ۋە بۆ
كوئى مل دەنىم .. بىست ۋ سى سال ژياوم ۋ نازانم پۆلى
پۆمانىكى ھەتا ھەتايى دەگىپم .. لى خەۋ ھەستان .. خەۋتن ..
خواردنە ۋە .. خۆراك .. بىدەنگى .. قسە كىردن .. خۆشەيىستى
ۋ دوزمانىەتى .. پۆژەكان دىنەۋە ۋ .. سالەكان دەپۆن ۋ .. تەمەن
تىدەپەپىت بى ئەۋەى بزانم من كىم ۋ .. بۆ ھاتم ۋ .. بۆ كوئى
دەپۆم ..

من به دواى داهاتوودا پاده‌کهم .. له داهاتوودا به ئاواته‌کانم ده‌گهم .. خوځم چاک ده‌کهم و .. ده‌گه‌رېمه‌وه بۆلای په‌روه‌ردگارم و .. ئه‌و واتایانه ده‌نووسم که ناخه پېیانه‌وه ماندوو بووه .. به‌لام هه‌رگیز داهاتوو نایات .. وه کاتی‌ک دیت ده‌بیټ به ئیستا و منیش ده‌ست ده‌کهم به گه‌ران به دواى داهاتوویه‌کی نویدا ..

کاتی‌ک له‌سه‌ره‌تایی بووم ئاواتم ده‌خواست بیمه خویندکاری ناوه‌ندی و پانتۆلی دريژ له پي بکه‌م قژم دابه‌ینم و پارچه ته‌باشیر لای خوځم به‌یلمه‌وه تا دواتر بیگره‌مندالانی قوتابخانه و باخچه‌که‌ی دراوسې قوتابخانه‌که‌مان، هه‌روه‌ک چۆن خویندکارانی قوتابخانه ناوه‌ندییه‌که‌ی پالمان وایان لی ده‌کردم .. وه ئه‌و پوژه‌ی گه‌شتم به‌م ئاواته به‌لامه‌وه بی نرخ بوو و نرخه‌که‌ی پوشت و ناوازه‌یییه‌که‌ی کوژایه‌وه و .. ده‌ستم کرد به ته‌ماشا کردنی داهاتوویه‌کی دیکه و ئیدی ئاواته‌خواز بووم بیم به فه‌رمانبه‌ریکی حکومه‌ت وه‌کو به‌پيژ نه‌فه‌ندی که نیشه‌جی لای خالم بوو وه پوژنامه‌کانی پوژانه به ده‌سته‌وه بگرم و گفتوگو‌ی سیاسه‌تی نیوده‌وله‌تی بکه‌م و قاچ بخمه سه‌ر قاچ و یاری تاوله بکه‌م .. هه‌رواش ده‌رچوو .. چوار سالی نه‌برد بووم فه‌رمانبه‌ری حکومه‌ت و .. ئه‌و تالییه‌م چه‌شت که فه‌رمانبه‌ر هه‌ستی پیده‌کات و به‌پيژ نه‌فه‌ندی له ژيتر چاکه‌ت و زه‌رده‌خه‌نه هه‌لبه‌ستراوه‌که‌یه‌وه ده‌یشارده‌وه ..

دوو‌باره ئه‌مه‌شم لا بی بایه‌خ بوو و نرخه‌که‌ی نه‌ما و خالم گوڤا له جیهانه ساویلکه‌که‌مه‌وه بق دونه‌ی کار و فه‌رمانبه‌ری و هه‌موو ئه‌وه‌ی تیا‌یه‌تی له مه‌رایي و دوو‌پوویی و درۆ ..

وه يه كه م مانگ هات تا يه كه م موچه وه ريگرم .. حوت
جونه يه .. له و كاته دا له (اسيوط)^(١) بووم له دورى چند
ميليكه وه له ناوچه كه م .. ئينجا ههستم به تهنگى ژيان كرد و
.. ئاواته كانم ورد و خاش بوون ..

نه م ده توانى به قاوه خانه يه ك پابگه م و .. كاتيگ بۆ كوشش
تهر خان بگه م و .. دهست پيكر دنى زانكوشم چيدى مه حال بوو

ئازاديه كانم تهسك بوونه وه و هيچى نه مايه وه جگه له ئازادى
دهست كه و قنى نانى پۆژه كه و پيى پازى بم تا پۆژيكي ديكه ش
بژيم ..

كوانى ئه و ئازاديه ي دهشيرپنيت و باسى دهكهيت و
نوسراوه كانتى پي پر دهكهيته وه ..

ئايا من ئازادم .. وه چۆن .. له كاتيگدا من خهريكه هه
ئه وه ندهم هه بپت كه بهسمه و تهنها له ماله وه بۆ ديوان و له
ديوانه وه بۆ ماله وه، تاكه پيگايه كه بۆ من دهشيت ..

چۆن هاوسه رگيرى بگه م و چۆن بژيم و چۆن بهردهوام بم له
خويندن و چۆن تهندروستيم بپاريزم .. وه چۆن كاتيگ توانام
نييه ئه م هه موو ئازاديه دهسته بهر بگه م ..

من هيچ ئازاديه كم نييه جگه له يهك ئازادى ئه ويش ئه وه يه
خۆم بكوژم نه گه ر تو پيت و ابپت ئه مه ئازاديه ..
(١) اسيوط : شارنكه له ميسر .

(سمير زكى سورپال) يش له (حقوق القاهرة) دا دهنوسيت
و ده لیت :

نه گه ر ئيمه نازاد بين ئيدى ياسا و پوهشته كان و نايينه كان و
مه دهنپهت چ واتايه كيان هه يه ..

هه موو ئهم شتانه كوټ و بهندن بو نازادپه كه مان .. ياسا
هه نديك شتم لى قه دهغه دهكات ..

پوهشت هه نديك شتم لى حه رام دهكات ..

نایینه کانیښ دهنترسینن له هه نديكى دى و دهمبه ستنه وه به
پيکار و فره مان و پيگه پینه دراوه کانه وه .. مه دهنپهت په يوه ستم
دهكات به چه رخی خيزان و مال و کارگه و بزوينه روه وه وه کو
کاترمير له سهر چند واده يکى خهوتن و ههستان پيکم دهخات

ژيانى ده ورووبه رمان سهرله بهرى كوټ و بهنده ..

کوانى نه و نازادپه يى تو باسى ليوه دهکەيت ..

***

موحه مه ديش نالن گاريم دهكات و ده لیت :

کوانى نازادپه کهت ..

تو له دايک بوونى خوت هه ليزارد ؟

خۆت باوک و دايک و نيشتمانهکهت ههلبژارد ؟

ئايا خۆت شيوه و دريژى و پانيت ههلبژارد ؟

خۆت نهو سيسته مه ئابورييهت ههلبژارد که تيايدا دهژيت ؟

***

ههروهها (عبدالرؤف) .. بهکالتۆريؤس له فهلسهفه .. له
تۆيژينهوهيهکيدا دنوسيت و دهليت :

من کاتيک ئازاد دهيم که منبم خودا .. ياخود من جيهان بم
.. به جورپک جگه لهخۆم ملکهچى هيچ شتيک نهيم و پابهندی
هيچ شتيک نهيم ..

ئازادی تهواو، دهخوازيت جگه له من هيچ شتيکی تر بوونی
نهبيت .. چونکه ههموو شتيک سنووردارم دهکات .. خهلکی ..
سروشته و بارودۆخهکان .. ههموويان سنوورن .. وه هاوشيوه
ئهم ئازاديهه ئهسته مه ..

کهواته من ئازاد نیم به ئهندازهی ئهوه که رهستانهی ههمن بۆ
بهديهتانی ئهم ئازاديهه ..

ئازاديههکهم ئيفليج و شهله ..

***

(عبد الفتاح سليم) يش بهوه كۆتایی دههینیت که ئه و بئ
ههلبژارده و زۆرلیکراو و ناچاره به بارودۆخ و کارهکانی، دواتر
دهپرسیت چۆن له کاتیکدا ئه و ئاوا بئ ههلبژارده و زۆرلیکراو
و ناچاره کهچی خودا لیپرسینهوهی لی دهکات و سزای دهکات
یاخود پاداشتی دهکاتهوه .. کوانی سیمای دادپهروهی خودایی
له م بابهتهدا ..

***

وهلی (احمد الالفی) بهوه كۆتایی دههینیت که ئه و ئازاده
بهلام دهپرسیت چۆن که ئازاده خودا دهستیوهردان دهکات بۆ
یارمهتیدانی .. ئایا ئه م دهستیوهردانه شکاندنی ئازادییهکهی نییه
..

چۆن دهکریت گونجاندن بکهین له نیوان بیروکهی ئازادی و
بیروکهی سهپهرشتی و دهستیوهردانی خودایی ..

چۆن ئیمه ئازادین له کاتیکدا ههموو ئهوهی ئهنجامی دهدهین
به فرمانی خودایه ..

هر له ئهزلهوه ئهندازهگیری بۆ کردوین .. خۆی دروستی
کردوین و کارهکانیشمان هه ر ئه و دروستی کردوین .. تهنها ئهوه
» ئهنجام دهکات » و ئیمهش هیچ نین جگه له که رهستهکانی
ویستی ئه و ..

***

بەم وتار و پرسىيار كىرەتەنە خۇيەنەران ھەموو لايەنەكانى كىشە
ئەزەلىيەكە چوار دەور دەگىرن .. كىشەى سەرپىشك و ناچار ..

ھەموويان چەكەكانىيان پوودەكەنە من و مېشكىيان ھان دەدەن ..
وہ بەيەك دەنگ بەپوومدا ھاوار دەكەن ..

ئەمە بۆخۇى يەكەم بەلگەيە لەسەر ئازادىيان چونكە
ھەريەككىيان بۆچونىكى سەريەخۇى دروست كىردووە و پەيوەست
نەبووە بە كىتب و نوسراوەكانى مەنەو و ملکہ چى تېپوانىنى من
نەبووە ..

جا دەچمە سەر پەخەنەكانىيان و دەلېم كە تۆريەى تۆريان لە
دەورى يەك خال دەخولېنەوہ .. ئەويش كۆت و بەندە دانراوەكانى
چواردەورمانە .. ھەندىك لەم كۆت و بەندانە بۆ ماوەييانە پېمان
دەگەن وەكو نار و پەگەز و ئايىن و نىشتەمان، پېيانەوہ لە دايك
دەبين ھەروەك چۆن بە جەستەمانەوہ لەدايك دەبين ..

ھەندىكى دىكەيان لە ژىنگەكەمانەوہ پېمان دەگەن .. وەكو
ئەو سىروشتەى تيايدا دەژىن بە سەرما و گەرما و ھەورە بروسكە
و مىكرۆب و نەخۇشى و خەلگەكانىشەوہ ..

وہ ھەندىكى دىكەشيان دەستكرد و داھىنراوى خۇمانن وەكو
ياسا و پەوشت و سىستەمە سىياسىيەكان .. وە لە كۆتاييدا
ھەموويان ئىمە كۆت و بەند دەكەن و تۆزىك ياخود كەمتر
لەوہشمان بۆ دەمىننەتەوہ ..

هه‌ر ئه‌مه‌شه‌ وا له‌ خوێنه‌ر (عبدالروف) ده‌کات ب‌لێت :

ئازادی مه‌حاله‌ .. وه‌لێ ئه‌گه‌ر ب‌ی‌ت و پ‌ی‌ی ت‌ی‌ب‌ج‌ی‌ت ته‌نها یه‌ک
پ‌ی‌گای هه‌یه‌ .. ئه‌ویش ئه‌وه‌یه‌ هه‌موو شته‌کانی ده‌ورو به‌رمان
له‌ ناو ب‌ج‌ی‌ت .. وه‌ من ب‌ی‌مه‌ تاک و ته‌نها یه‌ک وه‌کو خ‌ودا ..
ب‌ی‌ هاو به‌ش و ب‌ی‌ ه‌ی‌ج که‌س‌یک له‌گه‌ڵما و ب‌ی‌ ه‌ی‌ج شت‌یک ..
زات‌یک‌ی ئازادی دامال‌پ‌رای ب‌ی‌ ه‌ی‌ج به‌رگ‌ری به‌ک له‌ ه‌ی‌ج ج‌ۆر‌یک ..
خوێنه‌ر له‌ ب‌یری ده‌چ‌ی‌ته‌وه‌ که‌ هه‌ر له‌گه‌ڵ که‌وتنی به‌رگ‌ری به‌کانی
چ‌واره‌دو‌ری، ئازادیش واتاکه‌ی له‌ده‌ست ده‌دات ، چونکه‌ نه‌مانی
به‌رگ‌ری به‌کان و ده‌ست خ‌ستنی هه‌موو شته‌کان به‌ یه‌ک جار مانای
نه‌مانی که‌موک‌وپ‌یه‌کانی من و ک‌امل بو‌ونه‌ .. واتا خ‌ۆم هه‌موو
شت‌یک ب‌م .. به‌م ج‌ۆره‌ش داواکاری و ئاره‌زووه‌کانم نام‌ی‌ن‌ی‌ت ..
چونکه‌ سه‌رچاوه‌که‌یان پ‌یداویستی به‌کانی من بو‌ون ..

وه‌ به‌نه‌مانی ئاره‌زوو و به‌رگ‌ر ئازادی له‌ مانا ده‌که‌و‌یت چونکه‌
ده‌ب‌ی‌ته‌ ئاما‌نج‌داری به‌ت‌ال ب‌ۆ ه‌ی‌ج و خ‌ودی خ‌ۆشی ده‌ب‌ی‌ته‌
ه‌ی‌ج ..

ک‌یش‌ه‌ی ئازادی به‌رده‌وام په‌یوه‌سته‌ به‌ سینه‌ و ناخ و ئه‌و
به‌رگ‌ره‌ی له‌ پ‌وویدا ده‌وه‌ست‌ی‌ته‌وه‌ ..

وه‌ ئازادی دو‌وپ‌ات ده‌ب‌ی‌ته‌وه‌ به‌ دا‌رمانی به‌رگ‌ره‌که‌ و پ‌اشه‌کش‌ی
کردنی له‌ به‌رام‌به‌ر ویست‌دا ..

به‌م و‌ینه‌ ئارگ‌یو‌م‌ی‌ن‌ی‌یه‌ ئازادی ماناکه‌ی له‌ واق‌ی‌عه‌دا ده‌رده‌کات

به لام نهو مړوښه تاقه ی بارودنځ و بهرگریه کان له بهرامبه ریددا
ورد و خاش بوونه و هیچ شتیک له چوارده وریددا نه ماوه و ..
خوی بوو ته هه موو شتیک .. هه موو جیهانی گرتو ته وه و ..
بووه به خوداوه ند .. ئیدی ئه م بوونه وهره چی دهویت و چ
شتیک دژایه تی داواکاریه که ی دهکات تا ئازادی یاخود ئازاد
نه بوونی بیته جیگه ی پرسیار ..

کوانی نهو ژورانبازییه ی مانای ئازادی تیا دهرده که ویت ..

نمونه ی نه م بوونه وهره ناجولیت و ئاره زوی نییه و ناخوات و
ناخواته وه و گه شه ناکات و گه وره نابیت و نامریت و له دایکیش
نابیت ..

له ئارامی و هه تا هه تای و جیهانیک ی بی کات و بی جیگه و
رېگه دا ده ئی .. وه وشه ی ئازادی لای نهو جیاوازه له وه ی ئیمه
دهیزانین و باسی لیوه ده که یین .. چی دهویت له کاتیکدا نهو
دهستبه رداره و خوی به لاه به سه ..

نهو ئازادییه ی باسی دهکات وشه یه کی ئاده میزادی په تییه ..
وشه یه که هیچ واتایه ک نادات به دهسته وه مه گر به بوونی کوټ
و بنده کان .. به بوونی بهرگره کان .. بوونی نهو بارودنځانه ی
خوینهران سکالای لی ده که ن و لی بیزارن و هاوار هاواریانه
له دهستی ..

نهو دانانی هه تمبییه ته له چوارده وریان مانا ده به خشیت به
ئازادییه که یان نه ک له ناوی بیات وه کو نه وان پییان وایه ..

چونکه ئازادی به به زانندنی بارودۆخه کان و خشانندنی به رگره کان
و پوخاندنی به ربه سته کان گوزارشت له خۆی ده کات ..

ئازادی پرۆسه یه کی په یوه سته به لیکخشانندنی مړۆف له گه ل
ژینگه و بارودۆخه کانیدا و هه ر مړۆف ببیته خودا، ئه ویش
هه لده وه شیتته وه ..

پرسیاره گرنگه که ئه مه یانه :

ئایا به تپه پوونی کات به رگره کان ده توینه وه ..

ئایا کۆسپه کان پاشه کشه ده که ن .. کۆسپیک له ژیر فشار
و ویستی مړۆفدا یه کیکی دی دروست ده کات .. یاخود هه موو
ژیانمان وه کو گه په کیکی به ربه سته ..

وه لاهه که ش بریتییه له به لئ .. کۆسپه کان پاشه کشه ده که ن و
.. زانست پيش ده که ویت و کۆنترۆلی ساردی و گهرمی و ئاو و با
ده کات و یاسا و سیستمه کان به ره و باش و باشتتر پيش ده خات ..

له مه شدا به لگه یه کی واقعی دلتیا هه یه له سه ر ئازادی مړۆف

..

***

ده ست بنئ به دوگمه کاره باییه که ی ژوره که تدا پووناکی بلار
ده بیتته وه و تاریکی ده به زیت ..

هەست ناکەیت ئەم دەستکەوتە زانستییه سادەیه لە ئازادییه کە ی
تۆی زیاد کردووه و هەموو ساتیک سوود لە هەزارەها نمونە ی
تری وەکو ئەم دەستکەوتە دەبینیت .. کاتیکی قاچ دەخەیتە
شەمەندەفەری شەقامەوێ یاخود دەچیت بۆ سینه‌ما یاخود
کتیپیک دەخوینیتەوێ یاخود بە تەلەفۆن قسە دەکەیت ..

هەموو شتیک بە گوێتدا هاوار دەکات کە تۆ ئازادیت و میژووش
بە هەناسە برکێتوێ بەرەو پێشەوێ پادەکات تا دلنیات بکاتەوێ
تۆ ئازادیت ..

مانگە دەستکردەکانیش لە بۆشاییدا هوتاف دەکێشن کە
هەرکەسێک هەول بەدات دەکات و پێگاکە کراوێهە لەبەردەم ویستی
ئادەمیزادا ..

قەدەریش تەنھا ھۆکاریکە ئازادی خۆی پێ دەدۆزیتەوێ و
بوونی خۆی دووپات دەکاتەوێ ..

***

هەروەها خوینەر هاواردەکات و دەلیت .. ئایا من ئازادم
لە کاتیکیدا هەر ئەوەنەم هەیه کە ببخۆم .. بەمەش واتا
کۆمەلایەتییه‌کە ی کە یسی ئازادی دەوروژینیت .. چۆن کە سێک
پارووه‌کە ی نەبیّت ئازاد نییه .. وە دابین کردنی پاروو لەهەمان
کاتدا دابینکردنی ئازادیش بیّت ..

پرسیارەکەش ئەوەیه ئەم پارووه چیه کە داوای دابین کردنی
دەکریت .. ئایا خواردنیکە برنج و گوشت و نان و میوه‌ی

له سهره و به فرگرېك بڼو ه لگرتنى ئهم خواردنانه و ئوتومبېلېك
تا هره كه مان بچي به لاي كاريدا و ئهم پارووانه دابېن بكات ..

ئه گهر ئهمه ئهو پارووه داواكراوه بېت ئهوا ئازادى به مه
دابېن نابېت به لكو به فيرډو ده درېت .. واتاي ئه وه به مړوف له
خزمه تى خواردندا بېت نهك خواردن له خزمه تى مړوف .. واتاي
به فيرډوانى كات و ه و ل و بېر له چه سپاندنى فره يى ماددى و
واتا له كۆتاييدا مړوف بېتته به نده ي ئهم فره ييه و ئازاديه كه ي
له ده ست بدات ..

به لام ئه گهر مه به ست له پاروو ئه وه نده بېت كه به ش بكات
ئهو كات بابته كه راسته چونكه كاتېك پارچه نانېك نيه ئازاديش
نيه .. وه لئ ئه گهر ئهم پارچه يه دابېن بوو كه ئهمه ش كارېكى
ئاسانكراوه ئهو كات گهران به دواى زياتردا ده ستخستنى ئازادى
نيه به لكو به فيرډانويه تى .. گاندى ئازادترين كه س بوو و به
پېى په تى پېى ده كرد و هېچى نه بوو جگه له ته شيه كه خورى
ده ستى و كيسه يه ك چند به روبومېكى تيا بوو و هره ها ئازه لېك
له شيره كه ي ده خوارد و خوربه كه ي ده كرد به جل و به رگ ..

موحممه د و مه سيحيش ه روا بوون .. به ه مان شيوه ه موو
ئهو ئازادى خواز و مه زنانه ي ژيانيان بڼو دروست كردېن و ميژوويان
گۆپى ..

مه رجى ئازاديش لېره دا ئه وه به ئه وه نده ت ه بېت كه بيخويت و
به شت بكات چونكه زياتر له مه ملكه چيه بڼو به ندايه تى كردنى
ورگ هره كه چۆن به ه ده ردانى ته مه ن له پاكردن به دواى

ئافرىدا ملکہ چيىبە بۆ بەندايەتى کردنى ئارەزوو ..

وہ ھەق نىيە خوینەر لە بەرنەوہى تەنھا ئەوہندەى ھەيە بيخوات
ھاوار بکات و بلّیت .. کوا ئازادىيە کەم .. ئازادىيە کەم لە دەست
دا ..

بە لکو تۆ ئازادىيە کەت دۆزىيەوہ ماددەم ئەوہندەت دۆزىوہتەوہ
بەشت بکات .. چونکە زیاتر لە مە ئازادى نىيە بە لکو کۆيلايەتییە

***

ھەروہا تانەدان لە پەوشت و دانانى بە کۆت و بەندى ئازادى
.. بە ھەمان شىوہ بۆ ياسا و پیکارە ئايىنييەکان، پاست نىيە
.. چونکە ئەم پیکارانە وەکو ھىما سور و زەرد و سەوزەکانى
ھاتوچۆن ..

بە بى ھىماکانى ھاتوچۆش ئۆتۆمبیلەکان بە يە کدا دەکێشن و
ھاتوچۆ دەوہستىت و شوڤىرەکان ئازادىيە کەيان لە دەست دەدەن
..

ئامانجى ئەم ھىمايانە پەخساندى زۆرتىن ئازادىيە نەک بى
بەشکردن لە ئازادى .. بە لکو ئازادى بە بى ئەم ھىمايانە مەحالە
چونکە بى ئەمان کۆمەلگا وەکو دارستانى لىدیت و لە ناوخۆياندا
يە کدى دەخۆن .. وە کاتیک تۆ پیکار بۆ ئارەزووہ کانت دادەنیت
ئازادىيە کەت بە دەست دەھینیت چونکە دەبیتە گەورەى خۆت
نەک بەندەى ئەو ئارەزووہى لە چەند ساتیکدا ئاوەزەت دەخات

.. بهه مان شیوه ئازا له ترسنۆک و چهوساوه ئازادتره ..

سهخی له چروک و گه مژه ئازادتره ..

ئارامگر له پارای ترسنۆک ئازادتره ..

به لام ئازادی قوماړ و سهرخۆشی و کیشانی مادده هۆشبه رهکان و خراپ به کارهیتانی ئارهزووی سیکسی، ئازادی نییه .. نه مانه چهند پله یه کن له خۆکوشتن و بههه دهردانی ژیان و بههه دهردانی ئازادی .. وه هه ره له ئیژاردیهک دژی یاسای ئاسایی، هه له ئیژاردیه نییه، به لکو بههه دهردانی هه له ئیژاردیه ..

هه موومان ده زانین گه ر بمانه ویت ئازادیمان له کاتی مه له کردندا زیاد بکهین ئهوا به ئاراسته ی ته وژمی ئاوه که مه له ده کهین نه که به پیچه وانه یه وه ..

وه کاتی که مرووف یه کهم پانکه ی به ئاراسته ی ههوا دانا، پانکه که خولایه وه به مهش توانی ناشی با دروست بکات و بههویه وه سروشت بخاته خزمه تی خویه وه و له ئازادییه که ی خوی زیاد بکات .. نه و ئیستا تۆربین له تافگه ئاوه کانداده نییت و کاره بای لی به رهه م ده هیئت .. ئازادی به رده وام دۆزینه وه ی یاسای سروشت و کارکردن به ئاراسته ی بووه نه که کارکردن له دژی ..

بههه مان شیوه بریتییه له دۆزینه وه ی یاساکانی جهسته و نفهس و پوچ و کارکردن له گه ل ئاراسته یاندا به رهوشت و پیزگرتنی به رامبه ر و ئایینداری و گوپراه لی کردنی یاساکان ..

سه بارهت بهو خويته رهش كه ئالنگاريم دهكات و دهليت :

ئايا خوت شيوه و دريژى و پانيت ههلبژاردووه ..

دهليت نهخير من نه شيوهى خوم ههلبژاردووه و نه دريژى
و نه پانيم .. وه ئه مانهش به كووت و بهندى سهر ئازاديبه كه م
ناينم .. به پنجه وانه وه پيم وايه كه رهسته ن بۆ ئازاديبه كه م ..

جهسته كه رهستهى ويسته بۆ گهشتن به پيداويستيه كانى ..

تهنها له كاتى نهخوشيدا دهبيتته كووت و بهند، كه بۆ ئه وهش
خودا ئاوهزى پى بهخشيويين تا به تيمار كردن و نهشته رگهري
به سهرياندا زال بين ..

ئيمهش هه موو پوژيک له م گۆره پانانهدا به رهو پيش دهجين ..

پاش ئه مانهش تنها مه ته له ئه زه ليه كه ده مي ني ته وه .. له
په يوه ندى مروف له گه ل خودادا .. چۆن مروف ئازاده له كاتي كدا
ئهو فهرمانى خودايه و هه رچى ئه نجام ده دات له قهزا و قه ده رى
ئهو وه يه، دواتر چۆن لى پرسينه وهى لى ده كر يت له كاتي كدا
هه له كانى له قه ده ردا به سه ردا سه پي تراوه .. ئه وه يش مه ته لى
قه ده ره كه ئايينه كان پي مان ده ليت دوور بكه ونه وه له چوونه
ناو ئه م با سه وه چونكه وه لامه كهى تنها به ئاشكرابوون و
ئيله امي ك له ري گه ي ده وه ده ست ده كه وي ت نه ك ئاوهز .. وه
به نده له سه ر با وه پى با وه پدار نه ك فله سه فه ي فله سه ف
چونكه له م باب ته دا نه ئاوهز سوودى هه يه و نه فله سه فش
پزگارمان دهكات ..

به لكو پټويسته دل تيمار بكرت و هسته كان ناسك بكرته وه
تاكو په رده كان بهر ز بڼه وه و مړوف بتوانيت به چاوي بينايي
نهك چاوي ناده ميزادي ببينيت و زينداني هل و مرجي سنوردار
به هوكاره كان تپه پټيت و تماشاي پشتيه وه بكات ..

چونكه وه لامى ته واو پټويستی به زانينى په يوه ندى پوچه
له گه ل دروستكاره كې كه نه مهش بابته كې په رده به سهردا دراوه

به لام چند وشه يه كې كه م هيه ده توانريت وه كو پټيشاندهرى
پيگاكه بوتريت ..

به لى مړوف نازاده به لام نازاديه كې دروستكاروه واته دراوه
به سهريدا ..

نه مهش له وه دهكات بلتين كه نه و پريارى نازادى به سهردا
دراوه، ناچاره به هلبژاردن و نه مهش ده خاته نيوان دوو دوخه وه

نه وه كو نازاديه په هاكې خودا نازاد و ..

نه وه كو ماده ي كويريش ژورليكر او ناچار ..

كاتيك ده لئين ناگر دار ده سوتيتت نه مه په يوه ندييه كې جهبرى
حه تميه ..

واته هر ده بيت دار بسوتيتت و بهر پرسيارش نيه لى ..

هموو مادده کانیش له م جوړه حتمیه ته دا کوټ و بهند کراون
.. مړوف به م پادده یه ناچار کراو نییه ..

وه به پادده ی نازادی خوداش نازاد نییه ..

به لکو له و نیوانه دایه ..

سهرپشکه له وه دا که دهیزانیت و ناچاره له وه دا که نایزانیت ..

یاخود وردتر بلتین سهرپشکینکی ناچاره له یه ک کاتدا ..
هر نه مه شه ناوی ده نیتین نازادی ناده میزادی .. بویه نه و به
پادده یه ک به پرسیاره نه ک به پرسیاریه تیه کی په ها ..

هه روه ک چو ن کاتیک دادوهر بریاریک دهر ده کات و بارودوخ و
پالنه ر و خه له تینه ر و فشاره دهر وونه کانیش له به رچاو ده گریټ و
له سر بنه مای نه مانه بریاره کان سووک یاخود توند ده کاته وه ..

نه و دادوهره نه زه لیبه ش که هیچی لی ون نابیت به م جوړه
بریار دهادت ..

به لام مړوف نا به پرسیار نابیت چونکه پیگه ی نه و وه کو
پیگه ی مادده ی کویر نییه ..

خودا فرمان به سته مکار ناکات سته م بکات ..

به لکو ته نها ده زانیت که نه و له داهاتوودا سته م ده کات چونکه
زانباری نه و په ی به هموو شتیک دهبات ..

جياوازيش هه‌يه له نتيوان زانباري پيشوخته و ژورليک‌کردن ..

خودا ئازادي پيښه‌خشين و هه‌ر له نه‌زه‌له‌وه ده‌زانيت ئيمه به‌م
ئازادييه چي ده‌که‌ين ..

هه‌ر ئه‌ويشه پيمان ده‌فه‌رميت که بارودځي هيج گه‌ليک
ناگزييت تا خويان خويان نه‌گويږن ..

وه به پيغه‌مبه‌ره‌که‌ي ده‌فه‌رميت .. ژورليک‌کردن له ئاييندا نيه
..

چونکه نه‌و خوي ده‌ستيوه‌ردان ناکات و پيشي خوښ نيه
که‌س ده‌ست وه‌ريدات و ناخه‌کان ناچار بکات به شتيک له
ده‌ره‌وي ويست و سروشتي خويان .. چونکه نه‌مه يه‌ک ناگريته‌وه
له‌گه‌ل پيرؤزي نه‌و ئازادييه‌ي بۆ مروڤه‌کانی ويستوه ..

که‌واته ئازادي راسته‌قينه‌يه ..

وه له‌به‌رئوه‌ي ئه‌م ئازادييه ويستي خودايه که‌واته له‌يه‌ک
کاتدا ژورکردن و هه‌لبژاردنيشه ..

به‌لکو سؤزي خودايي له‌وه‌دايه که ناخ ئاسانکاري له‌ په‌گه‌زي
سروشته‌که‌يا ببينييت (هه‌موو مروڤيک ناچاره له‌و شته‌ي که
بۆي دروست کراوه)) ..

ئه‌مه‌ش ده‌ستيوه‌رداني خودايي ناکاته دژي ئازادي به‌لکو
دووپاتي ده‌کاته‌وه ..

هەموو كەسپك هەموو ئەو بارودۆخە ئاسانكراوانەى بەردەستە
كە بەهۆيانەو گوزارشت لە پێكهاى دەكات و خۆى بە چاك و
خراب دەسەلمىنێت .. تا ئەو بەیت كە هەيە ..

وێلى چۆن خودا بەكێك دروست دەكات سەتەم بەكات هەروەك
بەكێك دروست دەكات دادپەرور بەیت، پاشەكەى ئەو هەيە وىستى
خودا پەرەهاى و وەكو چۆن (خۆشەوىست) ى دەوێت ئاواش (
بەزراو) ى دەوێت ..

بەلام دادپەرورەبەهەى واى خواست كە ئەو كەسەى خۆشى
دەوێت هەلبژێرێت بۆ ئەو كارەى خۆشى دەوێت و ئەو كەسەش
پقى لێهە بۆ ئەو كارەى پقى لێهە ..

خرابەكارى بۆ سەتەم هەلبژارد و چاكەكارىش بۆ دادپەرورەى ..

خۆ ئەگەر خرابەكارى بۆ دادپەرورەى هەلبژاردایە و چاكەكارىش
بۆ سەتەم ئەوا هەموو تەرازووەكان سەراوژێر دەبوونەو كە
ئەمەش مەحالە چونكە ئەو لە دادپەرورەیدا كامڵە ..

ئەمانە تەنها چەند ئاماژەيەكن .. وێلى كەمالى زانست كارى
بەنيایە .. ئەو شوێنەى كە وشەى ئاسایى و ئایەخ و دووبارە
دەست نادات ..

وە ئاشكراكردنى هەموو لایەنەكانى مەتەلەكە و درك پێكردنى
ژیری دژ بەكەكە و .. ئەوێ چۆن مەرووف لەیەك كاتدا سەرپشك
و ناچارىشە .. پەيوەستە بە هەولدان و كراوەیى دڵ و پوونى
پوچەو نەك زانستەكانى قسەكردن و بێر و باوەر ..

نووستن

نووستن

کاتیک تۆ دهخوویت .. دهگۆرپیت بۆ درمختیک ..

دوگمهیهکی کارهباپی له میشکدا هیه که له کاتی خهودا
دهگۆرپیتوه و .. تاریکایی و بیهۆشی بالی بهسهردا دهکیشن
و .. کهسایهتی به دۆخیک له نوقم بوون دا دهپوات و مروف
دهگۆرپیت بۆ درمخت .. بۆ پوههکیکی سههتایی .. بۆ شتیک
ژیان تییدا لهسهه شیوهی چهند فرمانیک بهردهوام دهبییت ..
سوپی خوین دهپوات .. ههناسه لههله دهکات .. پخۆلهکان
ههسه دهکهن .. ههموو نهمانهش به شیوهیهکی ئۆتوماتیکی به
نهجام دهگهیه ندرین له کاتیکدا جهسته به بئ هیچ جوولهیهک
پاکشاوه .. پیک وهکو پوههکیکی چیندراو له زهویدا که شلهی
پیادا دهپوات و خانهکان گهشه دهکهن و له ئۆکسجینی ههواره
ههناسه دهدات ..

ساتىڭكى نامۇيە جەستە تىيدا دەگەپتە چالى ماندوويى و بى
تواناييە وە .. ئەستەم دەپت بۆى گوزارشت لە روح و مەنەويياتە
بەرزەكەى بکات بۆيە پشووئەك وەردەگرىت و .. مليۇنەها سال
دەگەپتە دواوہ .. تا ژيانتيكى سەرەتايى بڑى ھەروەكو چۆن
پروەكەكان دەژيان .. ژيانتيك لە پشوو كە پتويستى بە ھىچ
ھەول و كۆششېك نىيە ..

نەپنى مەرگ لە خەودا شاردراوەتەوہ .. چونكە خەو نيوەى
پىگەيە بەرەو مردن، نيوەى مړوڤى بەرز لە خەودا دەمرىت
.. كەسايەتى دەمرىت .. ئاوەزى دەمرىت و .. دەگړپت بۆ
بوونەوهرىكى بى بايەخى وەكو ئيسفەنج و قەوزەى سەر بەرد،
ھەناسە دەدات و گەشە دەكات بە بى ئاگايى .. ھەروەك بلتيت
پوحي لەدەست دواوہ ..

نيوەى پىگا بەرەو خۆل دەبرىت و .. مليۇنتيك سال دەگەپتە
دواوہ ..

ئاوەزى بە ئاگاي دەگەپتەوہ بۆ سەرچاوہ ناوەکيەكەى و ..
كەسايەتيە بە ئاگاكەى دەگەپت بۆ ئەو سەرچاوہ سروشتيەى
لە بېھۆشيدا وەكو شلەى ناو نيانى درەختەكان كار دەكات ..
وہ مړوڤ دەكات بە خامە سروشتيەكانى .. بە جەستە و گل و
ماددە و بەشە نەستىيەكەى بوونى ..

شاعيران دەلپن ساتەكانى پۆڭ پروەكەشين چونكە پەنگە
برىقەدارەكانى ورياي دەپفینن .. وە ساتەكانى شەو قوولن چونكە
ئەم پەردە برىقەدارە ئەتک دەكات و كۆت و زنجيرەكانى ورياي

ده‌کاته‌وه و پوډ ده‌چټه قوولایي شته‌کانه‌وه ..

منیش ده‌لټم ساتی خه‌والویي قوولترینی ساته‌کانه‌وه چونکه
په‌رده‌یه‌کی تر نه‌تک ده‌کات نه‌ویش په‌رده‌ی ناشناییه ..

خه‌والویي ناشنایي نیوان من و شته‌کان ده‌سپرته‌وه و ده‌یانکات
به شتی نامو و سه‌یر و سه‌مه‌ره که هه‌ندیگ جار ده‌مانخاته‌وه ناو
کۆمه‌لټک پرسپاره‌وه ..

کاتیک له ژووری نوسته‌که‌مم سه‌یری چواره‌وری خۆم ده‌که‌م
له نیوان خه‌و و ناگایي دا .. به چرپه‌وه ده‌لټم : من له
کویم ؟ .. من جیگای نوسته‌که‌ی خۆم ناناسمه‌وه .. دۆلابه‌که‌م
ناناسمه‌وه .. به ته‌واوی ناشناییم له‌گه‌ل ژوره‌که‌مدا نامینیت و
به‌لامه‌وه نامو ده‌بیټ ..

نهم ساته‌ قووله .. چونکه ناوه‌ز له چوارچټوه‌ی بارودخه‌که‌ی
ده‌رده‌چټت و به ته‌واوی له ناشنایي نیوان من و ژوره‌که‌م
قوتاری ده‌بیټ، بۆیه نامو ده‌رده‌که‌ویټ .. دووباره نهم ساته
قوله .. چونکه ناوه‌ز له چوارچټوه‌ی بارودخه‌که‌ی ده‌رده‌چټت و
قوتاری ده‌بیټ له ناشنایي و پاهاتن و پیکاره‌ ئاساییه‌کان و سه‌ر
له‌نوټ ته‌ماشای ده‌وربه‌ری ده‌کاته‌وه .. تا پیکاری نوټی ئازادتر
و ئیلهام به‌خستر دابنیت ..

پټغه‌مبه‌رانیش له‌م ساته‌دا ئیلهامه‌کانیان وه‌رده‌گرت .. وه‌ک
بټیت له نیوان خه‌و و ناگاییدا سروشیان پټ ده‌گه‌شت ..

نیوتن له‌م ساته‌دا یاسای کټش کردنی دۆزییه‌وه .. کاتیک به

چاۋيىكى خەۋالۋوۋە تەماشاي سىۋيىكى كرد لە دارەكە كەۋتە
خوارەۋە .. ھەستى كرد كەۋتنە خوارەۋەى ئەم سىۋە ئاشنا
ئاسايى نىيە و .. ناكريىت سىۋ بکەۋيىتە سەر زەۋى .. بەلکو ئەۋە
زەۋيىيە دەبىت كىشى بکات ..

ۋە ھەموو داھىنەر و نووسەر و دانەر و شاعىر و بىرمەندان ..
بىريان لەم ساتەدا چرۆى كردوۋە .. چونكە ئەو ساتە شلۆقەيە
كە تيايدا ئاشنايى و پراھاتن دەكەۋيىت .. و ژيان بە سەير
و سەمەرەيى دەدرەۋشيتەۋە و .. ئاۋەز بريسكەى پرسىيارگەلنىكى
تەۋا نوئى لى دەدات كە ئەگەر لە تەۋاۋى ئاگايى و تەۋاۋى
پەيۋەندى لەگەل شتەكاندا بۋايە، ئەو پرسىيارانەى نەدەبوو ..

جىۋاۋى نىۋان بلىمەت و پىغەمبەر لەم ساتەدا بريتىيە لە
پوۋبەرى ئەو بىنايىيەى بۆ ھەر يەككىيان ئاشكرا دەبىت ..

پەيامبەر ۋەكو ئامپىرىكى تەلەفزيۇن وايە كە مليۇنىك دەمەۋانەى
ھەيە .. پوۋبەرى بىنايى زۆر فراۋانە و .. تواناي ۋەرگرتنى گەرەيە
.. دەتوانىت ويىنە لە مەرخەۋە ۋەرگىرىت لەسەر شاشەيەكى
پانۇپراماي پان چونكە ئەو پالپىشتە بە ھۆكارە خودايىيەكان ..

بلىمەتەش ئامپىرىكى ترانزىستەرى بچوۋكە كە بە سەختى لە
سعودىيەۋە گويى لە ويىستگەى قاھىرە دەبىت .. چونكە ئەو
پشت بە ھەول و كۆشش و خەيال و بىر دەبەستىت كە دەكرىت
بپىكىت و دەكرىت ھەلەش بکات ..

به‌لام ه‌ردووکيان شان به شانی يه‌ک له ده‌ريای پاستيه‌کاندا
مه‌له ده‌کهن ..

***

خه‌ویش له حه‌قیقه‌تیدا ئاگاییه‌کی قو‌له .. تیايدا فرمانه
په‌سه‌نه‌کان به خه‌به‌ر دیت .. سو‌پی خو‌ین پیک ده‌بیت و ..
هه‌ناسه پیک ده‌بیت و .. چالاکیه‌کانیان له خه‌ونه‌کاندا بل‌لو
ده‌که‌نه‌وه و .. هه‌وه‌سه‌کانی له شانویه‌کی ئاماژه‌یی نادیاردا
ده‌خه‌نه پوو، که هه‌چ که‌س جگه له خاوه‌نه‌که‌ی ناتوانیت هه‌ما
و ئالۆزیه‌کانی بکاته‌وه ..

پاش ئه‌مه خه‌و ده‌چیته قو‌ناغی‌کی قو‌لت‌ره‌وه .. ئه‌ویش خه‌وی
قورسه .. قو‌ناغی‌که به ته‌واوی خالی ده‌بیت‌ه‌وه له هه‌سته‌کان
و .. خالی ده‌بیت‌ه‌وه له خه‌ونه‌کانیش .. قو‌ناغی‌ک له تاریکی و
.. نه‌بوونی (عه‌ده‌م) و .. چالکی زو‌ر دوورین و .. پو‌به‌ریکی
سپراوه له ژیان .. که نه ئاگایی تیدا‌یه و نه کات و .. شو‌ین ..
ده کاتژمیر تیدا وه‌کو چاو تروکانیک ده‌پوات .. به بی هه‌ست
کردن به ماوه‌که‌ی .. هه‌روه‌ک بل‌ییت په‌تی ته‌مه‌ن کت و پر
پچراوه .. هاوشی‌وه‌ی ئیمه کاتی‌ک شریتی تو‌مارکردن ده‌برین
و دووباره ده‌یگه‌یه‌نینه‌وه به یه‌ک تا په‌وتی قسه‌کردنه‌که به‌و
جۆره بیت که خو‌مان ده‌مانه‌و‌یت ..

سیاق و چوارچێوه‌ی کات له خه‌ودا سه‌یره ..

کاتیکی دیکه ی جیاوازه له کاتی کاتژمیر .. پهنگه خه ونیک
پوودای سالتیکی ته و او له خو بگریټ هه ر له خو شه ویستییه وه
بو هاوسه رگیری و تا جیا بوونه وه و تا تاوان، له گه ل نه وه شدا به
ژمارکاری کاتژمیر چرکه یه ک زیاتر ناخایه نیټ .. هه ندیک جاریش
پیچه وانیه ی نه مه پووده دات، ده کاتژمیر به سهر نووستوه که دا
تیپر ده بیټ که چی نه و وا ده زانیټ میلی کاتژمیره که ته نها چهند
خوله کیکی که م جوولوه ..

له کاتی خه ودا .. کات کوټ و به ندی کاتژمیر له کوټ خو ی
ده کاته وه .. ملکه چی نه ندازه گیرییه کی دی ده بیټ نه ویش
نه ندازه گیری نه ندیشه یه که له سهر بنه مای قهره بالغی به پووداو
و ئاره زووه کان، فراوانی ده کاته وه و ته سکی ده کاته وه ..

نه میان له دروستکراوی نووستوه که یه و .. کاتیکی خودی
په تییه ..

نووستوو وه کو نه و هونه رمنده وایه که چیرۆکیک داده پزیت
.. هه ر چۆنیک بیه ویت کاتی چیرۆکه که دروست ده کات و .. له
بوټلیکی خه یالی خه یال پلاوه کانیدا ده ژی .. پالی لیده داته وه و
هاوار به و ئاره زووه ده کات که هزی لئ ده کات .. له ئازادییه کی
په هادا که ده گاته ئاستی بن مانایی ..

نۆربه ی خه ونه کانمان سهر له به ری بن ماناییه .. ئاواتگه لیکی
مه حالن .. به لام کاتیک نووستووین به دلای خومان له و ئاواتانه دا
ده ژین ..

نووستن هه زانترين شپوه کانی ژيانه له پړوی تېچووه وه ..
چونکه نه و بړه ی شه کر و ټوکسجين که نووستو پټويستی
پټيه تی بۆ بهرده وام بوون له ژيان، زور که متره له و بړه ی له
کاتی ناگاييدا پټويستییه تی ..

وه نه و مړوځی سهد سال له نيوان خو و ناگايی دا ده ژي
ده توانیت سی سهد سال بژی نه گهر هه موو کاته که بخویت ..

***

وه مادده ی نووستن زور هه رزان به هایه .. چونکه مړوځ له گل
نزيک ده بیته وه و .. ده گه پټه وه بۆ نه و ټوتوماتيکيه کيميايیه ی
به زگماکی هه ر له سه ره تاي ژيانه وه له خانه کانيده هیه ..

کیمیای ژیان

کیمیای ژیان

له نۆوان مهرگ و ژياندا .. ده زوویه کی باریک ههیه ..

کاتیک پێش ملیۆنه ها سأل ژیان له سه ر شاتۆی دونیا دهستی
پێکرد .. شاتۆکه زۆر جیاواز بوو له دۆخی ئیستای .. ئەوکات
زه وی گهرم بوو و کهش به هه لم قورس بوو بوو .. ئۆکسجین
به م جۆره زۆر نه بوو به لکو ده گه ن بوو .. وه گازه به ریلاره کان
بریتی بوون له هایدروجن و ئەمۆنیا و میسان و یه که م ئۆکسیدی
کاربۆن .. تروسکایی هه وره بروسکه و گر مه گر مه که ی .. تیشکی
سه روو بنه وشه یی و تیشکی ئەتۆمی و بارگه کاره باییه کان له
زه وی نه ده بپان ..

ئاوه کان پووبه ریکی فراوان له گوماوه ته نکه کانیا ن لئوانلیو
ده کرد و .. وه کو ئاوه به خو په کانی ئیستا سازگار نه بوون و
قه وزه سه وزه کان سه ری نه ده که وتن .. به لکو ئاو یکی لی ل و چر

بوو ھەروەھە شلە .. پەر بوو لە خوێیەکانی فسفۆر و کالسیۆم و
سۆدیۆم و پۆتاسیۆم و ئاسن و گۆگرد ..

لەم شانۆ کیمیاییە چالاکەدا .. ژيان دەستی پێکرد .. لە
بەرئەو ھەردەبێ برێک باس و خواستێک لە کیمیا بکەین ..
و ھەبێت خوێنەر لە گەڵماندا بەرگەى شەگەتى گەشتى ناو
نەزاندراو ھەکانى جیھانى کیمیا بگريئت .. گەر بیهوێت نەینى بوونى
بزانیت ..

تاقیگەکان توانیویانە بێسەلمێنن کە تا پاددەھەک ماددەى ژيانى
ھەموو بوونەو ھەرە زیندوو ھەکان یەکتە .. و ھە جیاوازییەکانى نێوان
پێکھاتنى گۆشتى گوێدریژ و گۆشتى نەو ھى ئادەم و گۆشتى
مردوو .. جیاوازیگەلیکی کەمە و شایەنى باس نییە .. و ھەموو
ئەو ماددانەى بنیاتى زیندوو یان لێ پێک دێت لە سنوورى
شەکرەکان و نیشاستە و چەورى و پرۆتینەکان دەرنەچن ..

ھەروەھا تاقیگەکان توانیویانە ئەو ھەش بێسەلمێنن کە کۆى ئەم
ماددانە ئالۆز بوونى پێکھاتەى جیاوازی یەک ماددەن ئەویش
ھایدرو جینە .. ھەموو ماددە زیندوو ھەکان لێو ھەگرایی ماددە یەکی
ھایدرو کاربۆنن .. لە گازى میسانەو ھە .. ئەویش گازێکە لە کاربۆن
و ھایدرو جین پێک دێت .. کەواتە ئەو شتە جادوییە چییە کە
بە دیاریکرایى ماددەى کاربۆنى کردووەتە ماددەى ھەلێژێردراو
بۆ پێک ھێنانى ژيان ..

نەینییە کە ئەو یە ئەم ماددە یە شلۆق و ناچێگیرە .. نا تیرە ..
ئامادە ییە کى بێ کۆتای ھە یە بۆ یە کگرتن لە گەڵ ژمارە یە کى نا

کۆتای ئاویتەکان و هاوبەش کردن به گەردیله‌کان له گە‌لیاندا ..
هەموو کاتێک ..

وه سه‌لمی‌نراوه که ئەو مادده جی‌گیرانه‌ی له کیمیادا پێیان
ده‌وتریت ماده خانه‌دانه‌کان هاوشی‌وه‌ی ئالتون و پلاتین و
گازی هیلېۆم و ئارگۆن و کریپتۆن .. ماده‌ی له کارکه‌وتووی
ته‌مه‌لی و ه‌کو شازاده ته‌مه‌له‌کانن .. ده‌ستیان پێ کرد و ته‌واو
بوون به بێ ئەوه‌ی هیچ توانایه‌کی نوێ بدن به ده‌سته‌وه ..
هۆکاره‌که‌شی نه‌وه‌یه گەردیله‌کانی ئەم ماددانه تێر و هاوسه‌نگ و
جی‌گیرن تا ئاستی مردن ..

.. بۆیه هیچ یه‌ک له‌م توخمانه نه‌چونه پێکهاته‌ی جه‌سته‌ی
زیندوووه .. به‌لکو ژیان یه‌ک ماده‌ی هه‌لبژارد بۆ جی‌گیری
خۆی، ماده‌یه‌کی شلۆق و که‌م و کوپ و ناتێر .. ماده‌یه‌ک که
برێکی زۆر هه‌لوه‌شان و یه‌کگرتن له‌گه‌ڵ ماده‌کانی چوارده‌وره‌که‌یدا
ده‌کات ..

ئه‌ویش ماده‌ی کاربۆنه .. چونکه عه‌مباری وزه‌یه‌کی ناکۆتای
کیمیایی و جی‌گه‌ی ژماره‌یه‌کی بێ‌شووماری کارلێکه‌کانه ..

خودی ماده‌که سیفه‌ته‌کانی ژیا‌نی تێدایه .. چالاکی و گۆپان
و نۆدیوون و ئالۆز بوون ..

کلیلی ژیان .. کاربۆنه .. چونکه ماده‌یه‌کی برسی ناتێره، له
خولگه‌ی نه‌تۆمیدا چوار ئه‌لکترۆنی که‌مه تا بگات به هاوسه‌نگی و
پشوو .. هه‌ر بۆیه به‌رده‌وام له هه‌ولێ گه‌شتن به‌م هاوسه‌نگییه‌دا

دەچىتە پەيوەندى و كارلىكەكانەو و .. ئەنجامى ئەم كارلىكانەش
چەند بەدوای يەكدا ھاتنىكى كىمىيىن كە قەتیس ناكرىن .. بە
گازى مىسان و ھایدروكاربون دەست پىدەكات تا دەگاتە ماددە
كاربۆھىدراتىيەكانى وەكو شەكر و نىشاستەكان .. بۆ گلىسرین و
چەورىيەكان .. و تا پىرۆتىنەكان ..

ئەم زنجىرە زىندووھ پىكھاتەى ئالۆز كراو و لىوھرگىراوى يەك
ماددەن ئەویش كاربون ياخود خەلۆزە ..

(مىللەرى)ش ھەستا بە لاسايىكردنەوھى بارودۆخى ژيانى يەكەمى
لە تاقىگەدا، خالى كىردنەوھىكى كارەبايى ئەنجامدا لە كەشىكى
بى ئوكسىجىن و پىر لە مىسان و كلۆرىدى ئەمۆنىوم و ھەلمى ئاو
.. سەرەنجام كۆمەلىك ئاوتتەى ئەندامى سەرسوپھىنەر بەرھەم
ھات لە ناویشياندا ترشە ئەمىنيەكان .. كە ئەوانىش ناوكى
پىرۆتىنەكانن ..

ھەلبۇاردنى كاربون بە تاييەتى لەلايەن ژيانەوھ، وەكو ئەو
خستەى بىنا سازىيەكەى پى بنىيات دەنىت، ھەلبۇاردنىكى
دانايانەيە .. چونكە كاربون توخمىكى چالاكە .. ئەگەرە
كىمىيەكانى سنورىان نىيە .. ھەرەك بە ژماركارى سەلمىنراوھ
كە ئەو گەرەدى بىست گەردىلە كاربون لە خو دەگىت دەتوانىت
يەك مىلون ئاوتتەى نوئى بدات بە دەستەوھ ..

كاربون توخمىكە ھاوشىوھى ژيان .. بەسەر چەندىن ئاسۆى
ناكۆتادا كراوھتەوھ .. گەردىلەيەك كەمتر و گەردىلەيەك زياتر
لە مىسان دەبىتە ئاوتتەكانى كلوروفوم .. كھول .. نفتالين ..

پتېرۆل .. و هتد .. ملیۆنه‌ها ماده .. هەر ماده‌یه‌کی ئەندامیش
ئاوێته‌ی خۆی هه‌یه ..

شه‌کری قامیش و شه‌کری میوه و شه‌کری جۆ هه‌موویان
ئاوێته‌ی ئالۆزن له شه‌کری ترێی ساده، گلوکۆز ..

وه زه‌یتی زه‌یتون و زه‌یتی تۆوی لۆکه و زه‌یتی پاقله‌ی سودانی
و زه‌یتی ماسی و به‌زی به‌راز و به‌زی مانگا .. هه‌موویان ئاوێته‌ی
ئالۆزن له گلیسرین و ترشه‌ چه‌ورییه‌کان ..

وه به‌هه‌مان شیوه ماده‌ی نینۆک و ماده‌ی پێست و ماده‌ی
قز و ماده‌ی ئیسک و کپکراگه و ماسولکه و ده‌مار و خوین و
به‌ر و بال و توێکلی میرووه‌کان و سپینه‌ی هێلکه و هۆپمۆنه‌کان
.. هه‌موویان ئاوێته‌ی ئالۆز و لیوه‌رگیرای جیاوازی ماده‌ی
پڕۆتینن ..

هه‌روه‌ها ئه‌و جۆرانه‌ی پڕۆتین که له (٢٤) ترشی ئەمینی
پێک دێت توانایه‌کی پێده‌دات وه‌کو ئه‌و توانایه‌ی (٢٦) پێته‌که
ده‌یدهن .. توانای به‌خشینی هه‌زاره‌ها وشه و ملیۆنه‌ها پسته
.. هەر پسته‌یه‌ک جیاواز له‌وی دی چونکه (٢٤) پیتی کیمیایی
له ژێر ده‌ستدایه و به ئاره‌زووی خۆی پێکهاته‌یان لێ دروست
ده‌کات ..

وه گرنگترین ماده‌ی زیندوو پڕۆتینه‌ چونکه گه‌ردی پڕۆتین
قورسه و ناوه‌ندی گه‌ردیله‌کانی زیاتر له پێنج هه‌زار گه‌ردیله‌یه ..
به شیوازیکی سه‌رسوپه‌ینه‌ر فره ئه‌گه‌ره ..

گەردىلەكانى ماددەى پىۋتېن بە تەنھا تواناى جۆرەجۆر لە
دروستکردنى كېمىايدا نابەخشن .. بەلكو لە پىكەو لكانىشياندا
شىۋەى جۆراوجۆرى پىكەو لكاو بەرەم دەھىتن .. ھەندىك
جار بە شىۋەى كۆبۈنەو ھى خپۆكى پىكەو دەبەستىن ھەندىك
جارىش بە شىۋەى زنجىرەى لولپىچى .. ھەندىك جارى دىكە
لەسەر شىۋەى پەتى پىرى ۋەكو ۋاىرەى تلگرافى دەبن و ھەموو
جارىكىش دەبنە شىۋەى پىكەتەى نوئ لە فەرمان و تام
و بەركەوتنى دا، لەگەل ئەو ھى پىكەتەكە لە ھەموياندا ھەر
يەككە ..

***

ئەو پىرسىارەى دىكەش كە بە خەيالى كېمىايەكاندا ھات ..
ئاو .. نەينى ئاو ..

بۆچى ۋا دەردەكەوئ ھەموو ژيان لە ئاودا پەرزىن درابىت ..

بۆچى ئاو بەشى ھەرەزۆرى شانەى زىندوو پىك دەھىنىت ..
ۋە بۆچى مەرجى ھەموو بونىادىكى زىندوو ..

لە قوتابخانە ۋا فېر كراوين كە ئاو نە تامى ھەيە و نە پەنگ
و نە بۆن .. ئەمەش گەرەتەين درۆيە ..

چۈنكە ئاو چالاكتىنى شەكەنە و پىكەتەكەى ئەوپەرى شلۆق
ۋا ناچىگىر و نا تېرە ..

پشکىنى ئتۆمى ئاۋ سەلماندىۋىيەتى كە گەردىلەى ھايدىرۇجىن
لەگەردى ئاۋدا پۈۋت و بى ئەلكتىرۇنە .. ھەر بۆيە زۆر تامەزىۋىيە
بۆ ۋەرگىرتى ئەلكتىرۇن لە ھەر ماددەيەك كە بەرى دەكەۋىت
.. ھەر ئەمەشە نەيىنى تواناي ئاۋ بۆ تواندەۋەى ماددەكان و
كارلىك كىردن لە گەلىاندا ۋ ھەلۋەشاندەۋەيان بۆ ئايۋنەكانيان ..
ئاۋ تەمبەل و تەۋەزەل نىيە .. بى تامىش نىيە .. بى چالاكى
نىيە ..

ئاۋ .. ھاۋسەنگىيە كارەبايىەكەى ناتەۋاۋە .. بۆيە تىنۋىيەتى
دەپەۋىننىتەۋە چۈنكە تامىكى زىندۋى ھەيە .. بە بەلگەى ئەۋەى
ئاۋى قورسى تىر تىنۋىيەتى ناشكىننىت .. ۋە ئەگەر جامىكى لى
بۆيىتەۋە تىنۋىيەتى لەناۋت دەبات ..

ئاۋ كارىكى دىكەشى ھەيە .. ماددەى پىۋتىن دەگۈرپىت بۆ
چەند بارستايىەكى ھەناۋى جەلاتىنى لە بارىكى يەگگرتۋىيى
كارەبايىدا كە نە كۆۋ دەبىت و نە لەيەكىش جىا دەبىتەۋە ..
بەمەش خامىكى زىندۋى زۆر ھەستىار و ناجىگىر و شلۇق و ..
گۈرپانكارى دروست دەكات ..

ئەم تۈيۋىنەۋەيە لە كۆتايىدا بۆمان دەسەلمىننىت كە ماددەى
ژيان، ژيانى تىدايە .. سىفەتەكانى ژيانى تىدايە .. ۋە پىكھاتنى
ژيان لە ئاۋىتەكانى كارىۋن و ئاۋ پىكەۋىتىك نەبۈۋ .. ۋە ئەگەر
ژيان لە كارىۋنەۋە پىك نەھاتايە ئەۋا لە كارىۋنەۋە پىك دەھات

وہ نہ گہرہ کہ لہوہ گہرہ ترہ کہ تہ نہا کاریکی ہہ پہ مہ کی بیٲ

بہ لکو پٲو یستیہ ..

نہ مہش وامن لی دہ کات پیرسین .. ماددہ چییہ ؟ ..

وہ حقیقہ تہ کہ ی چییہ !!؟

تاکه پاسته‌که

تاکه راستهکه

هه موومان له یهک باوکیڼ ..

کۆتا کهسی دنیا تاکه راستهکه یه ..

ده توانریت دابه شبکریت بۆ دووان پاشان بۆ چوار و ههشت و شانزه و سی و دوو .. و شهست و چوار و هتد .. و هتد .. بۆ ناکۆتا و هه موو ئه و ژمارانهت ده داتئ که هاتوو و دئ به بیرى گه و ره پیاوانى ژمارکارى له پۆژانى ئیقلدیس و فیساکۆرسه وه تا ئه نیشتاين .. ئه و تاکیکى راست و ساده یه به لام له هه ناویدا هه لگري هه موو ژماره کان و ناکۆتاشه ..

ژيانیش به یه کیک دهستی پیکرد .. تاکه خانه یهک دابه شبوو بوو به دوو خانه و پاشان چوار و پاشان ههشت و پاشان هه زاران و ملیۆن و بلیۆنه ها خانه و .. به پئی ژینگه کان جۆراوجۆر بوون و هه موو ئه و خشۆک و بالنده و په پوله و کرم و مه یمون و ئاده میزادانه ی لیوه پهیدا بوو که له ده و روبه رمان ده بیبینین ..

ۋە گەردوون بە تاكە گازىكى سادە دەستى پىكرد ئەۋىش
ھایدروچىنە .. ئىستا ئەۋە كە لە ھەناۋى ئەستىرەكاندا دەسوتىت
تا ھەموو بەيانىيەك پووناكى و گەرمىمان لەگەل تىشكى خۇردا
پىبدات ..

ۋە لە ھەناۋى فېرنە ئەستىرەيە گەورەكانەۋە و لە ھایدروچىنەۋە
ئاسن و مس و ئالتون و تەنەكە و گرافىت و كاربون و سلىكون
و جىۋە و يۇد و كۆي ئەو توخمانەي بە تاكى و بە يەكگرتوۋى
لە دەۋرۋەرماندا دەيانىيىن ھاتن .. ئەو توخمانەي لە شىۋەي
ئاۋىتە و كەرەستەي يەكەمى و بەرد و خۇلدا دەيانىيىن ..

سەيرىش ئەۋەيە ھایدروچىن خۇي پىك دىت لە تەنھا يەك
پېۋتۇن و يەك ئەلكىرۇن بە دەۋرىدا دەخولتەۋە ..

ۋە ھەموو ئەۋەي لە ھەناۋى ئەستىرەكاندا پەۋدەدات ئەۋەيە كە
ئەم گەردىلەيە ھەلدەۋەشنىت تا پووناكى و گەرمى و تىشك بدات
و لە شىۋە و پىژەي نويدا پىك بىتەۋە .. جارىك ۲۸ و جارىك
۳۸ و جارىكى تر ۴۸ .. ھەموو جارىكىش توخمىكى نوئى بۇ
بوون بەرھەم دىت ..

ۋە ھەموو ئەۋەي لە دەۋرۋەرمان دەيىيىن لە پۇلى گاز و شل
و پەقەكان ھىچ نىيە جگە لەو پىكھاتنانەي كە ھەموو لە يەك
بەشىكى تاكى پاست پىك ھاتوون ئەۋىش ھایدروچىنە .. تۇش
تاكىكى پاستى لە چاۋى خۇتدا بچووك و سنوردارى ..

به لام ده توانيت هه ست و درک پيکراو و زانياري بي سنوور له
خو بگريت .. تو زور له جيهان بچووکتری له گهل نه وه شدا له
ناخدا هه موو جيهان ده گريته خو و ويناى ده کييت و خه يالى
ده کييت و ده ييښيت ..

له توپه ي چاوه کانتدا وینه يه کي پوون و ورد بو خوړ و مانگ و
نه ستيره و مه جه پرپه کان دروست ده بيت ..

وه له ناوۀ زيشندا نه خشه ي گه ردوون کورت ده بيت هه له کوډيکي
جه بري و هاوکيشه و ناماژه و ژماره گه ليکدا .. ژماره گه ليک که
هه موو بونه يه ک بزمان ده سه لمين ژماره ي پاسته قينه ..

نه و هاوکيشانه ي ژميړياره کاني سه رزه وي خه يالى ده کهن
که شتيه ناسماني و موشه ک و مانگه کان ده يسه لمين و ده زگا کاني
چاوډيري و پاداره کان به لگه بو پاستيان ده هيننه وه ..

نه و تاکه ي که تويت .. به کرداري گشتگيره به سه ر نه ندازه ي
گه ردوون و نه يتي و کليل و داخه ره کاني له ناخي خويدا ..

توي تاک و سنوردار نمونه يه کي بچوکراوه ي ناکوتا له ناخدا
له خو ده گريت ..

وه هه موو نه وه ي له بوندا هه يه له ديارده و پوهه ک و بيگيان و
ناژه ل و مروف له پاستيدا به شه کاني تاکه پاسته کهن .. چاکه کاري
و خراپه کاريش وه کو پووناکي و سيښه ران له يه ک تابلودا ..
هه ريه که يان ته واوکه ري نه وي تره و پويسته بو يه کگرتوويي
تابلوکه ..

ھەرىكەت لە ئىمە ئاواز و پستەيەكى مۇسقىن لە سەمفونىيەكى
تەواوەردا ..

ئازار ھەستى ھەلچونە ..

ئەشكەنجە ھەستى ھەلچونە ..

تۆ ئازار دەكىشیت كاتىك خۇويستانە لە ھەمووان جيا
دەبىتەوہ و لە بىرى دەكەيت كە تۆ پىت و پستەيەكى لە
ئايەتى بوونى گەورەدا وەلى ئەگەر بە ھەستىكى سۆزدارانە و
گەرم و گور بە ئاراستەى بوون برۆيت .. ھەستى پەچەلەكى و
خزمايەتى .. ئەوا ھەست دەكەيت كە دەتوانىت برايەتى لەگەل
شیردا بكەيت و ھاوپىيەتى چەقەلى دارستان بكەيت و .. پىوى و
مارەكان دەستەمۆ بكەيت و يارىيان لەگەل بكەيت و يارىت لەگەل
بەن ھەروەك بلىيت خىزانى تۆن .. ئەمە چونكە گەردوون
ھەمووى ھەر پوى جياوازی تاكە پاستەكەيە ..

ھەموومان خزمین ..

تۆى بكوژ و كوژراوەكە ..

تۆى گورگ و نىچىرەكە ..

تۆى زەبر لىدەر و زەبر لىدراوەكە ..

جياكەرەوہى كات و شوپنىش ھىچ نىيە جگە لە ھەمىك لە
وہەمەكان ..

وہ دەبیئت بە چاوی ویزدانست ئەم جیاکەرەوہ وەهمیانە
تێپەرینیت تا براہیەتی و پەچەڵەک و خزمایەتی نێوان خۆت و
ہەموو شتەکانی دێ ئاشکرا بکەیت .. وە بۆت دەریکەوییت کە
ژیانی راستەقینەئێ تۆ لە فەنا بوونتدا یە لە ھەموو ئەوێ تیایدا
دەژیت .. چونکە تۆ بەمە تاکێ و حەقیقەتی خۆت بە دەست
دەھێنیتەوہ ..

تۆ یەکیکی لە یەکیەکانی یەکی گەرە و .. ھەر جەنگیک
رەبگە یەنی بەسەر خۆتدا پایدەگە یەنیت و، کە دەکوژیت ھەر خۆت
دەکوژیت ..

ئەو خۆشەویستیەش کە ھۆز و کۆمەڵگە و ولاتەکان دروست
دەکات ھیچ نییە جگە لە ھەولێک بۆ گەراندنەوہی بۆ یەکگرتوویی
..

ئەو کێشکردنەشی لە نێوان ئەستێرەکاندا یە و مەجەرپەر و
ھەسارەکان دروست دەکات تەنھا گەراندنەوہی ھەمووانە بۆ تاکە
سیستمەکە .. ھەرۆک ئەو مەرگە لە کۆتاییدا دەمانگێرێتەوہ
بۆ دایکە زەویمان تا پووەکەکان خۆراکمان لەسەر بخۆن ھەرۆک
چۆن ئێمە خۆراکمان لەسەر ئەوان دەخوارد .. و تا خواردنمان
ببێتە خوراو .. بیرخستەوہی ئێمە یە بە حەقیقەتەکە ..

ھەرۆما ئەو ناگرەئێ ھەموومان دەخوات و دەمانکات بە خەلۆز،
درەختەکان بە خەلۆز و .. مارەکان بە خەلۆز و .. مەیمونەکان
بە خەلۆز و .. ئادەمیزادیش ھەر خەلۆز .. وە ھەموو ژیان ھەر
بە خەلۆز .. ئاماژە یە بۆ بنەرەتە ھاویەش و تاکەکەمان ..

چونكى ژيان ھېچ نىيە جگە لە پۇلى جياوازى يەك ماددە
ئەويش كاربۇنە ..

ھەموو گۇرپپەنىڭ ۋەتەن جۇرۇڭدە كانمان دەڭىزىدە
بۇ تاكى پاستەكە .. ئەم دياردە جياواز و دژانە لە كۇتايىدا
دەڭىزىدە يەكە يەككى سادە ..

و ھەروەك پىشتر وتمان كە بوونە ۋەرى زىندو سەدان جۇرە
لە شانەى پىست و نىنۇك و قىز و دان و ماسولكە و مىشك
و جگەر و خويىن و پىشالەكان و ھەمووشيان گۇرپپەنىڭ يەك
خانەى سادەن ئەويش خانەى كۆپەلەيە ..

لە زەويشدا و لە يەك كىلگەدا، ھەر ئەو گەلە ھەزار و يەك
جۇر لە ميوە و سەوزەوات و گول و قەوزە و بەكتريا دەدات ..
ھەموو لە يەك ۋە دەردەچن ..

ھەمووانىش ھەر بۇ ئەو يەك دەڭىزىدە ..

و ھەروەك چۆن بە يەك دەنكە شقارتە لە پال دەنكە
شقارتە يەككى دىكە و لە پال دەنكە شقارتە يەككى دىكەش سىڭۇشە
و چوارگۇشە و لاکىشە و دەمانچە و دواتر ھەپەمىك و پاشتر شەش
پالۋىكە و پاشان جۇرى جياوازى بىناسازى دروست دەكەيت
.. بەھمان شىۋەش بوونى ئالۋىزى چواردەورت دەڭىزىدە بۇ
يەكە يەككى سادە ئەويش ئەو گەردىلە يەكە چوۋتە پىكھاتەى
بى كۇتاۋە و ھەموو ئەو دياردە جياواز و دژانەى دروست كىردوۋە
كە دژايەتى يەك دەكەن و دەجەنگىن و يەك دەخۇن و يەك

دهكوژن و له كۆتايښدا هموويان له يهك باوكن ..

يهكيكي پاسته ..

ژيان و مهرگ .. شل و پهق و گازهكان .. تيشكدانهوهكان ..
هموويان پولهكاني يهك شتن .. جياوازي نيوانيان جياوازي
پهچهآك و پهيوهندی و چۆنيهتيه ..

دوو گهرديله ټوكسجين نهو گازه ناسكته ددهنئ كه
هآيدهمژيت ..

وه سئ گهرديله ټوكسجين ژهرئكي كوشندهت ددهنئ پئى
دهآين ئوژون ؟

بهآكو هر نهو دوو گهرديلهيه نهگر به شيوازيكي تر و
چۆنيهتي جياواز پټكبهون مادديهكي جياواز ددهن به دهستهوه
؟

جياوازي له چيپهتيده له كۆتاييدا دهگپرتهوه بو جياوازي
پټكهاتن و چهندي و چۆنيهتي .. بو پهچهآك و ژماره و
پهيوهندييهكان ..

جياوازي نيوان شهكر و نيشاسته جياوازييه له پريزون و
ژمارهئ نهو گهرديلانهئ هاتوونهته سهر پټكهاتهئ نهو دووانه
بهآلام دووانهكه له يهك ماددهئ نهندامين نهويش كارپوهيدراته ..

ۋە جىياۋزى نىۋان ژەھرى مار و نىۋان ژەمىكى بەلەزەتى ھىلكەى
سۈرۈۋەكراۋ جىياۋزىيەكى شىۋەيە لە بىناى گەردىلەكاندا ..
چۈنكە ھەردۈوكيان لەيەك ماددەن ئەۋىش پىۋىتىنە ..

ھەمۈر گەردۈۋىش يەك شتە لە قالب و شىۋە و پىكھاتەى
بىشۋوماردا تىدەكرىن و دەپژىنرىنەۋە ..

بەپەتەش يەككى پاستە ..

جىياۋزى نىۋان شىكسپىر و ئەۋ دەرگاۋانەى لەبەردەم دەرگاكتەدا
دەۋەستىت و ئەۋ سەگەى كلكى لە بەردەمتەدا بادەدات و .. ئەۋ
ئەسپىيەى لەسەرتەدا كەيف دەكات .. جىياۋزىيە لە پىز بوون و
چۈنىيەتى پىكھاتەنى ترشە ئەمىنىيەكان لە بۆھىلە بۆماۋەيەكاندا
.. جىياۋزىيە لە يەك ماددەدا ناۋى دى . ئىن . ئەيە (ترشى
دايوكسى رايۋىنيوكلىك) .. لە بىست و يەك ترسى ئەمىنى پىك
دەت كە دەكرىت پىز بىن بە شىۋەى جۆراۋجۆر ھەروەك چۆن
پىتەكان پىز دەبن .. جا سەردەكىشن بۆ بوونەۋەرى جىياۋز
ھەروەك چۆن پىتەكان وشە و دەربىرنى جىياۋز و دژ پىك
دەھىنن ..

جىياۋزىيەكى شىۋەيى چۈنىيەتيە .. جىياۋزىيە لە پىز بووندا ..
ۋە لە شىۋازى يەك ماددەدا .. ئىمە لە بەردەم دروستكارىكى
دەست پەنگىنداين چەندىن دىزايىنى (پوحى) داھىناۋە كە لە
سەرە مەرگىاندا دەبنە يەك ماددەى سەرەتايى تا ژمارەيەكى
بىشۋومارى يەكەكان ..

وه هـروهك چۆن له ٢٦ پیت توانراوه پـر به كـتیبـخانهـكانـی
زهـوی زمان و زانست و زانیاری و هـونهـر و شارستانیهـتهـكان دروست
بـكـرـیـن تهـنها به ئالوگۆـپ و گونـجاندنی پـیـتهـكان .. دروستـكـاری
ژیانیـش بهـهـمان شیـوه توانای ئهـوهـی داوه ئالوگۆـپ و گونـجاندن
له نـیـوان ترشـه ئهـمینیهـكان و پـیـكهـیـتـانی دیزاینـی داھـیـنهـرانه له
یهـك مادده كه ناوی دی . ئیـن . ئهـیه ئهـوه هـموو جۆـر و پـهـگـهـز
و تاكانه بهـرهـم بهـیـتیـت كه پـی به زهـویدا دهـنـیـن له شكـسـپـیرهـوه
تا مـیـكـرۆـپ و به هـموو ئهـوه پۆـلی ئاژـهـل و گیـانـلهـبهـرانهـی یهـك
دهـخۆـن و له بنهـپـهـتـیشـدا یهـكن ..

وه زانایانی سـروشت پـیـمان دهـلـیـن ئهـوه جیاوازییهـی دهـیـبـیـنـیـن له
پهـنگهـكانی سوور و سهـوز و زهـرد و شـیـن، جیاوازییه له درـیـژـی
شهـپۆـلهـكانی پووناکیـدا .. تهـنها جیاوازی ژمارهـیه ..

وه جیاوازی نـیـوان تیشـکی پووناکی و تیشـکی ئیـكـس و تیشـکی
گامای كوشتنده و شهـپۆـله وایهـرلـیـسهـكانی رادیـۆ، به هـهـمان شیـوه
جیاوازییه له درـیـژه شهـپۆـلدا .

درـیـژـی تیشـکی پووناکی به مایـكـرۆـن و بهـشهـكانی مایـكـرۆـن
مهـزهـنده دهـكـرـیـت

شهـپۆـلهـكانی پاداریش به ملیمهـتر ..

وهـلـی خودی دیاردهـكه هـهـریـهـك دیاردهـیه پـیـی دهـلـیـن شهـپۆـله
كارمـوگـنا تـیـسیـیهـكان .. ئهـنـجامهـكهـش زۆـر پـشـوودهـر و دلخۆـشهـره ..
شایهـنی سهـرسـوـرمان و بـیـركـردنهـوهـشه بهـوه ئهـندازهـیهـی دلخۆـشهـره

.. جياوازی نىوان من و تو و نىوان گويدريژ و قالبيک خشت
له کوتايدا جياوازيه کی ژمارکارييه له بير و چۆنيه تی پزېووندا
.. جياوازيهک که ده توانريژت به ژماره گوزارشتی لی بکريژت ..

تا نه وکاتهی مادهی بوون (زيندوو و مردوو) ده توانريژت به
ئاسانيه کی نۆر بگه پيترتته وه بو يهک بنه پەت با ناوی بنين س
.. نه وکات گويدريژت ده بيتته رهگی دووجای ۲۴۳ س و جه ناييشت
لوگاريتمی س ص ۱۹ و منيش ده بمه س ص ع ۳ .. کاتيک
ص , ع ئامازنه بو فاکترة چۆنيه تيبه نادياره کان که لای ئيمه
به رامبه ری پوج و ئاوهز و ويژدانه ..

هه موو جيهان پيکهاتهی يهک مادهن ..

ئه وهش که له چوارده ورمان ده ييينين چۆره کانی هونه ری
پيکهاتنه و .. سه ره نجامی ليکدان و ليده رکردن و کوکردنه وه
دابه شکردنی يهک شتن ..

وه ويژهی گهردوونی بهرچاوت و ويژهی حهقيقه ته که ی به
ئه ندازهی توانای دابه شبوونی ئه و يه که يه .. به ئه ندازهی توانای
زيادکردنی به شه کان تا له نىوان خوياندا کوکراوه و کهرت و
پهگ و لوگاريتم پيک بهيئن .. وه به و ئه ندازه يه ی که زانستی
سيگۆشه کان و زانستی ژمارکاری جياکاری و ته واکاری ده توانن
ئه گه ره بي کوتاکانت پيشان بدهن .. ئه و ئه گه رانه ی ده توانن
ئه م کرداره بيرکاريانه به ره م بهيئن ..

تهنھا بېړ و چوڼيه تې و نه اندازه و سنوري بيرکاريبانه له گه ل دريژي دا که کات و شوين دابه شي دهکات بو نه و وټانه ي ئيمه ده يانينين ..

توش ئيستا پټده که نيت و ده پرسيت .. چوڼ ده کريت جيهان به هه موو جواني و په نگه پر له ژيانه کانپانه وه کورت بکه ينه وه له تهنھا کوديکي بيرکاريبانه دا .. له گه ل نه وه ي تو هه موو پوژيک گوئ له موسيقا ده گريت و له رزت پيا دي و مه ست ده بيت، له گه ل نه وه ي نه م موسيقايه له پاستيدا هيچ نييه جگه له پيشبرکتيه کي ژماره کان .. تهنھا چند له ره له ريکي يک به دواي يه که که به رزي و نزمي و به يزي و لاوازيه که ي ده گوپټ بو نه و شه پوله دهنگيانه ي له په رده ي گوئ ده دن تهنھا له ره له رن و له بردا جياوازن .. له کوتاييدا ژماره ن .. چوڼيه تين .. بيناي موسيقي به پله ي يه که م بينايه کي نه اندازه ييه .. وټنه يه که له بو شاييدا ..

هه موو پارچه موسيقايه ک هاوکيشه يه کي بيرکارييه و ياساي خو ي هيه ..

له گه ل نه وه شدا تو به خوړناو ابون کاريگر ده بيت وه کو وټنه يه کي جوان له گه ل نه وه ي هاوکيشه يه کي بيرکارييه له دريژه شه پوله کان .. به هه مان شيوه ده کريت گويدرزيش له واقعيدا) په گي دوچاي ۲۴۳ س) بيت له گه ل نه وه ي تو شتيکي جياواز ده بينيت .. بوونه وريک سر و دوو گوئي دريژ و کلکي هيه ، هه سته کانت به زمانه تاييه ته که يان نه و هاوکيشه بيرکاريبانه و

ئەو ژمارانەى دەيان بىنن بەم جۆرە لىكدەدەنەوہ ..

وہ ئامىرى ناردنى تەلەفزیۋنى كاتىك ویتەكەت دەنیریت بە
هەوادا بە شیۋەى شەپۆل دەینیریت و ئاریەلیش وەرى دەگریت
و دەىگوازیتەوہ بۆ ئامیرە وەرگرەكە لەسەر شیۋەى تریەى
كارەباىى كە بەمىزى و لاوازییەكەى دەگریت .. بىرى وەزەن و
لە كۆتاییدا ھاوكتشەپەكى بىركارىیانەن بۆ ویتەى تۆ .. وە ئەو
كارەى ئامیرە وەرگرەكە ئەنجامى دەدات ھەر ھەمان ئەو كارەپە
كە ھەستەكانمان ئەنجامى دەدەن كاتىك دیمەنى خۆرئاوابوون
دەبىنن .. كاریان ئەوہیە ئەم بىرە تریە كارەباىیانە وەرگىتپن و
لىك بدەنەوہ .. ئەم ھاوكتشە بىركارىیانە وەرگىتپن بۆ سىتەر و
پووناكى لەسەر شاشەى وەرگرەكە و ویتەكەت دەگەریتەوہ بۆ ئەو
دەرەكتەنەى كە پىشتەر دەتزانى (بەلام بە تەواى شیۋەپەكى
جىاوازى لە ھەوادا ھەپە .. ئەوكات شەپۆل بوو .. ھاوكتشەپەكى
پەتى بوو لە سنورە بىركارىیەكان و بىر و چۆنیەتیپەكان) ..

كەواتە جىھان دوو ویتەى ھەپە (لە پاستیشدا چەندىن ویتە
بە ئەندازەى جىاوازى ھۆكارەكانى ھەست)

ئەو ویتەپەى كە ئىمە دەبىبىنن ..

وہ ئەو ویتەپەى كە كىمىای شىكارى و سروشتى و توپكارى
ئامازەى پىدەكات، كە ئەویش ژمارە و بىر و چۆنیەتى و پەپوہندیپە،
كەرەستە و پىپوہرەكانمان نیشانمان دەدەن ..

وه وینه‌یه‌کی په‌تی که شیوازی بنه‌په‌تییه و زیاتر له وینه‌یه‌کی
بۆشایی ده‌چیت یاخود نمونه‌یه‌ک که دروستکار سه‌ره‌تا دروستی
کردوه نه‌ویش پوچه ..

هه‌موو دروستکراویک پوچی هه‌یه .. نه‌و نمونه و شیوه
بنه‌په‌تییه‌یه که دروستکراوه‌که‌ی له‌سه‌ر دا‌پێژاوه .. نه‌ویش نزیک
کردنه‌وه و ساده‌کردنه‌وه‌یه و هه‌موو نه‌و هه‌لانه‌ی تیدا‌یه که
له ساده‌کردنه‌وه و نزیک کردنه‌وه‌دا هه‌یه .. چونکه هه‌لنده‌دات
شتیک به‌رجه‌سته و تشخیص بکات که ناتوانی به‌قسه
به‌رجه‌سته بکریت .. بۆیه کاتی‌ک بیر و فیکر ده‌گاته ناوچه‌ی
پوچ هه‌رده‌م تووشی که‌پی و لالی ده‌بیت و نه‌و زمانه نادۆزیت‌وه
که ده‌توانیت هه‌ستی خۆی پێ پوون بکاته‌وه ..

یه‌کیه‌تی شانه‌ی بوونه‌وه‌ران پاسته‌قینه‌یه‌کی په‌هایه .. به‌لام
ئه‌م یه‌کیه‌تییه پێگر نییه له تاکی و ناوازه‌یی ئه‌م بوونه‌وه‌رانه
.. جیاواز بوونی هه‌ریه‌که‌یان به‌که‌سایه‌تی و تاییه‌تمه‌ندی خۆیان
په‌ت ناکاته‌وه ..

به‌لکو ئه‌م تاکی و تاییه‌تییه له مۆفدا تاییه‌تییه‌کی په‌هایه و
نه‌ک به‌ته‌نها له شیوازی په‌فتاری و که‌سایه‌تی و ده‌روونیدا به‌لکو
ته‌نانه‌ت له پێکهاتنی بیناسازی ماددیشدا .. نه‌وه‌تا ده‌بینین هه‌ر
مۆفیک په‌نجه‌ مۆریکی تاییه‌تی هه‌یه و دوو که‌س له په‌نجه
مۆردا له‌یه‌ک ناچن ته‌نانه‌ت نه‌گه‌ر دووانه‌ش بن .. وه هه‌ر
له دروستبوونی دروستکراوانه‌وه هه‌ر تاکیک له ملیونه‌ها ملیۆن
ئاده‌میزاد په‌نجه‌ مۆری تاییه‌ت به‌خۆی هه‌یه ..

ئەم تاييەتتە پەھايە لە جەستە و دەروونی ھەموو مەوۆف
و بوونەوەرێکدا، حەقیقەتتەکی دیکە یە زیاد دەکرێتە سەر ئەو
یە کە گرتووییە پەھایە ھەمووانی لێو ھاتووہ ..

بە لکو شانە ی زیندوو تا ئەو پادە یە تاييەتەند دەبێت کە
ھەموو پینە یە ک لە جەستە یە کی دیکە وە پەت دەکاتە وە .. بۆ یە
جەستە ھەر دڵ و جگەر و گورچیلە یە کی جەستە یە کی دیکە کە
بۆ پزگارکردنی دەھێنرێت، پەت دەکاتە وە .. دەمرێت و پێی
باشترە خۆی بێت وە ک لە وە ی بە پینە ی جەستە یە کی ترە وە
بژی ..

تاييەتی و تاکی ئیمە حەقیقەتتەکی پەھایە ..

ھەر وە ک چۆن ھاتنمان لە یە ک بنە پەتی ھاو بە شیشە وە
حەقیقەتتەکی ترە ..

ئیمە لە یە کە وە دەردە چین ..

بە لام ھەریە کە مان یە ک دەگرێت تا ببێتە (تاکە شانە یە ک)
کە نە دووبارە دەبێتە وە و نە ھاو شتووی ھە یە ..

بە لکو چیرۆکی ژیان لە کورتە یە کدا بریتییە لە دەرچوونی ئەم
کە سایەتتە تاکە جیاوازی لە کوێری ماددە ی چوونە کی وە کو
ئەو و گل ..

وہ بۆمان دەرکەوت کە تاکە پاستە کە لە پشت ئەم پۆلە
جیاوازانە وە نابێت تاکی و تاييەتەندیمان لێ قەدەغە بکات و

په سه نايه تيشمان وه كو تاك لي نه شارپته وه ..

نه ویش تاکیه کی وانا داره .. چونکه پاش نه وهی هریه که مان
له تاکه پاسته که وه هاته دهره وه لای خویه وه نه ویش هه ولای دا
بیپته (تاکیکی پاست) له خودی خویدا و په سه نایه تی تاییه ت
و جیاوازی خوی هه بیپت ..

وه نه م وینه جهسته ییه تاکه ش گوزارشتی دهره کییه له تاکی
پوچی ناوه کی و په سه نایه تییه که ی ..

تاکی قالب گوزارشتی دهره کی تاکی ناوه پوکه .. تاکی شیوه
نیشانه ی تاکی کپوکه ..

سەرە میروولە

سەرە میرووله

تەنانت گولیش ئاوهزی تیدایه ..

گوێ بگرن .. ئەمە نوکته نییه ..

گول ئاوهزی تیدایه ..

وه گولە گەنم ئاوهزی تیدایه ..

دار بەپووش ئاوهزی تیدایه .. هەرچەندە ئاوهزێکی بە ئەندازەی
قەدەکی ئەستوورە ..

جوولەی پووهکی گولە بەپۆژە کاتیکی ملی بادهدات تا بە
ئاراستەی خۆر بێت جیاوازییەکی وه‌های نییه له‌گەڵ جوولەی
مێشەنگین کاتیکی بۆ کۆکردنەوه‌ی هه‌نگوین له‌ شه‌قەی بāl د‌ه‌دات
به‌ره‌و کێلگه‌کان .. وه‌ جیاوازییەکی نییه له‌ جه‌نگی مرو‌فی به‌ ئاگا
تا له‌ پێناو په‌یامێکی به‌رزدا، مه‌ترسییه‌کان گه‌مارۆ بدات ..

لە نىۋان ئەم سىيانەدا پىڭكەۋە بەستوۋىيەكى زىندەيى ھەيە ..

ھەرسىڭيان سىستىمىكى ئەلقەپەيۋەستىن و جىاۋازى نىۋانىيان
تەنھا جىاۋازىيە لە پلەدا ..

جۈلەي گۈلە بەپۆزە بەو سادەيىيەى خۆى .. ئاۋەزە .. ئاۋەز
چىيە .. ئاۋەز تواناى مامەلەكردن و گونجاندىنى ژىنگەيە ..

لە چەند وشەيەكى سادەدا .. برىتتىيە لە تواناى ۋەرگرتنى
ھەلۋىستىكى ھەلبۇزاردەيى گونجاۋتر بۆ ژيان .. لە ھەموو
ساتىڭدا ..

كاتىك گۈلۈك گەلاكانى بەرەو خۆر ئارپاستە دەكات، ھەلۋىستىكى
ھەلبۇزاردەيى دىيارىكردنى گونجاۋتر بۆ ژيانى ۋەردەگرىت ، ئەۋا
جۈلەيەكى ژىرانە دەكات ..

ئەمەش ۋاتا ئاۋەز شىتتىكى نوئى نىيە لە مەۋفدا .. ئاۋەز لە
ھەموو سىروشتى زىندودا ھەيە ..

ھەموو جىاۋازىيەكە ئەۋەيە كە مەۋف ھۆكارى زىاتىرى لە
بەردەستدايە تا مامەلەيان پىۋە بىكات و بىگات بە ئامانجەكانى ..

بەو پىيەى مەۋف دروستكراۋىكى ئالۋزە و چەندىن ئامىرى ھەيە
كە ھەرىكەيان لە پلەيەكى بەرزى پىسپۇپى و تايىبەتمەندىدايە
.. بە نمونە دوو دەستى ھەيە كە دە پەنجەيان تىدايە ..
زمانىكى گۇياى ھەيە .. ئوۋ چاۋى بىنا و دوو گۈيى تىژى ھەيە
.. ۋە پىستىكى ھەستىار و .. لوتىكى بۆنكەرىشى ھەيە .. ھەموو

ئەم ئامێرانەش لە خزمەتی ئاوەزیدان ..

مروّف گیانلەبەرێکی دەرەبەگە خاوەنی دەیان هەزار فەدانە^(۱)
لە بەهرە و چەندین بالەخانە لە دەمار و هەستی ناسک ..

هەربۆیە ئەو سەتمی لە خۆی و لە بوونەوەرەکانی دیکەش
کرد کاتیەک پێی وابوو ئەو تاکە ژیری ناویانە .. ئەمە خەیاڵ
پلایییەکی دەرەبەگی ناپراستە ..

ئاوەز لە هەناوی هەموو سروشتی زیندوودا خۆی حەشارداوە ..

و هەر لەو کاتەوێ ژیان لە ئەمیبای تاکە خانەیی ئایەخدا
تەپەیی کردووە .. جۆڵەیی ئەم ئەمیبایە پەڕپووە لەو دریاویی و
دزە دز کردن و پیسی و بەدنیازییی لە مروّفدا هەیە .. هیچ
شتێکی نوێ لە مروّفدا نییە .. بەلکو تەنها تەواوکارییە ..

***

ئەیی نەفس ..

نەفس چییە ..

ئارەزووەکان چین ..

ئەمانە ئەو هاندەرە سەرەتاییانە کە هانی گیانلەبەریان دەدا
بۆ ژیان .. بژێوی ..

---

(۱) فەدان : یەکەیی پارچە زەوی کشتوکالییە پروبەرەکی لە شوێنێکەوە بۆ شوێنێکی تر
دەگۆڕێ ....

ئەو برسېيە تېيەى ھانى دەدات بۆ خۆراک .. ئەو تونىيە تېيەى
ھانى دەدات بۆ خواردنەوہ ..

وہ ئەو سېكسەى بۆ پىتاندىن و زۆريون .. ھانى دەدات
.. ئەمانە ھەر ھەمان ئەو ھاندەرانەن كە ھاندەرە دەماريە
جۆراو جۆرەكانى مرقۇيان لى پەيدا بووہ .. تەماح و ترس و
دېوانەيى و تووپەيى و پق و خۆشەويستى .. ھەمان شتن ..
كۆمەلېك ئاگادار كەرەوہ و وريا كەرەوہى دەمارين دەربارەى
پىداويستىيە سوور و پىويستەكانى جەستە ..

عەيىي فرۆيدىش ئەوہ بوو كە لە ئاست ئەم ئاگادار كەرەوہ و
ئارەزوو و ھاندەرانەدا وەستا و بە كىلى كەسايەتى مرقۇف و
كىلى نەينى و مەتەلى ژيانى دانان ..

ئاكرىت ژيان پاقە بىكرىت بە پەرچە كىردارىكى ئارەزووانە بۆ
داوا كىردنى خۆراک و سېكس و .. ئاكرىت پاقە بىكرىت بە پەفتارىكى
لۆژىكى بۆ گونجاندىن لەگەل ژىنگەدا ..

ئەمانە سىفەتن لە سروشتى زىندوودا .. بەلام كىلى نەينىيەكەى
نين .. ژيان لە پشەتەوہ ھاندراو نىيە .. وە لىخوپىوى دەستى
قامچى ئارەزووہكان نىيە .. بەلكو نەترسە و چاوى بېرپوہتە
بەردەم خۆى بە سروشتىكى پىنوئىنى بەرز و بە سۆزىكى پەرشى
ناو خانە و دەمار و دلى .. ژيان لە پابردووہوہ پالئانزىت ..
بەلكو فرېدراوہتە داھاتووہوہ .. بە سروشتىكى ئاراستەدارى ناو
ناخى ..

ژیان به پالنه‌ریکی دواړه زورلیک‌کړاو نییه .. به‌لکو پټ‌گه‌شتو و خاوه‌ن هه‌لب‌زارد و بینایه و خوی به به‌رده‌وامی بۆ خوی هه‌ل‌ده‌ب‌ژیریت به‌مه‌به‌ستی ئامانجه‌کانی سبه‌ینیتی ..

چهن‌دین هاندهری ناوه‌کی تی‌دایه له سه‌روو خوی‌ه‌وه‌ن .. ژیان .. به‌وپه‌ری ته‌ندروستی و تی‌رییه‌وه ده‌جولیت بۆ دواکر‌دنی ئاستی‌کی سه‌رووتر له ئاستی ژیان‌ی پوتینی و دووباره‌ی لیک‌چووی خوی ..

خۆشه‌ویستی جوانی و چاکه و پاستی له کۆتاییدا یه‌ک‌یکه له وروژینه‌ر و هاندهره په‌سه‌نه‌کانی کړوکی زیندوو .. وه جیاوازی نییه له ن‌یوان توانای شک‌سپیر بۆ دهر‌دانی هۆنراوه‌کانی و .. توانای گوی‌چکه ماسی بۆ دهر‌دانی مرواری و .. توانای خانه‌کانی په‌پوله بۆ کیشانی ئه‌و زه‌خره‌فه‌ ناوازه و جوانانه له‌سه‌ر پووی باله‌کانی ..

په‌پوله پ‌یویستییه‌کی زینده‌یی بۆ کیشانی ئه‌م زه‌خره‌فانه نه‌ب‌سو .. باله‌کانی ده‌یانتوانی به‌ب‌ئ ئه‌وه‌ی نه‌خ‌شدار بن به ته‌واوی و لی‌هات‌توانه‌وه به‌کاری خویان هه‌لب‌ستن .. که‌واته نه‌ینتی نه‌خ‌شداري چیه ..

گه‌ر بل‌ی‌ین هۆکاره‌کی چ‌ند وروژینه‌ریکی س‌یک‌سییه و میینه‌کان بۆ ن‌یره‌کان خویان جوان ده‌که‌ن .. ئه‌وا پرس‌یاره‌که به ئا‌ر‌استه‌ک‌راوی ده‌می‌ن‌یت‌ه‌وه .. ئه‌ی بۆچی ن‌یره‌کان مییه جوانه‌کان هه‌ل‌ده‌ب‌ژیرن .. جوانی هه‌رده‌م خوی وه‌کو ئامانج‌یک ده‌سه‌پ‌ن‌یت

پوهه‌کی گول‌ه به‌پوژه .. ته‌نانه‌ت پوهه‌کی گول‌ه به‌پوژه‌ش چاو
ده‌برپته خوړ ..

پوهه‌کی سوبیر .. نه‌ویش چه‌ندین پۆلی جی‌اواز دهرده‌هینیت
هه‌روه‌ک بلتیت به‌ده‌ستی په‌یکه‌ر تاشی‌کی هونه‌رمه‌ند داتاشراوه
..

می‌شه‌نگوین .. به‌همان شی‌وه می‌شه‌نگوینیش مال‌ه‌که‌ی به
بنیات‌یک‌ی ناوازه‌ی نه‌ندازه‌یی بنیات ده‌نیت .. سروشتی زیندوو
سروشت‌یک‌ی برسی و سی‌کسی نییه به‌ل‌کو سروشت‌یک‌ی هونه‌رمه‌ندی
ژیر و بیا و خه‌ون بینه ..

وه پیشه‌نگی بال‌ا و ئامانج و خه‌ون و ئاواته به‌رزه‌کان شتان‌یک‌ی
تایبه‌تمه‌ند به‌مروّف نین .. به‌ل‌کو له‌کړ‌و‌کی هه‌موو زیندوویه‌ک‌دان
..

ئه‌وه ته‌نها خو به‌زل زانی ئیمه‌یه به‌ه‌و‌ی ده‌ست‌خست‌نمان بو
فراوانترین سامانی نامیر و هه‌سته‌کان .. ئه‌م خه‌یال پلاوییه‌ی
بو وینا کردوین ..

وه له‌ ئه‌نجامی لی‌شاوی ئه‌م سامانانه‌وه له‌سه‌رمان .. ئیمه‌ش
به‌ لی‌شاو و تواناکانمان دا به‌سه‌ر ژینگه‌ی ده‌رویه‌ردا ..

وه ده‌ست‌مان کرد به‌په‌خش‌کردنی سیستم و یاسا‌کانی خو‌مان
و چه‌ندین سیستم و شی‌وازی نو‌یمان دروست کرد .. خانوو و
تاوهر و شار و کار‌گه‌کان دروست ده‌که‌ین و .. چه‌ندین بال‌ه‌خانه
له‌ شی‌عر ئاوه‌ز و په‌نگه‌کان داده‌هینین و .. شه‌ریعت و یاسا

و دەستوور دادەمەزىتتىن .. لە خوشى ئەم زىيانى سامان و دەولەمەندىيە .. لەبىرمان کردوووە کە ھەموو ئەم بەخششانە بەجىماوى باوانمانە لە گيانلەبەران .. وە پيش ئەوێ بگەن بە ئىمە لە سەرى ميروولەدا بوون .. لە نيانى درەختدا .. لە ناواخنى ئيسفەنجدا .. وە لە شەرىتە تالەكەى سويپىدا ..

ئەمەش ئەو دەگەيەنيت کە پەرجووى^(٣) ژيان بەتەنها لەيەک بوونەوهردا نيبە .. بەلکو لەخودى شانەى زىندودايە .. ئىدى ئەم شانەى لەھەر کوپيەک بيت و پووەک بيت ياخود ئازەل بيت ياخود مرؤف .. ياخود خانەيەک بيت لە گوماويکدا بە ھىواشى و کوپرانە پى بە زەويدا بنى ..؟

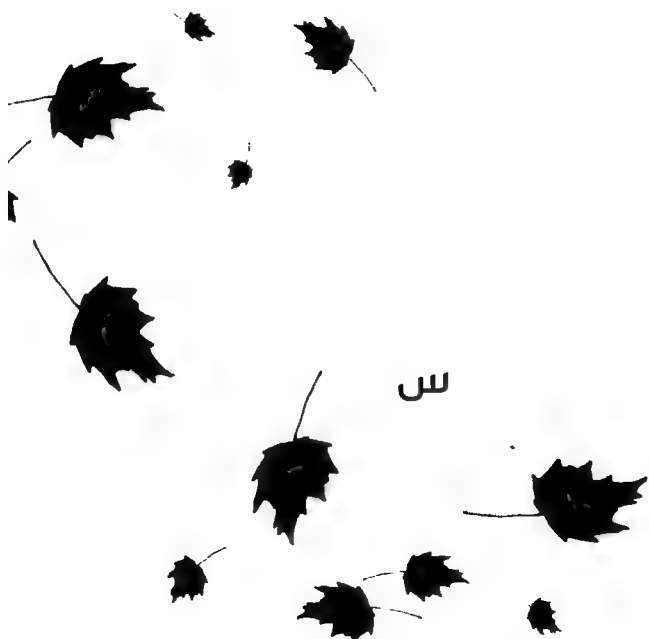
بى ئەوێ بيبينيت و ببيستيت ..

ياخود لە پرۆتۆپلازمدا .. ئەو ماددە جەلاتينيە مەلھەمىيە ھەر دەلئيت محەلەبىيە و کونجى و فستقى بەسەردا کراوە ..

ئەو کەسانەى لەژىر وردبىندا پرۆتۆپلازمىيان بينيوە دەزانن کە دەجوليت و دەنکە کونجى و فستقەکان لەناويدا بەدەورى بوندوقيكى پەقى ناوہ پاستيدا دەخولینەو کە ئەویش ناوکە .. وە ھەندىک جار ديوارىكى ھەيە دەپاريزيت .. ھەندىک جاريش ديوارى نيبە .. بەلکو وەکو برىكى مەلھەمى لووس و تۆپەل ھاوشيوەى دلۆپە پۆنيک لەناو ئاودا خۆى با دەدات ..

(٣) پەرجوو : موعجيزە .

س

لس

من (س ۳) م و تۆش لۆگاریتمی (س ۱۹) ..

لەم قۆناغی بیرکردنەوه و تێپارمانەدا بۆمان دەرکەوت ..
مرۆف بوونەوه ریکی ئاویتهیه .. وه شتیکی سادە و دیاریکراوی
وه کو کورسی و میز و مەرکەبدان نییه .. بەلکو پاستییەکی
گەشەسەندووی پیشکەوتوو له هەموو ساتیکدا بریار دەدات ..
به ویستیکی تایبەت .. وه دەتوانیت له چەندین ئاستدا بژی ..

دەتوانیت ژیانیکی چڕ و توندوتیژ و پوگاوهی وه کو پوهەگەکان
بژی .. هەرۆک له کاتی نوستندا پوودەدات .. بچووک دەبێتەوه
له چەند فرمانیکدا که به شیۆهیهکی ئۆتوماتیکی و لەخۆوه بێ
ئاگایی پوودەدات ..

هەرۆک دەتوانیت ژیانیک له چەلەحانی و پاهاتوویی و دووبارەیی
بژی .. چەند بیرکردنەوهیهکی ئامادەکراو و چەند خوویکی
بۆماوهیی بەرپۆهه بهرن و چەند کلتوریکی کۆن بیجولێنن .. وه

كارەكانى لەچەند وادەيەكى ديارىكرارودا ئەنجام بەدات كە خەلكى
بە خولەك و كاتژمىر بۆى ديارى دەكەن ..

وہ دەشتوانىت لە ژيانىكى قولدا بژى .. تيايدا بگەرپتەوہ
بۆ خۆى و پابەندى بىرکردنەوہ و ئارەزووہكانى خۆى بىت و
لەكاتى تايىت بەخۆى و بەرہەمى ويست و سۆزى خۆيدا بژى ..
لەم ئاستەدا ژيان پەسەن دەبىت و .. پەفتارەكانى پەنگدانەوہى
پاستەوخۆى كەسايەتى خۆين ..

هەرۆهە دەتوانىت بگاتە قولايى قولايەكانى بوونى لە ساتى
خۆشەويستيدا .. وە لە ساتى تىرامان و ساتى داھىتاندا .. ساتى
تەسەوف .. ھەستەكانى بە پەوى ھەستىكى بەردەوام و ھەتا
ھەتاييدا دەكرىنەوہ .. وە تامى ساتىكى سەيرى ناكاتى دەكات
.. ناكەسايەتى .. ساتىكى قول .. ھەموو ساتەكان دەتوینەوہ
و ھەموو پۆژەكان تەواو دەبن و ھەموو سەلەكانىش تىدەپەپن ..
بەلام ئەو ساتە بە زەقى لە بىرەوہريدا و بە ھەلواسراوى لە
ويژدانيدا دەمىنىتەوہ ..

ئەم ھەستە ئامازەيە بەوہى كە مەوف لە ناخيدا بەسەر
بوونىكى دىكەدا كراوہتەوہ .. بوونىكى جياواز لە بوونە دەرەكەيە
بىگيان و سنوردار و ئۆتوماتىكەيە كە لە نىوان حەتمى
بوون و ياساكاندا دىت و دەچىت .. بوونىكى ئازاد كە نە لە
كات و نە لە شوین وروژم دەكات و نە ھۆكارىشى ھەيە ..
بوونىك پاگرەكانى لە خۆيداىە و .. ھۆكارەكانىشى ھەر لە خۆيدا
.. بوونىك سەرچاوەى ويست و كەسايەتى و پەفتار و كردارە

.. وه وا دهردهكه ویت كه جیهانی واقعی به شیک بیت لئی و
دهرنه نجامیک بیت له دهرنه نجامه کانی ..

بوونیکی قولی هاوشیوهی سه رچاوهی کانی شاراوه، پهگ و
دهماره کانی مروشی تیا چه قیوه و بوون و هست کردن به
حقیقه تی پی ئاو ده دات .. هست کردن به به رده وامی
له گیزه لووکی هل و مهرجی گورپا و قلپ بووه وهدا .. وه
هست کردن به زهویه کی جیگیر له ناوه پاستی ئه م دیارده
هله و شاهوانه ی بریسکه ده دات و ون ده بیت .. هروه ها متمانیه
ئه وهی لیوه وهرده گیریت كه ئه من و ئاسایشیک هیه .. ئارامی
و دلناییهك ..

بوونیکی هه تا هه تایى كه تیايدا ژيانى کاتى پاسته قینه
دهردهكه ویت ته نها له بهرته وهی له وه وه سه رچاوهی گرتووه و سه ر
به وه ..

نه فسش هه رده م په نا ده باته بهر ئه م بوونه ناوه کییه ..
ده بیته په نابهری .. به هوی ئه و دلله پاوکى و تیكچوونى میشکى
كه واقعى ماددى به گزپانکاری و قلپبوونه وه کانی دروستی
ده کات ..

هه ر ئه مه شه بوونی (من) ی په ها .. یاخود هه تا هه تایى ..
یاخود حقیقه ت و یاخود پوح ..

مه به ستیشم له پوح مانا كه سایه تییه كه ی نییه .. چونكه ئه م
بوونه كه س نییه .. وه زۆر له وه قولتیه كه س بیت و .. زۆر

لهوه قوڵتره دیاریکراو بیّت .. هەل و مەرجی دەستنیشانکراو و دابه‌شکراو بۆ چەند جۆله و گۆرپانکارییه‌ک له کات و شوێندا .. هەل و مەرجی کات و شوێن .. هەل و مەرج تەنها دیاردەکانه .. وه‌لی بوونی ناوه‌کی بوونیکی جەوه‌رییه و قابیلی دابه‌شکردن و فرە کردن نییه .. حەقیقه‌تی هەموو ئەم دیاردانه و سەرچاوه‌که‌شیانه .. ئەو بوونه سەرچاوه‌ی که‌سایه‌تییه به‌لام هەرگیز خودی که‌سایه‌تی نییه ..

وه حەقیقه‌تیش ساده و یه‌که و هەموو ئەو فره‌یی و دژایه‌تی و جیاوازییه‌ی ده‌بیینین نا راستین و پووکەشی و کاتین .. به‌ه‌لگه‌ی ئەوه‌ی هەموویان په‌یوه‌ندییان به‌یه‌که‌وه هه‌یه و .. سەر به‌یه‌کن .. وه له ژێر فره‌یه‌ی دیاره‌که‌یان‌وه یه‌کییه‌کی په‌سه‌ن هه‌لده‌قوڵیّت ..

هه‌روه‌ها له‌ماوه‌ی ئەم قۆناغه فیکرییه‌دا بۆمان ده‌رکه‌وت که هەموو دروستکراوان تەنها پۆل و کۆمه‌له‌ی جیاوازن له‌یه‌ک ماده‌ی ئەویش پڕۆتۆپلازم و یه‌که‌ی وردی بڕگه‌یی واته‌ خانه‌ن .. هەموو پۆل و کۆمه‌لەن له (س) .. ئەم (س) ه‌ش زیاتر له ماده‌که‌ی مارکس و هیولاکه‌ی ئەرستۆ ده‌چێت .. ئەو خامه یه‌که‌مییه‌ که دونه‌یای لی بنیات نراوه ..

تەنانه‌ت پۆله‌کانی ماده‌ی مردووش کۆمه‌له‌ی جیاوازن له یه‌که‌ی ساده‌ی وه‌کو ئەلکترۆن و پڕۆتۆنه‌کان که بارگه‌ی پۆزه‌تیف و نیگه‌تیفی وزه‌ن .. ئەم وزه‌یه جاریک له شیوه‌ی گه‌رمیدا ده‌بیّت و .. جاریک له شیوه‌ی کاره‌با و .. جاریک له

شپوهی پووناکي و .. جاريک له شپوهی بواړي موگناتيسي و ..
جاريک له شپوهی جووله و جاريکيش له شپوهی ژياندا ..

توخمه جياوازه کاني گرافيت و سؤديوم و ناسن و مس و
گؤگرديش ته نها کومه لهی جؤراوجؤرن له م نه لکتروؤ و پړؤتؤنانه
و .. ده کريت توخميک بگؤپين به توخميکی ديکه به گؤپيني
پيکهاته و کومه له گهرديله يه کهی ..

همه مو جياوازيه کاني نيوان بوونه وهره کان جياوازي پووکه شي
و شپوه يين و قابيلي ليکړدنه و نه بؤ يه ک بڼه پرتي هاوبه ش ..

له هه ناوي نه م گهر دونه دا يه ک حه قيقه تي ساده هه يه .. يه ک
کړوک .. په گيک هم مو لقه کاني نه م دره خته ی ليوه پوواوه ..
هر لقيکيش به و نه اندازه يه ی گوزارشت له بڼه پرته که ی بکات،
پاسته قينه يه .. وه به و نه اندازه يه ی له خانه و گوله کانيدا مؤرکی
بؤماوه يی هه لگرتبيت، نه و نه ده پاسته قينه يه ..

ته نانه ت هه ساره و نه ستيړه و نه يزه که کانيش ته نها کومه لهی
جياوازي له ماده که له هه وای گهرديله يی و تؤزه وه په يدا بوون
.. نه و هه ورانه ی له بؤ شايدا مه له يان ده کرد ..

(بوون) به ره مانپکی بئ کؤتان .. چنه د ويته يه کی بئ کؤتان
که خاوه نی يه ک بڼه پرتن و يه ک حه قيقه تي ساده ی نه زه لين که
ناوه پؤکه که ی ده وله م نه د و بئ کؤتايه ..

له چنه د قالبپکی بيشوماردا دروست ده بن و .. فره يی بوونه وهر
و دروست کراوه کان به لگه ی نه م سامانداري و ده ولمه ندييه ن ..

فرەبىش لە واقع و لە پۈكەش و جىھانى بەرچاودا فرەبىيە .. بەلام خامە پەسەنەكە ھەريەكە .. سادەيە .. بەلكو ئەو كەسەكانن فرەبىيە دەكەن .. ھەركەسێك خودى خۆى جۆرىكى دانسقەيە لەم تاكە خامە .. بەلام لە كۆتاييدا لەناو دەچیت ..

ھەموو ديارىكراوێك لەناو دەچیت و ..

ھەموو بوونێك لە كات و شوێندا لەناو دەچیت ..

ھەموو شىوہ و پێكخراوێك دەپوخت ھەروەك چۆن بالەخانەيەكى بنیاتنراو لە خشت و گەچ و چیمەنتۆ دەپوخت .. بەلام پڕۆژەكە دەمىنیت .. وێنە ئەندازەيى و ديزاينە بنەپەتییەكەى كە بالەخانەكەى لەسەر بنیاتنراو ھەر دەمىنیت .. ئەم بنەپەتە لای ئەرسىتۆ (وێنە) يە و .. لای ئىمە (پوچ) و .. لە فەلسەفەشدا (من) ي پەھايە ..

ئەم وێنە ئەندازەيى و ديزاينە بنەپەتییەش داھىنراوى دروستكارە و لە پوچ و لە فووى ئەو ھەريۆيە نامریت ..

وہ ئەم پوچە .. ئەم مەنە پەھايە .. كە نە كەسێكە و .. نە نەفسێكە بە ديارىكراوى .. ئەو كە بە گويماندا سەرسامانە دەچرپىنیت كاتێك مردن دەبينیت و .. باوەپى پىناكات و .. گرنگىشى پى نادات .. چونكە بەلای ئەو ھەو بەبەتێك نىيە ..

وہ كاتێك ئىمە دەتوقين لە مەرگ .. لە پاستيدا لە ترسى منى پەھادابىن ..

ترسی ئو هه‌سته ئازیز و گهرم و گورپی ده‌مانه‌ستیتته‌وه به
خۆمان و به واقیعه‌وه .. پیویست به تۆقینیش ناکات .. چونکه
ئو په‌هایه له ناوچه‌یه‌کی هه‌تا هه‌تاییدایه که مه‌رگی تیدا نییه
.. نه‌گۆپان و .. نه‌ئالوگۆپیش .. ئه‌وه‌ی له ئیمه‌دا ده‌مریت ..
ئه‌وه‌یه که هه‌موو پۆژیک ده‌مریت .. وه هه‌موو پۆژیک ده‌گۆریت
.. جه‌سته‌مان .. نه‌فسمان .. که‌سایه‌تیمان .. هه‌موو ئه‌مانه
ده‌مرن ..

چونکه به کرداری ده‌مرن .. ده‌مریت به ژیان .. ده‌گۆریت
و .. ئالوگۆر ده‌بیست .. وه‌لئ پوچ .. منی په‌ها .. بۆ هه‌میشه
زیندوو ..

ئیمه له ناوه‌وه به‌سه‌ر ئه‌م یه‌که په‌هایه‌دا کراوینه‌ته‌وه .. ئه‌م
یه‌که ناکه‌سییه .. نا کاتی و نا شوئینییه ..

وه سه‌باره‌ت به‌م منه په‌هایه‌ش .. واتایه‌کی بۆ مه‌رگ و
له‌ناوچه‌وون و گۆپان و ئالوگۆر نییه ..

ئو فره‌یه‌کی ناکۆتا و .. سامانیکی په‌هایه .. سه‌رچاوه‌ی
کرده‌وه و که‌سایه‌تی و ژبانی ئیمه‌یه .. پاشان ئیمه‌ ده‌مرین و
تیری لی ده‌خۆین .. به‌لام ئو له‌و جیهانی پوچه‌دا که لی‌وه‌ی
نێردرابوو ده‌می‌نیتته‌وه ..

وه له‌به‌ر ئه‌وه‌ی ئیمه‌ش له ناخماندا به‌سه‌ر ئه‌م په‌هایه‌دا
کراوه‌ین .. وا خه‌یال ده‌که‌ین که ئیمه‌ش نامرین ..

ئەمە ئەو تىكەلاۋىيە راستەقىيەتتە بەھۆى ژيانە
چەندىيەكەمانەۋە دەكەۋىنە ناۋى .. بەھۆى سۈرۈشتە
تىكەلاۋەكەمانەۋە لە پۈچ و جەستە .. ئىمە ۋەكۈ تۈپە دىلىكى
ھەلچۈرۈ ۋا خەيال دەكەين كە قەۋارەيەكى سەرىبەخۇمان لە دلە
بەردەۋامەكەمان ھەيە ..

بەھۆى ئەۋەى ئىمە بەرھەمى پۈچى نەمرىن ۋا لايەنگرىن دەكەۋىنە
ئەم ۋەھەۋە .. بەلام ئىمە لەناۋ دەچىن .. تەنانت ئەۋكاتەش
كە لە ژيانداين لە دۆخىكى لەناۋ چۈۋى بەردەۋامداين .. ۋە ئەو
دەزۋى بوۋنەى ساتەكانمان پىكەۋە پەيۋەست دەكات ۋ جۈۋلە
ھەلۋەشاۋەكانمان لە شوپىندا دەگرىت .. ئەۋ يەكە يەكگرتۈۋەى
بەناۋماندا دەپۋات ۋ دەست بە بوۋنى نا يەكگرتۈۋەمانەۋە دەگرىت
نە لە جىھانى كات ۋ نە لە جىھانى شوپىنىشە .. ۋە نە لە جىھانى
كەسى ۋ ديارىكراۋى .. ۋە لە ئىمەش نىيە بەۋ ئەندازەيەى كە
ئىمە لەۋىن .. ۋە خودى خۆى يەكەيەكى تاييەت ۋ ديارىكراۋ
نىيە .. بەلكۈ سىياقىكى پەھا ۋ نا ديارىكراۋ .. سىياقىك ھەموۋ
ئەۋ ھەلۋىستانە دەگرىتەۋە كە ئىمە لە ژيانماندا ۋەرى دەگرىن ۋ
ھەروەھا شتىك ھاۋشىۋەى منى پەھا لەخۇ دەگرىت كە ئەۋىش
پۈجمانە ۋ پرىشكىكە لە پۈچى خودايى مەنن كە سەرجاۋەى
ھەموۋ بوۋنە ۋ ھەموۋش ھەر بۆلاى ئەۋ دەگەرپىتەۋە ..

ھەرىۋىيە دەبىنىن ھەموۋ شىۋەكانى بوۋن بە پەيۋەندى
خزمايەتى پىكەۋە بەستراۋن ..

وه سيله‌ی په‌حميک هموويان له خاميکي بڼه‌ماييدا کډه‌کاته‌وه ..
 ټه‌و ټالوگورپه‌ی هموو ساتيک له‌نيوان پډله‌کانی بوونه‌وه‌راند
 پووده‌دات ټه‌م په‌يوه‌ندييه خيژانييه زياتر ټاشکرا ده‌کات .. پووه‌ک
 خوييه‌کانی فوسفات و نيترات له زهوی وهرده‌گريټ و له هه‌واشه‌وه
 ټاوټه‌کانی کاربون و هه‌لمی ټاو .. پاشان ټه‌م ماده‌ کانزاييه
 مردووانه ده‌گورپټ بډ شانه‌ی زيندوو و سه‌وزی وه‌کو شانه‌کانی
 خوی .. ټاژه‌ليش شانه‌کانی پووه‌ک ده‌خوات و ده‌يگورپټ بډ
 گوشت و خوين و ماسولکه و پاشان ټه‌م ټاژه‌له ده‌مريټ و بډگه‌ن
 ده‌کات و ده‌گورپټ بډ گل و خويی کانزايی بډ دايکه زهوی ..

ټه‌م ټه‌لقه‌ گزييه ټه‌و خامه هاوبه‌شه‌مان بډ ټاشکرا ده‌کات که
 هموو ټه‌م شيوه جوراو‌جوران‌ه‌ی لږ دروست بووه ..

وه سه‌ره‌پای ټه‌و جياوازييه گه‌وره‌يه‌ی له پله‌ی ټاژه‌ليدا هه‌يه
 له‌نيوان پلنگی دړنده و له‌نيوان مړؤفی ناسکی نه‌رم و ژير ..

به‌لام ټه‌و نيگايه‌ی ټه‌م دووانه له بازنه‌ی سيړکدا ده‌يگورپنه‌وه ..
 نيگای ټاژه‌لپراهيټ بډ ټاژه‌ل کاتيک له‌به‌رده‌م قاچه‌کانيدا کړنووشی
 بردووه، ټه‌و شته هاوبه‌شه‌ی ټه‌م دووانه‌ی پيکه‌وه به‌ستووه به
 په‌يوه‌ستيه‌کی شاراوه‌ی سؤز و خوښه‌ويستی، ټاشکرا ده‌کات ..

سه‌ره‌پای هموو ټه‌و وه‌حشگه‌رايه‌ی له پلنگدا هه‌يه و ..
 هموو ټه‌و نه‌رم و نيانه‌ی مړؤف هه‌يه‌تی .. که‌چی پلنگ له
 ساتيکی سؤزدارانه و نه‌رم و نيانيدا به مړؤف ده‌گات .. وه‌ک
 بلټيټ له ټه‌زه‌له‌وه يه‌ک ده‌ناسن .. به‌و پټيه‌ی دروست‌کاربيان
 يه‌که و ماده‌ی دروست‌کړنه‌که‌ش هر يه‌ک شت .. به‌م شيوه‌يه

له پشت هه موو چاوه کانه وه جه لال و گه ورییی دروستکار نزیکتەر
له شاده ماری ملمان به سه رماندا هه لئیت ..

***

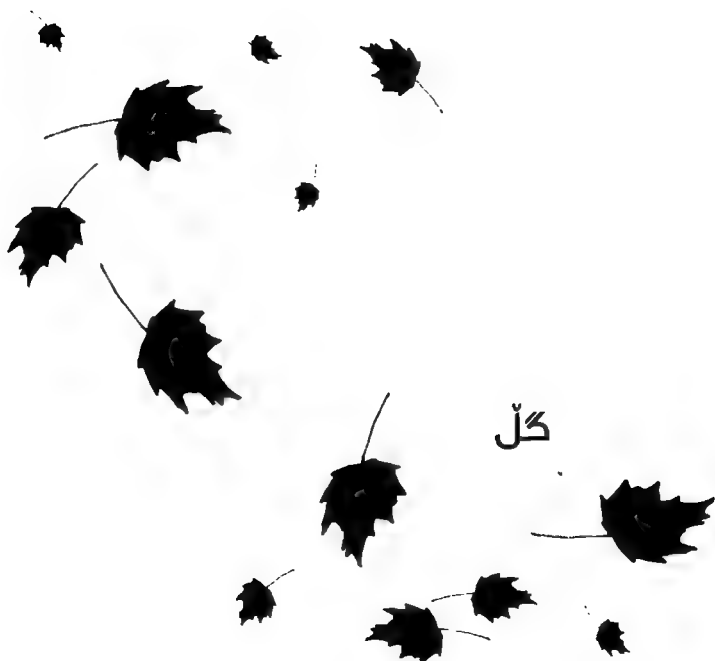
تا که راسته که له پشت فره ییه وه شار دراوه ته وه .. وه له یه کچوونی
په سه ن له پشت جیاوازییه کانه وه ، وابه سته یی سۆزدارانه ش له پشت
هه لئوه شاوه یی به رچاوه وه ..

هه موو بوونیش سرودیکی درێژه له ملیۆنه ها وشه گوزارشت له
پوخیکی خودایی نه مرده کات .. و له مانا بی کۆتا و .. سه روه ته
پر له توانا کانی ..

مانای مهرگیش ئه وه یه دروستکار پیمان ده لئیت :

له مه ش زیاترم لایه .. توانای دیکه شم هه یه که ته واو نابیت ..
ته ماشاکه ن .. هانی ئه وه شتی ته واو جیاواز .. هانی سوپرایزیکی
دیکه .. هانی له دایک بوونی مندالکی نوێ ..

گل

گل

دهنکه گله‌کان شتانیکی هیچ و نایه‌خ نین ..

جووله و ترپه‌ی دلّیان تّیدایه ..

نایا به کرداری مادده شتّیکی بیگیانه !!!

نایا تهنه‌ها بارسته‌یه‌که له بیده‌نگی و سستی و مهرگ .. بی
چالاکی و بی کارایی ..

نه‌خیر ..

ئه‌مه درۆیه ..

خودی وشه‌ی بیگیانیش گه‌وره‌ترین درۆیه ..

بیگیان له حقیقه‌تی خۆیدا نه به‌ستوو و په‌ق و نه شلیشه ..
به‌لکو له ناوه‌ویدا دابه‌ش بووه و له‌چهند سیسته‌میکی گه‌وره‌ی
گه‌رد و گه‌ردیله پّیک دّیت که له بو‌شاییه‌کی به‌رگه هه‌وادا مه‌له

دهكهن ..

گهرد بونياتنراوڼكه له گهرديلهكان ..

گهرديلهكانيش بونياډيكي جوانن له تنی بچكولهی ناوهکی ، که چند بارگهیهکی کاره بایی ئیجگار بچوکی پځخراو له خولگهکاندا، بهدوریدا دهخولیتنه وه .. ههروهه گهرد و گهرديلهكان به چند یاسایهکی کیش کردن و دورکهوتنه وه بهیهکه وه بهسترون بهبی شهوی بهیهکدا بکیشن و لهیهکدا بتویننه وه و شیوه و کهسایهتیان لهدهست بدهن ..

هاوشیوهی خور و کومه له گهروهکهیهتی له مانگ و ههسارهكان .. به کیشکردن پځکه وه بهندن .. بهلام نهک تاكو شه و ئاستهی که به یهکدا بلکین و لهیهکدا لهناو بچن .. بهلكو کیشکردنڼكه له بهرامبهریدا دورکهوتنه وه ههیه که دهبیته هوی پاراستنی شه مهجهرپه ئاسمانیان به شیوه و کهسایهتییهکانیان وه ..

خور به دهوری خویدا دهخولیتنه وه .. ههروهک چۆن بارگهکانی گهرديله دهخولیتنه وه .. ههروهک چۆن ههموو شتیك له جیهاندا دهخولیتنه وه .. به زیندور و مردووه وه .. به شل و گاز و بهستووه وه ..

وه هیچ جیاوازییهک له نیوان پهق و شل و گازدا نییه جگه له خیرایی خولانه وه .. گهرديلهکانی شل خیراترن و .. گهرديلهکانی گاز زور خیراتر .. بویه زور هه لده وه شیت و دهبیته توژیکی به با دراو .. یاخود به دهبرپینه ساویلکانه که .. دهبیته ههوا ..

دهرکه وتنی گل به و شیوه یی که شتیکی هه پهمه کی و په رته وازه و ناپیک و پتیکی بی شیوه و بی سیستمه .. دهرکه وتنیکی ناراسته .. به لکو وردترین ورده کارییه کانی گل سیستمی تیدایه .. شیوه یی هیه .. پیکستن و جیاکردنه وه یی هیه .. وه جووله یی کی گوازاوه یی له گهردیه کانیدا هیه ..

هه موو شتیکی له گهردووندا وینه و سیستم و جیاکاری و ورده کاری و شتیکی هاوشیوه یی لیدان و ترپه یی دلی هیه .. لیره شه وه ئیدی هیلی جیاکه ره وه یی نیوان زیندوو و مردوو باریک دهرده که ویت .. وه هه رچهنده به قولی ته ماشای سروشتی ماده بکه یی، هیله که تنک تر ده بیته وه ..

چونکه ماده به ته نها له دۆختیکی جووله دا نییه .. به لکو جووله که ئامانجداریشه .. گهردیه ناتیره کانی کاریون ئامانجداران ه به ره و تیریبون و هاوسه نگی ده جوولین .. وه په یوه ندی و ئاویت ه و کارلیک له گه ل ماده کانی تر دا بو ئه م مه به سته دروست ده که ن ..

ئه مه ش ئه وه ده گه یه نیت پیکهاته یی ئه م ماده یه سیستم و جووله و ئامانجی تیدایه .. نه که هه ر ئه وه ندش به لکو پیکهاتنی ماده کان هندیکی جار مۆرکی که سایه تی و تاکی پیوه یه و .. پیوه یی پابه ند ده بیت و پاریزگاری لیده کات .. بو نمونه (گوگرداتی مس) خوی له چند بلوریکی دیاریکراودا پیک ده خات و هه موو جاریک به هه مان شیوه له گیراوه کاندای خوی نوی ده کاته وه .. وه له ناو گیراوه کاندای گه شه ده کات و ئه گه ر بلوریکی

بېردىت و بېت بە دوو بەشەو ئەوا ھەر بەشەكە گەشە
بەجىا دەكات و پارىزگارى لە مۆركى خۆى دەكات ..

وہ زۆربەى ماددە ئەندامى و نا ئەندامىيەکان بلورى تايبەتيان
ھەيە پىى دەناسرئەو ھەرەك چۆن کەسەکان بە پەنجە
مۆرەکانيان دەناسرئەو .. ئاسن بلورى خۆى ھەيە و .. نىکل
بلورى خۆى و .. سلیکا بلورى خۆى و .. بەردەکان _ بەھەموو
جۆرەکانیەو _ بلورى خۆيان ھەيە ..

ئەو کەسەش کە لەژىر وردىندا ئەم بلور و کرىستالانى
بىنيو ھەو ھەيە دەدات کە جوانىيەكى ئەندازيارىيان تىدايە و
بۆ ماوھەيەكى زۆر وەستاندونی ..

مانای ئەمەش ئەوھەيە کە ماددەى بىگيانى مردوو .. جوولەى
تىدايە .. ئامانجدارى بەرەو ھاوسەنگى و .. سىستەم و .. جوانى
و .. تاكى و .. بلوراندنى تىدايە ..

ئەم سىفەتەش بەرەستە دانراوھەيە نىوان ژيان و مردن
دەشکىنن .. وە دەسەلاتەکانى ژيان لە ماددەى بىگيانى مردودا
دەردەکەن .. ماددەيەكى بەتال و بۆش نىيە .. بەلکو سىستەمىگە
وئەيە ھەيە ..

وہ جياوازی نىوان ژيان و مەرگ دەبىتە جياوازی لە پلەدا
.. جياوازی لە پلەى ئالۆزى و .. پلەى پىکھاتە و .. پلەى
پىکخراوى لە وئەيەكى تاکدا .. سىستەمى ژيان سىستەمىگە
لەپەرى ئالۆزى پىکھاتە و ئەوپەرى پىپۆرپىدايە ..

بەلام تواناكانى ئەم ژيانە بەرز و پسپۆر و تايبەتە لە ناوەخنى ماددەدايە .. ئەمەش مانای ئەوە نيبە زیندوو مردوو و .. مردوو زیندوو .. بەلکو مانای ئەوەیە پەيوەندى نىوان ماددەى زیندوو و مردوو نەچراوە ..

واتا جیهان لە یەكگرتووییەكى بەناو یەكچوودایە و لەیەك بنەرەتەو هەڵدەقۆلێت و یەك سروشتى هەيە .. واتا پوچ بە هەموو جیهاندا بلایبۆتەو وە ئاوەز لە هەناوی هەموو چەند هیندەكانیداىە .. بە جۆریك هەموویانى لە چەندین ئاویتە و جۆر و قالب و نەخشا وینا کردوو .. كە سیستم و یاسا و جوانى تیداىە .. وە جیاوازییەكانى نىوان ئەم قالب و نەخش و شىوازە مردوو و زیندوانە بگاتە هەر چەندىك .. قۆلبوونەو لە تیگەشتنیان دەیانگەپینیتەو بۆ بنەرەتە تاكەکیان و ئەو رەگە هاویەشەى لیوێ هەلقولان .. لێكچوونى هەموویان و .. یەكگرتووییە كرۆکییەکیان دەردەخات .. گەردوون پەيوەندى خزمایەتى لەگەڵ یەكدا هەيە ..

ئێمە و خۆر و مانگ و مار و میكرۆب هەموو كۆرە مامى یەكین

وە كاتێك داروین بنەرەت و پەسەنایەتى جۆرەكانى لە بێردۆزى پەرسەندنەكەیدا دۆزییەو .. خەلكى گالتهیان پێدەكرد .. چۆن مړوف و مەیموون كۆرە مامى یەكن ..

بەلام داروین بە توێژینهوێ توێكاری سەلماندی كە بابەتەكە نوكتە نيبە و پێكهاى توێكاری و سلوكى فەرمانى ئازەل و پووەك

و ھەموو زىندەۋەر ھەكەن دەيانخاتە يەك پىچكەي خىزانىيە ۋە ..

داروين خەۋنىشى بەۋەۋە نەدەبىنى كە دۋاي مردن و تىر مردنى
بەلگەي مەترسىدارتر بىيىنىت دەريارەي بىنەپەتى جۆرەكان ..

بەلام ھەر ئەۋە پۈۋىدا .. چونكە لەبۋارى كىمىيىدا سەلمىتراۋە
كە ھەموو زىندەۋەرەن يەك شانەي پىكھاتەبىيان ھەيە ..

ھەموۋيان سىستېمىكى كارىۋىن ..

ھەرۋەھا ئەۋەش سەلمىتراۋە كە لىكچۈۋىكى ورتىريان ھەيە و
.. ھەموۋيان لەگەردى خاۋەن پىكخستنى چەپەۋانە پىكھاتۈۋەن

پاشان توۋىنەۋە ورتەكارەكانى گەردىلە لىكچۈۋى قولىريان
لە ھەموو گەردۈۋەن دۆزىيەۋە .. بە زىندۈۋە و مردۈۋەكانىيەۋە
.. ھەموو گەردۈۋەن پىكخراۋىكى تىپە لىدەر و ئامانجدارى پىر لە
جۋانى و ياسا و ئاۋەزى داھىنەرانەيە ..

بەم شىۋەيە ئەۋەپەيۋەندى خىزمايەتپىيە داروين لە نىۋان
زىندەۋەرەكاندا دۆزىيەۋە فراۋان بۆيەۋە و مردۈۋەكانىشى گرتەۋە
و ھەموو گەردۈۋەن كىرە پىچكەيەكى يەكگرتۈۋەۋە .. يەك كىرۈك
.. ۋە جىۋاۋى نىۋان شىكسپىر كاتىك خەرىكېۋە ھۆنراۋەكانى
دادەھىنا و .. گۈپچكە ماسى كاتىك سەدەفەكەي دروست دەكرد
و .. ماددەي بىگىيانىش بىلۈرە ئەندازەيەكانى .. تەنھا دەبنە
جىۋاۋى لە پىلەدا ..

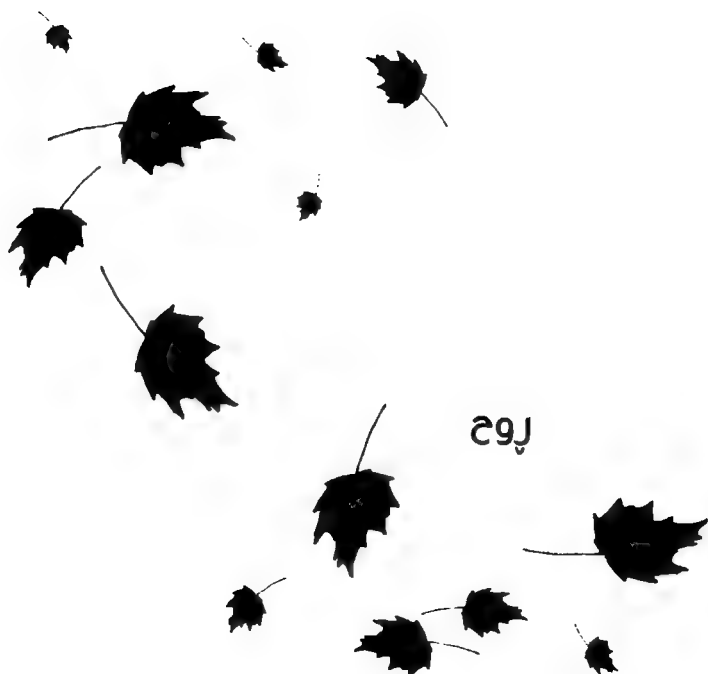
گەردوون ھەرپەمیکە مەرۆف چوار مشقی لەسەر لوتکەکەی
دانیشتوو ھ ..

وہلئ ھەر بەردیگ لە بەردەکانی ھەرپەمەکە قوناغیکە لەم
سیستمە ناوازیە کە گۆتا تاج لەسەر نانەکەی مەرۆف بوو ..

ئەمەش تاج لەسەر نانیککی کاتییە .. چونکە بوون بەردەوامە
لە داھێنان و لە داھاتوودا بەرز دەبیتهوہ بۆ سەرکەوتووتر و
سیستمانیکی تر و پوچی تر لە مەرۆف ..

من چاوم بە گەردووندا گێرا .. لە بچووکتین گەردیلەکانییەوہ
بۆ قەبەترین جۆرەکانی و .. لە ئایەختین میکڕۆیەکانییەوہ تا
بەرزترین بوونەوہرەکانی .. وە لە گلەکەییەوہ بۆ ئالتون و ئەلماس
و مروارییەکانی .. سیستم بینی .. جوانیم بینی ..

خودا لە ھەموو گەردووندا دەدرەوشیتەوہ ..

روح

ئەگەر مەن خۆدى بىرسىيە تى بىم ئىدى چۆن بىرسىيە تى كۆنتىرۆل
بىكەم ..

تۆكىت ..

ئىۋە كىن ..

ئىمە كىن ..

لە پوانگەى سادە كىرنەۋەيەكى زۆر ماددەيىەكان دەلەن ئىمە
ھىچ نىن جگە لە جەستەمان .. دەژىن و .. دەمرىن .. دواتر
ھىچ .. پىشتىرىش ھىچ ..

ئەۋجەستەيەى لە پاپىرودا و .. لە ئىستا دا ھەيە .. سبەينى
شى دەبىتتەۋە بۆ گۆل .. پاشان بابەتەكە تەۋاۋ دەبىت چۈنكە
دۇنيا ھىچ شىتەكى تىدا نىيە جگە لە ماددە .. لە سەرەتادا
ماددە بۈۋ پاشان پەرەى سەند و بۈۋ بە مەۋف .. سبەينىش

مرۆف دەمریت و پەردەى كۆتا بەشى شانۆيىيەكە لا دەدریت .. ئەمانە راستى بابەتىن .. با ئىمەش بابەتى بىن .. ھەموو شتېكىش ھەر بابەتيىيە و .. جەستەش شتېكى زۆر بابەتيىيە و قابىلى خويندن و پشكنين و توپكارىيە ..

ئەمە چارەسەرە ئاسانەكەيە .. زۆر ئاسانەكە ..

وہ ئەوہى ئەم قەسەيە دەكات خۆى ناخاتە ژيەر بارى تەنانەت يەك سەيرکردنىكى ژيەر پيستیيشەوہ .. تەنانەت يەك سەيرکردنى ناو ناخى خۆى ..

خۆ ئەگەر پيى بلييت كە جەستە مرۆف نيىە و لەناو جەستەدا نەفسىك ھەيەكە بەلاى خاوەنەكەيەوہ شتېكى بابەتى نيىە، بەلكو حەقىقەتېكى خوديىيە و لە مرۆفدا ھەميشە خودىك ھەيە بەرامبەر بە بابەت .. پيىت دەلييت خود چيىە .. نەفس چيىە .. ئەوانە تەنھا ھاندەرى برسپيىەتى و ترس و سيكسن .. ئەوانە تەنھا ئەو ئاگاداركەرەوانەن كە جەستە بەھۆيانەوہ درك بە پيداويستىيەكانى دەكات .. وە تەنھا پاشكۆى لاوہكىن بۆ بوونى و خزمەتكارين .. نەفسيش بە ھەمويەوہ ھەر تەنھا كۆمەليك پەرچە كەردارە كە ھەموو پۆژيىك كۆمەل دەبن لە ئەنجامى پيكدادانى جەستە لەگەل ژينگە و بارودۆخەكەيدا .. وە لە كۆتايدا دەتوانيىت ببيىتە بابەتېكى ديكە ..

بابەت بەلاى كۆوہ ؟

بابهت به لای ئهوانی ترهوه ؟؟ .. جا چۆن له کاتیکدا خه لک نه دهیبینن و نه درک به بوونیشی دهکهن تهنها هه لاینجاننیک نه بیته له پووکهشی پهفتارهکانی که زۆریهیان درۆن .. چونکه هه ریهک له ئیمه نواندن دهکات له بهردهم خه لکیدا تهنا نهت نواندن له بهردهم خۆشیدا و , پهفتاره بهر چارهکانی زۆر کهم گوزارشتی لیدهکهن ..

یاخود بابهتییه به لای خاوهنه که یه وه ؟!

وه ههر جاریک خۆی وهکو بابهتیک وهریگریته سارد دهبیته وه و له ژۆر چه قۆی نه شته رگه ریدا دهبیته جهسته و خۆی لیده شارپته وه و له دهستی هه لدیته چونکه ناگریته ببیته بابته و ناگریته بگریته ژۆر وردبینه وه هه روهکو کاغهز و درهختیک .. چونکه کرۆکه که ی به پله ی یه کهم له خودییه که یدا یه , وه حه قیقه ته که ی ئه وه یه که پوو یه کی دیکه ی وینه که یه , خوده له بهرام بهر ئه و جهسته یه دا که بابته .. وه هه ردوو جهسته ره که خود و بابته دوو پوو یه که ی حه قیقه تن .. جا ئه گه ر زانیمان ماده ده هه موو شتیکی بابه تییه که واته هه ر ده بیته دان به وه دا بنیین که له بووندا شتیکی دیکه ش هه یه جگه له ماده و پوو یه که ی دیکه ی حه قیقه ته , ئه ویش خوده ..

ئه گه ر بگه ریینه وه بۆ ئه و پێناسه ساویلکانه یه ی خود و نه فس که ده لیت تهنها هانده ری برسییه تی و سیکیس و ترس و ئه و ئاگادار که ره وانن که جهسته به هو یانه وه ده زانیته تونییه یاخود برسییه یاخود تامه زۆری سیکیسی هه یه .. ئه و ئیمه ده که وینه

بەردەم پافەيەكى گەمزانەى زۆر كەم و كورت چونكە ئەمە نە
 حەقىقەتى نەفسە و نە حەقىقەتى مەزۇف ..

مەزۇف قورىبىنى بە پاروو و مال و جىگە گەرم و گۆرەكەى دەدات
 لە پىناو ئامانج و مەبەستگەلىكى زۆر پەتى وەكو دادپەرورەى
 و پاستى و ئازادى، ئەدى كوا ھاندەرەكانى برسپىيەتى و سىكس
 لىرەدا .. تەنانت ئەو كرىكارە پىرۆلىتارىيەشى كە لە فېتنام و
 لەسەر تۆپھاوئىزەكەى گيان دەسپىرېت لە پىناو سەبەينىيەك كە
 ھىشتا نەھاتووہ .. سەلماندىكى يەكلایى كەرەوہىە كە نەفس
 و خود حەقىقەتلىكى دراوسى و بەرزىرن لە جەستە و تەنھا
 پىداوىستى جەستەى ھەستى پىچەوانەكراوى سەر ئاوىتەيەكى
 ناوہكى نىن .. ئەو وىستە مەزنىەى پى بەسەر جەستەدا دەنىت
 و دەيكاتە قورىبىنى، حەقىقەتلىكى شان بە شان و بەرزە لە
 سىروشتى خۆيدا و فەرماندەر و بە ھەژمونە بەسەر جەستەدا
 نەك پاشكۆ و كلكى جەستە ..

وہ ئەگەر مەن خودى برسپىيەتى بىم ئىدى چۆن برسپىيەتى
 كۆنتىرۆل بكەم .. تەنھا ھەژمونى ناوہكى بەسەر ھەموو توخمە
 جەستەيەكان و يەكەكانى ئارەزوو، دەرخەرى ئەو توخمە بەرز
 جىاوازەيە كە خودى مەزۇفى لىوہ پىكدىت ..

لە پىگەى نەفسەوہ جەستە كۆنتىرۆل دەكەم ..

لە پىگەى ئاوەزەوہ جەستە كۆنتىرۆل دەكەم ..

وہ لە پىگەى بىنايەوہ سنوور بۆ ئاوەز دادەنىم ..

نهم جياكارييه له نيوان بوون و نه بوونېكدا كه سهردهكه وېت به سهريدا و كوتړپوړلى دهكات نهو سلهماندنه واقعيييه كه بهرو و پوحم دهبات وهكو حقيقيه تيكي شان به شاني جهسته و بپاردهري سهرى نهك كلك و پاشكوپهك كه به مردنى جهسته نه وېش بمرېت ..

وه نهو كه سهرى ده لېت مړوف كومه لېك فرمانى فسيولوزى و ماددييه و هيچى تر .. ده بېت بومان پافه بكات كوانى نهو مړوفه له كاتى خه ودا ..

له كاتى خه ودا هه موو فرمانه فسيولوزييه كان له كاردان و به رده وامن و هه موو كرداره پېچه وانه كان به پېك و پېكي پووده دهن، وه نه گهر ده ستيت به دهرزييهك پووشاند لېت دووردهكه وېته وه .. به هه مان شيوه دلېش لېده دات و هه ناسه ده درېت و پړتېنه كان دهرده دهن و ناوه ناو لوول ده خون و نه نداهه كانى زاوړى كاردكه كن .. له گه ل نه وه شدا نېمه له به رامبه ر مړوفېكي نووستووداين كه زياتر له دره ختيك ده چيټ .. ته نها دره خت يان ناژه لېك .. ياخود ژيانېكي سهره تايي كه جياوازي نيه له گه ل ژيانى ميروويدا .. كه واته كوا مړوف ..

نووستن و پاشان هه ستان نمونه يه كي بچووككراوه ي مردنه .. دواتر زيندووبوونه وه جاريكي ديكه نهو توخمه به رزه ناشكرا دهكات كه به ناماده يي له و لاشه نووستووده ا، كت و پر و بى هيچ پېشه كييهك هيتلر و نيرون و كالېگولا دروست دهكات .. نيدى نهو پاكېشراوه وهكو گايه كي سست خه به رى ده بېته وه تا

بىكۆزىت و بىجەنگىت و تىك بىشكىنىت و لەناو بىبات .. جىاوازيىبەكى
نۆر گەورەيە .. گەورەتر لەوہى بەتەنھا گۆرپانكارىيەكى ماددى لە
چەند ساتىكدا رافە بىكرىت ..

سادە كۆرەنەوہى تەوہزەلانە و گەپان بەدواى ئاساندا بۆ لە
كۆلكرەنەوہى كىشەيەك بى وەلام .. ئەو ھۆكارەيە كەواى لە
ماددىيەكان كۆرەوہ ئەم وينا كۆرەنە گەمزانەيە بۆ مەوۆف بىكەن
و بلىن جەستە و كۆمەللىك پەرچە كۆرەرە و مەوۆف لە گلەوہ
دەت و بۆ گل كۆتايى دەت .. مەيش تىناگەم چۆن دەروونيان
پىگەيان پىدەدات باوہر بەم نوكتەيە بىكەن .. لە جىهانىكى
ناوازە و پتەودا كە ھەر گەردىلەيەكى گەواھى پىك و پىكى و
جوانى دەدەن و تايىدا ھۆكارەكان رىز دەبەستەن بەرەو ئامانجەكان
و .. مەرگ و ژيان خەزەمەت دەكەن و .. ھەموو ساتىك مەوۆف بە
خويىنى خۆى قوربانى بۆ پەتەتيرىن ئامانج و پىشەنگەكان دەدات و
.. ھىچ شتىك بى ھودە ناپوات ..

جا چۆن مەوۆف لە كاتىكدا بەرپەزىرىنى دروستكراوہكانە .. بى
ھودە دەپوات و .. لەخۆپايى لەناو دەچىت ..

جارىكى دىكەش لەبەر دەم تىبىنىيەكى دىكەدا دەوہستىن كە
شاينى تىرامانە ئەويش ئەو تايبەتەندىيەيە كە جوولەى پى
جىا دەكرىتەوہ ..

ناتوانىت درك بە جوولە بىكەيت كاتىك لە ھەمان خولگە
لەگەلدا دەجولئىت .. وە دەبىت لەسەر لىوارىكى دەرەكى
بەستىت تا بتوانى تىبىنى بىكەيت .. ھەر بۆيە كاتىك لە

ئەسانسۆردايت ساتيک ديت بەسەرتدا نازانی ئەسانسۆرهکه
 وهستاوه يا دهجووليت .. چونکه تۆ بووئته ته به شيک له
 جووله کهي .. ناتوانيت درک بهم جووله يه بکهيت مه گەر له
 ده رگای ئەسانسۆره که وه ته ماشای شوسته جيگیره کهي دهره وه
 بکهيت ..

هه مان دۆخ بۆ شه مه نده فره يک که به نهرم و نيانی به سەر
 هيله کهيدا ده پوات .. ناتوانيت درک به جووله ي نموونه ي ئەم
 شه مه نده فره بکهيت مه گەر ساتي ده ست پيکر دنی جووله کهي
 يا خود ساتي وه ستانی يا خود کاتيک له په نجه ره که وه ته ماشای
 شوسته جيگیره کهي دهره وه ده کهيت ..

به هه مان شيوه ناتوانيت تيبيني جووله ي خۆر بکهيت ئەگەر
 له سه ری بيت به لام ده توانيت له مانگ و زه وييه وه تيبيني بکهيت
 .. هه ره که چۆن ناتوانيت تيبيني زه وي بکهيت کاتيک له سه ری
 نيشته جييت به لکو ده توانيت له سه ر مانگ وه ئەمه بکهيت ..

ناتوانيت په ي به بارودۆخيک به ريت ته نها مه گەر بجيته دهره وه
 ليی ..

پروسه ي درک پيکر دنيش سه لماندن يکی دلنياه بۆ ئەوه ي که
 له هه ر ساتيکدا دوو شت هه يه .. شته درک پيکراوه که و نه فسه
 درک پيکهره دهره کيه که .. هه ربۆيه نه مانده تواني درک به کات
 بکه ين ئەگەر به شه درک پيکهره که مان له سه ر ليوار يکی جيا
 کراوه و له دهره وه ي تپه پيني به رده وامي کاته وه نه بوايه .. وه
 ئەگەر درک پيکر دنيان هه موو ساتيک له گه ل ميلی چرکه کاندای

بازى بىدايە ئەۋا ھەرگىز نەماندەتۋانى درك بەم چىرگانە بىكەين ..
وھ درك پىكىردىنمان نەدەپچىران ھەرۈەك چۆن چىرگەكان تىدەپەپن
و دەپىننەۋە بىئ ئەۋەى ھەست بە ھىچ شىتېك بىكرىت ..

ئەمەش ئەنجامىكى سەرسۈپھىنەرە و داخۋازى ۋەستانىكى پىر
لە تىپامانە بۆ ماۋەيەكى درىژ ..

ئىمە ئەۋەتاين لەبەرەم ھەقىقەتېكى مۇۋانەدا، بەشىكى نىقوم
بىۋە لە كاتدا و لە گەلىدا تىدەپەپىت و گەۋرە دەبىت و پىر
دەبىت (ئەۋىش جەستەيە) و بەشىكى دىكەى لە دەرەۋەى ئەم
كاتانەيە و لە لىۋارىكى ئارامىدا تىبىنى دەكات و بە بىئ ئەۋەى
گىرى تىا بخۋات دركى پىئ دەكات بۆيە ئەمىان نە پىر دەبىت
و نە گەۋرە دەبىت و نە دەشېرېتەۋە ..

ۋە ئەۋ پۇژەى جەستە دەكەۋىتە ناۋ گەۋە ئەم ۋەكو خۆى
دەمىننېتەۋە و زىندۋانە ژيانە تايىبەتەكەى خۆى دەرۋى .. ژيانە
ناكاتىيەكەى .. ھىچ ناۋىكىش بۆ ئەم بەشە نادۆزىنەۋە جگە لەۋ
ناۋەى ئاينەكان پىمانى دەلىن .. پۈج ..

ھەرىك لە ئىمە دەتۋانىت دەست بىدات لەم بىۋنە پۈحىيەى
ناخى .. ۋە درك بەۋە بىكات كە بىۋنىكى جىاۋازە لە جۆردا
لەۋ بىۋنە دەرەكىيە تىپە لىدەرە گۆپراۋەى كە لە تاقىگەى
گۆپانكارىدا و لە چۋاردەۋرماندا ۋىژم دەكات ..

ھەرىك لە ئىمە دەتۋانىت ھەست بىكات كە لە ناخىدا دۆخىكى
ئامادەگى و بەردەۋامى و بەرجەستە بىۋن و كەسىتى و بىۋنىكى

ئامادەى تەواو جياواز لە بوونە دەرەکییەى ھەبە ..

ئەو بوونەى لە چوارەدەورماندا لە چەندین تافگەى گۆپانکاریدا
 وروژم دەکات ..

ئەم دۆخە ناوەکییەى لە ساتەکانى ئاگاییدا درکى پێدەکەین و
 ناوم ناوە دۆخى ئامادەگى .. ئەو کلیلەى کە دەمانبات بەرەو
 بوونە پوچیەکەى ناو ناخمان و دەستمان دەخاتە سەر ئەو
 مەتەلەى ناوی پوچە .. یا پەها .. یاخود دامالپراو و پەتەى ..

و کاتیکی ئێمە درک بە جوانى دەکەین و جیاى دەکەینەو
 لە ناشیرینی و .. درک بە راستى دەکەین و جیاى دەکەینەو
 لە بەتال .. درک بە دادپەرەرى دەکەین و لە ستمى جیا
 دەکەینەو .. ئەوا ھەموو جارێک بە پێوەریک دەپێوین .. بە
 راستیەکی جیاکراوە لەو پووداوەى دەپێوین .. خۆ ئەگەر ئێمە
 لە ھەمان لیوارەو پێوانە بکەین .. لیواری پوچ .. ئەوا ویژدانیش
 ئاماژە بە بوونی پوچی دەکات .. ھەستى جوانیش ئاماژەى
 پێدەکات .. ھەر ھەم ھەستە شاراوەبەش کە راستى و بەتال
 و ساخە و حەقیقەت لە یەک دەکاتەو، ئاماژەى پێدەکات ..

ئایا ئەم لیواری دەرەوێ کات ھەتا ھەتاییە ؟ یاخود کاتیکی
 جیاوازی و سالتنامەى جیاوازی ھەبە .. پۆژیکى بە ھەزار سالت
 .. ھەر ھەک لە قورئاندا ھاتوو ((إِنَّ يَوْمًا عِنْدَ رَبِّكَ كَأَلْفِ سَنَةٍ
 مِّمَّا تُوعَدُونَ))^١ و ھەر ھەک چۆن لە بارەى پۆژەکانى خوداوە ھاتوو
 .. ئەوانیش پۆژانێکی جیاواز لە رۆژەکانى ئێمە و پافەکاران نەد

١ (الحج ٤٧، واتە: بە راستى پۆژیکى پەروردگارت بە ئەندازەى ھەزار سالتى ئێوەیە

پافهيان بۆ كردهوه و هەر پټبازە و ئەو هەموو وردەكارىيانەى ناتوانرٲٲت دركيان پٲٲ بگريٲت .. وە زۆريەى جار تەنھا ئاماژە و هٲمان، ئاماژە دەدەن و پوون ناكەنەوه و ، هٲماى شتٲكن و پافە ناكەن .. چونكە پونكردهوى پوچ و پەرستگاگەيەتى ، كارٲكە لەسەر وو درك پٲكردهى ئٲمەوه .. وەلى حوكم دان بە بوونى كارٲكى مومكٲنە و پٲويست و زەرورٲيە .. وە پەنگە پوچ ئەو مۆركەى چاكى و جوانى بٲٲت كە دروستكار وەكو جٲدەستى خۆى لە هەريەكەماندا جٲٲهٲلآوه ..

وە پەنگە لە پوچى خۆى بٲٲت بەو پٲٲيەى لە پوچى خۆى كردهوه بە بەرماندا .. خەلات و فوٲكە لەو .. پريشكىكى پٲرۆزە لە نوورەكەى و تيشكىكە لە خۆرە هەتا هەتاييەكەى وە ئەمە هەمان ئەو وٲنەيەيە كە ئايينەكان بۆيان وٲنا كردهوين و .. جوانترين و نزيكترين وٲنەشە ..

زۆر دوورناكەوينەوه ئەگەر بزانيٲ ئەم پوچەى ناخمان ئازادٲٲە .. ئازادٲٲە ناوهكيٲە قول و هەناويٲەكەمان لە قولآيى نەٲنى دا .. ئەوهى كە خودا ويستوويەتى ئازادبٲٲ لە هەموو كۆت و بەنديك و لە هەموو هاوردهيەكى نامۆ پاراستويەتى و سەربازەكانى لە دەرەوهى داناهو و كردهويەتى بە پٲرۆزترينى پٲرۆزيەكان و پٲرۆزيەكى قەدەغەكراو لە هەمووان جگە لە خاوەنەكەى ..

ئٲمە لە قولآيى نەٲنى و شاراوەيٲەكانماندا ويستمان هەيە هەروەك ويستى خودا و هەلدەبژٲٲرين هەروەك چۆن خودا هەلدەبژٲٲرٲٲت هەر بۆيە كردينى بە جٲٲنشٲن لەسەر زهوى و كردينى بە خوداى

بچووکى سەر زهوى و حوکم ده‌که‌ین و ئەمەشى کردووه به به‌لا و تاقیکردنەوه و ئەزموون و پڕۆفەیک که دواتر پرسىار و لێپرسینه‌وه و دووباره پێکخستنه‌وه‌ی ئاسته‌کانى به‌دوادا دیت و هه‌ریه‌که‌و ده‌خړیته‌ ئه‌و ئاسته‌وه که سه‌رسه‌ختانه شایه‌نیه‌تى ..

ناوچه‌ی نه‌ینى و شاراوه ناوچه‌ی ئازادى و به‌پرسىاریه‌تیه (انما الاعمال بالنیات وانما لكل امرئ ما نوى)^٢ .. ناوچه‌ی نیاز و شارندنه‌وه .. ئه‌و ناوچه‌یه‌یه که خودا به زانستى خۆى تێبینى ده‌کات و لێپرسینه‌وه‌ی له‌سه‌ر ده‌کات چونکه ناوچه‌ی ئازادیه‌یه .. وه ژۆر لێکردن و کوژ و به‌نده‌کان ئه‌وکاته ده‌ست پێده‌که‌ن که له شاراووه ده‌رده‌په‌ریت بۆ کار و پاشان جێبه‌جێ کردن و به‌ده‌یه‌تانه له جیهانى مادیدا .. ئا لێرده‌ ئازادیه‌یه‌کان ده‌که‌یشن به‌یه‌کدا و به بارودۆخى ژینگه و به‌کۆمه‌لگه‌دا و هه‌روه‌ها وىستى خوداییش ده‌ستتۆه‌رده‌دات تا سنوور بۆ خراپه‌ی خراپه‌کار دابنیت و بوار بۆ چاکه‌ به‌خسێنیت و زه‌ره‌رمان بۆ یه‌کدی که‌متر بکاته‌وه به داخوازى ئه‌و سۆزه‌ی هه‌یه‌تى و هه‌ریه‌که‌و به پێى وێژدان و شایسته‌یى کۆمه‌کى بکات به‌ برێکى ژۆر له تواناکان ..

له‌به‌رئه‌وه بۆ من یه‌ک شته‌ گه‌ر بَلِّیم خودا بو‌حیكى بۆ دروست کردووم و گه‌ر بَلِّیم خودا منى به ئازادى و وه‌کو ئازادى دروست کردووه .. یاخود بَلِّیم منى به تاکێکى ته‌نها دروست کردووه چونکه هه‌ریه‌ک له‌م ده‌رپه‌رینه‌ ئه‌وى دى پوون ده‌کاته‌وه .. وه له قولاویه‌وه ئه‌و شتانه وه‌سف ده‌که‌ن که ناتوانم به‌ چاو

(٢) واته : کردووه‌کان به پێى نیازه‌که‌یان هه‌لده‌سه‌نگێندرێن و هه‌رکه‌سێش ئه‌وه‌ی بۆ هه‌یه که نیازی بوو

بیان بینم یاخود بە دەست دەستیان لیبدهم .. یاخود وشە و
زاراویان بۆ بدۆزمەوه ..

وه له ناوچهی پوحدا له ئاماژه زیاتر ههچمان دەست ناکهوێت

بهو پێیهی ئێمه له لیواری دهرهوهی کات و دهرهوهی ههموو
شتێکی ههست پێکراو و بینراوین ..

الله (خودا)

الله (خودا)

یه کییه تی شانہ ی بوونه وهران نیشانہ ی یه کی دروستکاره ..

بیست سال له مه و پیش .. له ژووری تو یکاری کۆل یژی پزیشکیدا
ده و ه ستاین .. هر چوار که سه و له به رده م به شیک له به شه کانی
لاشه دا ..

ئه وکات ئیمه وامانده زانی که حه قیقه تی مرۆف مه ته ل نییه و
.. چه قۆی نه شته رگه ر ده توانیت به یه ک لیدان ئاشکرای بکات و
.. جه سته ته نها جانتایه که که کردته وه هه موو شتیکت زانیووه
..

به لام دوو سالی دوور و دریژ تیپه پی .. من هه ر خه ریک بووم
ده گه پام و ته ماشای پشت گوشت و ئیسک و .. پخۆ له کان
و ملووله کان و کپکپاگه کانم ده کرد .. به بی هوده بۆ ئه و
حه قیقه ته ده گه پام .. دلم کرده وه .. دوو سییه که م کرده وه .. تا
کۆتاییه که ی به دوا ی ده ماره کاندایۆشتم .. له گه ل درکه په تکدا تا

می‌شک پوشتم .. می‌شکم کرد به دوو به‌ش‌وه .. هر به‌شیکیشم
کرد به دوو نیوه‌ی تر .. وه له‌کوتاییدا گه‌شتم به بارسته‌یه‌کی
نهرمی مه‌له‌می سپی .. مامۆستاکه ده‌ریاره‌ی وتی .. که ئه‌وه
نه‌ینی مروّفه ..

هر به‌پاست ؟

نایا ئه‌وه لێره‌دایه ئازار نیشته‌جێیه و .. چیژ پراکشاره و ..
ویست نوستووه ..

له‌م بارسته نهرمه شێداره‌دا ..

وه به‌ دلّه‌پاوکی و گومانه‌وه سه‌رم به‌رز کرده‌وه ..

من جانتاکه‌م کرده‌وه و .. جانتایه‌کی دیکه‌م تیا دۆزییه‌وه ..

نیستاش دوا‌ی دوو سال له‌ ماندوویی و شه‌که‌تی هر وه‌ستاوم
به‌و پێیه‌ی من له‌به‌رده‌م نه‌زانراوی‌کدام .. ئه‌و ماسکه‌ی مروّف
داده‌پوشت ته‌نها جله‌کانی نییه .. پێسته‌که‌شی جله .. گوشت
و به‌ز و ئێسکه‌کانی هه‌موو جلن .. وه‌لێ خودی خۆی دووره ..
دوور .. له‌ ژێر ئه‌م قوماشه‌ ئه‌ستورانه‌وه له‌ ته‌به‌قێکی گه‌وره‌ی
پێستندا ..

قسه‌یه‌کی ناراسته .. له‌گه‌ڵ ئه‌وپه‌ڕی پێژمدا بۆ هه‌ولێکانی
به‌پێزان (کنگهام و گرای و گامیسۆن) و کۆی هه‌موو بلیمه‌ته‌کانی
دیکه‌ی زانستی چزیشکی که‌ پسی‌پۆریان له‌ وه‌سفی مروّفدا هه‌بوو

..

ټه‌وان هه‌رگیز وه‌سفی مړوټيان نه‌کرد .. به‌لکو وه‌سفی
جله‌کانيان کرد ..

له‌ چاوی مندا ټه‌وانه‌ ته‌نھا نه‌خش و دوورماننکی سه‌رده‌ميانه‌ن
.. داهيتانيان له‌ وه‌سفی مړده‌ی پيخوله‌کاندا کردووه ..

دلّه پاريزراوه‌کانی ناو شوشه‌کانی موزه‌خانه‌ی کوليتري پزیشکی
.. تابلوی ورده‌کاری جياوازی دلن ..

دلی ديکولتي^۱ و .. دلی يابانی ..

به‌لام دلی راسته‌قينه‌ی مړوټ .. هه‌سته‌کانی و خوينه‌ گهرمه
پر له‌ ټاره‌زووه‌که‌ی .. جگه‌ له‌ ناخی ټيمه‌ی زيندوو .. له‌ هيچ
شویننکی ترده‌ دستناکه‌ويت ..

حه‌قيقه‌تی ژيان نه‌زاندراره ..

ژيان جووله‌يه‌که‌ له‌ ماده‌ده‌دا ..

جووله‌يه‌کی به‌ ټاگای ټامانجداری ټازاد .. وه‌ که‌س سروشته‌ی
ټه‌م جووله‌يه‌ نازاننيت .. به‌لام هه‌ر چوټنیک بيت جه‌سته‌ نييه
ټيدي ..

کاتنیک ټاميړه‌کانی جه‌سته‌ کارده‌که‌ن له‌ بووکه‌له‌ی شانويی
ده‌چن .. له‌ دووره‌وه‌ بۆ بينه‌ر وه‌کو ټه‌ندامی زيندوو درده‌که‌ون
.. وا درده‌که‌ويټ که‌ به‌ هه‌لېژارده‌ و ټازادی خوټی قسه‌ بکات

(۱) ديکولتي : به‌شی سه‌ره‌وه‌ی سنگی ټافره‌ته‌ که‌ مل و هه‌ردوو شانیش ده‌گرېته‌وه‌ و
له‌ مړده‌کانی هه‌ندیک جلدا درده‌خرېن

.. به لām له راستیدا جهسته تهنها پارچه تهختهی مردووه و له پشتووه و به شاراوهدیی دهزوی شاراو دهجولئینی له ناو ئیمهدا بووکه لهی شانویی هیه ..

له ناو ئیمهدا که په نا لیدهریک هیه فوو به که په نای جهسته ماندا دهکات و .. یاری به دهزوهکانی په له کانمان دهکات جا دهجولئین و پئ دهکهن و قسه دهکهن .. هه موو گه ردوونیش به هه مان شیوه .. ئارژه ل و پوووک و بیگیان .. چند ین که په نا له ناویاندایه .. له دلایندا که په نا لیدهر هیه .. به به رده وامی فووی پیا دهکات ..

به راهیمییه هندیه کان باوه پریان وانییه که هر بوونه وهریک پوچیکی تاییهت به خوی هیه .. پییان وانییه هر گویدریژه و پوچیکی هیه .. وه هر سهگه و پوچیکی هیه .. به لکو باوه پریان به بوونی یهک که په نا لیدهر هیه که فوو به هه موو که په ناکانی گه ردووندا دهکات و یهک پوچی تیډایه ..

وه هه موو بوونه وهران یهک مانا به دی دههینن .. هه رووک چۆن وشه جۆراوجۆره کان .. یهک بیروکهی ساده به دی دههینن .. هه رووک چۆن وینه کیش و موزیک ژهن و داتاشهر و ئه دیب و شاعیر .. له لیښاویک له بوونه وهرانی هونه ری یهک مانا به دی دههینن ..

وه له سوفورهکانی یوبانیشاددا، نوژیژیکی هیندی کۆن هیه ئه م واتایه له چند دیره هۆنراوهیهکی ناسکدا پوون دهکاته وه .. خوداوهند براهما که له دلی زانادا جینشینه ، چرپه دهکات و ده لیت :

ګەر بکوږ پټی وایټ بکوږه و کوږاو پټی وایټ کوږاوه ..

نوا نوان شیوازه شاراوه کانی من نازان

له کاتیکدا من دهمه سینګ بۆ نو کهسهی دهمریت و

چهک بۆ نو کهسهی دهمریت و

بال بۆ نو کهسهی دهمریت ..

وه بۆ نو کهسهی گومانی له بوونم هیه

دهمه هموو شتیک تهنانهت خودی گومانیش

وه من یهکم و من هموو شتهکانم ..

نو خودایه که له پووناکی سپی دهچیت .. تاک و سادهیه
بهلام له ناخیدا هر حوت پهنگه کی په لکه زیږینهی له خو
گرتووه .. نو کوږپه لیه که و تووی هموو سیفه تکانی له خو
گرتووه ..

هیندیه کان هموو بوونه وهرانیان کردوته (هموو) یه که وه
وه پییان وایه هم هموو یهک پوحيان هیه و .. ناویان نا
براهما ..

براهماش هر نه وهندهی له سهره فوو بکات به که په ناکه دا و
دهزووه کانی دهستی بچولینیت ئیدی بوو که له کانی سهر شاتوکه
هموو دهجولین ..

براهما عەرشى نىيە و تەرازوى نىيە .. نە لىپرسىنەو دەكات
و نە سزا دەدات لە بنەپەتدا ئەو تەنانت ھەر كەسىگ نىيە ..
بەلكو تەنھا حەقىقەتى بوونە ..

گومانىشى تىدا نىيە ئەم فەلسەفە ھىندىيە كۆنە دووبارە
گەپاوتەو و ھاتوو لە دەيان پىيازى ئەوروپىدا زىندوو بووتەو
.. بە بى گۆرپانكارى لە ھىچ شتىكدا جگە لە ناوھەى ..

ئەوھى ھىندىيەكان پىيان وت براھما .. شوپنھۆرى ئەلمانى
باوھپى پىي ھەبوو و ناوى نا ويست و نيچە باوھپى پىي ھەبوو
ناوى نا ھىز و ماركس باوھپى پىي ھەبوو ناوى نا ماددە ..
برگسۆن باوھپى پىي ھەبوو ناوى نا وزەى زىندوو و ھەروھە
ھىگلىش باوھپى پىي ھىئا و ناوى نا پەھا ..

ھەموويان ئەوھيان وت كە بودا زياتر لە پىنج ھەزار سال
لەمەوپىش وتى :

من لاهوتىكى بى خوداتان پىشكەش دەكەم .. وە زانستىكى
دەروونى بى دەروون و .. دونياھەكى بى دواپۆز .. وە خوداى من
كەسىگ نىيە .. پاشاش نىيە .. دروستكارى شتەكانىش نىيە
بەلكو خودى شتەكانە ..

وە بودا لە وەلامى ئەو ھەزارەدا كە لىي پرسى : پوچ چىيە
؟ وتى :

ئەمە ئەوپەرى تېپرامانى تېۋرىيە كوپم .. ئەمە بىبابانىكە و ..
منىش پالەوان نىم ..

تەۋەرەي ئەم فەلسەفە ھىندىيە كۆنەش ئەم دېرەيە .. خودا
تاكە و خودا شەكەنە .. ۋە شتېك نىيە بەناۋى دروستكار و
دروستكاراۋ بەلكو (ھەموو) ھەيە .. ھەموو لەۋىيە و خوداش
پوھى ھەموو ..

لەم دېرەشدا تېكەلكردنىكى پوون ھەيە .. ھەروھە پەشە كۆزى
ئەنجامگەلىك كە ھىچ پېشەككە نايىتە ھۆكارى ..

ھەموو ئەۋەي تويژىنەۋەي زانستى تويكارى دەريارەي ژيان و
زىندەۋەران دەيلېت كە .. تاك شانەيى و بەند و خزمایەتى
و پەيوەندىيەكى سۆزدارى ھەيە لە نىۋان گشت بوونەۋەراندا
تەنانەت لەنىۋان زىندوو و مردوودا .. لەنىۋان پېكھاتەي ئەستېرە
و مەجەپپەكان .. پېكھاتەي درەخت و ئازەلەكان ..

پېك ۋەكو ئەۋەي كۆمەلىك وېنە بېينىت كە يەك شىۋاز
ۋ يەك خامى پەنگ و شىۋەي پەپەي ھاۋشىۋەيان ھەيىت ..
سەرەنجامى ئاسايى ئەۋەيە بلېيت .. نمونەي ئەم تابلۇيانە
بېگومان يەك وېنەكېش كېشاۋنى .. تەنھا ئەۋبە تەنھا دروستى
كردوون و ھىچ ھاۋبەشىك ھاۋبەشى نەكردوۋە ..

بەلام ئەگەر تۆ بېيت باز بەسەر ئەم تېيىنىيەدا بەدەيت و
بلېيت ئەم تابلۇيانە وېنە كېشراۋ و وېنەكېشن و دروستكارىكەيان
نىيە .. ئەۋا نمونەي ئەم بازدانە خراپ بەكارھىتان و ستەمىكە

ھىچ لۆژىكىكى نىيە و ھىچ پېشەككىيەك پاساوى بۆ ناھىيىتىۋە و ..
ھۆكارەكەى تىكەلكردىنى تاك بوونەۋەرى و تاك بوونە ..

ۋە دانانى بوونەۋەرى دىارىكرار و سنوردارە لە ھەمانكاتدا بە
بوونى پەھاي بى سنوور (خودا) ..

ھەلەى دوۋەمىش ئەۋەيە پىت وايە ھەستەكانت كۆتا دادۋەرن
بۆيە رەتت كردهۋە جىھاننىكى دىكە جگە لە جىھانە نەبىنراۋەكە
ھەبىتت تەنھا لەبەرئەۋەى تۆ جگە لەۋە ئابىنىت .. كەۋاتە
ھىچ نادىارىك و دۋاپۆژىك بوونى نىيە .. ۋە جگە لەم بوونە
بەرچاۋە ھىچى دىكە بوونى نىيە و خوداش دلى ئەم بوونە و
حەقىقەتەكەيەتى و كىشەكە چارەسەر بوو .. ئەمەش جۆرىكە لە
سادەكرىنەۋەى كورت و كۆيىر ..

ھىچ شتىك جگە لە وىتە كىشراۋەكان بوونى نىيە و لە ھەمان
كاتدا وىتەكىشەكەشە .. وىتەكىشەكەش دلى و حەقىقەتەكەيەتى و
كىشەكە چارەسەر بوو ..

پاشان بېۋابوون بە بوونى يەك پۈج كە پۈجى ھەموۋانە .. ۋە
پەتكرىنەۋەى بوونى چەندىن پۈج بە ژمارەى بوونەۋەران .. خراپ
بە كارھىنانىكى دىكەيە .. ئەم چارە بازدانىكە لە بۆشايىدا بە
بى پىشت بەستىن بە بەلگە و ھۆكار .. بەلكو حوكمىكى دىكەيە
بە پالنىرى سادە كرىنەۋەى زىاتىر ..

ۋە تەنھا لەبەر سادە كرىنەۋە بىركرىنەۋە بە ئەنجامىكى
نا قبولكرار كۆتايى پىدىت .. ئەۋىش ئەۋەيە خودا يەكە و

شته‌کانیشه ..

وه ئیمه له‌به‌رده‌م سروشتیک و یاسا و کپۆکه‌که‌یداین و هیچی دی .. خو نه‌گه‌ر پیرسی کئ ئهم سروشته‌ی دروست کردووه پیت ده‌لێن دێرینه، نه‌سه‌ره‌تای هه‌یه و نه‌گۆتایی .. ئه‌و خودایه .. نه‌زه‌لی و هه‌تا هه‌تایی و تاک و هه‌مه‌ جوړیشه .. ئه‌مه‌ش یاریکردنه‌ به‌ ده‌رپینه‌کان له‌ پێناو هه‌له‌هاتن له‌ دووانه‌یی‌ه‌ی بوونی دروستکار و دروستکراو ده‌یسه‌پێنیت .. وه له‌ پێناو هه‌له‌هاتن له‌ وه‌مه‌چه‌شنیه‌ کپۆکیه‌ی له‌ نه‌نجامی بروابوون به‌ چه‌ندین پوچه‌وه‌ دیت ..

ئه‌وه‌ ئایینه‌ ئاسمانیه‌یه‌کان تاکه‌ چاره‌سه‌ریان پێشکه‌ش کردوه که‌ بیرکردنه‌وه‌ی زانستی ده‌یلت و قبولیه‌تی ..

ئه‌گه‌ر توێژینه‌وه‌ی زانستی توێکاری ژیان و توێژینه‌وه‌ی شیکاری کیمیایی گۆی زه‌وی و هه‌سه‌ره‌کان و پێکه‌ینه‌ره‌کانی ئاو و هه‌وا بۆیان ده‌رخستبێن که‌ خامی ئهم دونیایه‌ یه‌کێکه‌ .. وه‌ ئه‌گه‌ر زانسته‌کانی په‌ره‌سه‌ندن پێی وتبێن که‌ په‌ره‌سه‌ندنی زینده‌وه‌ران له‌ میکروب‌ه‌وه‌ بۆ دره‌خت و مه‌یموونه‌کان نیشانه‌ی بوونی یه‌ک شی‌وازه‌لی هاوشیۆه‌ و سوننه‌ت و یاسای چوونه‌کن که‌ کار ده‌کن .. ئه‌وا سه‌ره‌نجامی ئاسایی ئه‌وه‌یه‌ بلێین که‌واته‌ بێگومان هه‌ر ده‌ییت دروستکاری دنیا و گه‌ردوون و ژیان هه‌ر یه‌ک دروستکار بێت و هه‌یچ هاوبه‌شیک له‌ دروستکردنه‌که‌یدا هاوبه‌شی نه‌کردووه‌ .. وه‌ به‌ ته‌واوی تاکه‌ له‌ دروست کردنی دنیا دا .. وه‌ هه‌رگیز نه‌لێین که‌ ئهم دروستکاره‌ خو‌ی دونیایه‌ .. وه‌ سروشته

.. ۋە خۆى خودى دروستكراۋانە ..

ۋە جارىكى دىكە زانستە يەكلایى كەرەۋەكان پىمان دەلپن كە .. ئەۋەى دەكەۋىتە بازىنەى درك پىكردنەى ھەستى ئىمەۋە ھەموو شتىك نىيە .. ۋە جىھان لە دەۋرۋەرمان پىرە لە بوۋنەۋەرانى نەبىنراۋ و نا بەردەست و نەبىستراۋ و لەگەل ئەۋەشدا راستەقىنە و دلنپان ھەر ۋەك بوۋنى دلنپاى ئىمە .. نەۋنەى ئەمە ۋەكو تىشكى ژىر سور و تىشكى سەروو بنەۋشەى .. ۋە شەپۆلە بىتەلەكان ^(۲) و پادار و تىشكى ئىكس ..

ئەم شەپۆلانە بوۋنپان ھەبوو پىش ئەۋەشى ئىمە پادىق و ۋىستگەى پەخشى مارگۆنى و ئامپىرى تىشك و ئامپىرى تىشكى ئىكس دابھىنن .. ئەم شەپۆلانە لە پابردوۋا و ئىستاش ھەر لەخۆرەۋە دىن بەسەر ئىمەدا و بۆ مليۋنەھا سال لە دەۋرى ئىمە بوۋن بەبى ئەۋەى بىان بىنن ياخود پىيان بزائىن .. بۆيە باسكردن لە نادىار و فرىشتە و بوۋنەۋەرانى نەبىنراۋ شتىكى ئاسايىيە و .. پىچەۋانەكەى نا ئاسايىيە .. كە ھەر شتىك نەبىنن پەتى بگەينەۋە تەنھا لەبەرئەۋەى نايىنن لەگەل زانپاريمان دەربارەى سنووردارى ھەستەكانمان .. ئەمە شتىكى نا ئاسايىيە

ۋە وتنى ئەۋەى كە ئەۋ دروستكارەى دروستكراۋانى دروست كىردوۋە پوھى بۆ دروستكردوۋن شتىكى ئاسايىيە ..

(۲) بىتەل : ۋابەرلىس

وه کاتیک ئه و وردی و پتهوی و پیک و پیکیهی سستمی
 گهردوونمان بینی هه ره له جوولیهی گهردیلوه تا خولانهوهی
 خولگه کان .. وه وتمان که .. نمونهی ئهم گهردوونه پتهوه
 ناکریت تیایدا سته مکاریک بۆی ده چیت .. وه هه ره ده بییت
 لپرسینه وه و سزا هه بییت بۆ هه ره که سیک که له ده ست سزای
 دونیا ده ده چیت .. ئه و قسه که مان ئاسایی و لۆژیکی ده بییت
 له گه ل هه موو پیشه کییه زانستییه بینراوه کاندای .. چونکه یه ک
 به لگهی زانستی بوونی نییه له سه ره بۆ سه ره و به ری له یاساکانی
 سروشتدا .. وه بیکومان ده بییت دروستکاری ئهم سروشته ناوازه یه
 دادپه روه ره بییت ..

وه ئه و که سه ی زیندوو بوونه وه به دور ده زانیت و .. باوه ره به
 (د . برنار) پزیشکی نه شته رگه ری ده کات که دلی پیاویکی مردوو
 زیندوو ده کاته وه به گواستنه وه ی بۆ جهسته ی که سیکی زیندوو و
 زیندوو ده بیته وه .. به لام ئه وه به درۆ ده خاته وه که ئه وه ی برنار
 و ئه و گهردوونه ی برناریشی تیدا ده ژێ دروست کردوه ، بتوانیت
 زیندوو بوونه وه یه کی له م شیوه یه به دی بهینیت ، که سیکی خو
 به زل زانه و تیگه شتنی سنوورداره ..

وه هاتنی ئهم پاستییانه له سه ره دهستی ده شته کییه کی
 نه خوینه وار که نووسین و خویندنه وه نازانیت .. وه قورئانیکمان
 بۆ بهینیت میژوو بگورپیت و چوونیه ک بیت له گه ل دۆزینه وه کانی
 زانستدا ته نانه ت هه زار و چوار سه د سال پیش ئه وه ی ئهم
 دۆزینه وانه ش بکریت ..

ئەمە كارىكە بە سىروش و لەلایەن ئەو خوداىەو نەبىت كە
 ھەموو شتىك دەزانىت، ھىچ ئەگەرئىكى دىكەى نىيە ..

وہ ئەو كەسانەى ساويلكانە دەلەين .. خودا پەھىمە و ھەموو
 خەلكى دەكاتە بە ھەشتەوہ .. ئايا دەكرىت خودا بەو گەورەبىيەى
 خۆى سەرخاتە سەرى ئىمە و لىپرسىنەو ھەمان لەگەل بكات لەسەر
 چەند قسەيەك كە كردوومانە و چەند كارىك ئەنجاممان داوہ لە
 كاتىكدا ئىمە بەراورد بە خودا و گەورەبىيەكەى وەكو مىروولە
 يا دەنكۆلەى گل و دەنكۆلە تۆزىن .. نا ژىرانەيە .. خودا زۆر
 گەورەيە گەورەتر لەوہى ئىمە ئەشكەنجە بدات .. ئەو كەسەى
 بەم جۆرە بىر لە خودا دەكاتەوہ و پىي وايە باوہ پىكى زۆر
 بەرزى پىي ھەيە .. لەبىر دەكات كە ئەو بەم ساويلكەبىيە داواى
 ستم لە خودا دەكات و داوا دەكات پەش و سپى بەكسان بكات
 و ستمكار وەكو ستملىكرائ لىبكات و بكوز وەكو كوزراو لە
 بىرارەكانىدا .. ئەمە خودى پشئويىيە ..

وہ ئەگەر يەك تۆز كىمىا و سىروشتى بخوئىندايە دەيزانى كە
 خودا لە نىوان گەردىلەكانىشدا يەكسانى ناكات .. تەنانت
 گەردىلەكانىش .. ھەموو شتىك بە پىكى دەجولەيت لە
 ئەلكترۆنىكى بچووكەوہ تا مەجەپرە ئاسمانىيە گەورەكان .. بە
 گونجاوى لەگەل لۆژىكىكى زانستى وردا و .. گەردىلەكان لەسەر
 بنەماى بارستە گەردىلەكانىيان يەكدەگرن و كارلىك دەكەن لەگەل
 يەكدا لەگەل ئەوہى بىرى ئەم بارستانە زۆر زۆر بچووكەوہ بە
 خوئىندەوہى سەمەرەكانى گەردوون و وردى جوولەى و پتەوى و
 پىشكەوتنى ئاوەز ھاوار دەكات ..

له نيوان دهسته کاني ئه م ماوه يه دا هيچ سته مکارتيک ناتوانيت
قورتاري بيټ و هيچ بکوژتيک ناتوانيت هه لبيټ به هوي هه له کردني
ياساکاني زه وييه وه ..

دادپه روهری چاوه پي هه مووان دهکات ..

ئه م وردبين و ته لسکووب و ترمومه تر و بارومه تره هه مان ئه وه
ده لئ که په رتووک ه ئاسمانيه کان ده يلين ..

ئه وانيش تاکه په رتووکن وه لامیکی مه ته لی مه رگ ده دهنه وه که
تا ئيستاش ئالنگاری هه موو زانسته کان دهکات ..

مەتلى مەرگ

بيست سال لەمەوپيش .. لە ژووری تويکاری کولتیزی پزیشکیدا وەستاین ..

هەر چوار کەسە و لەبەردەم بەشیک لە بەشەکانی لاشەدا ..

ئەو کات ئیمە واماندەزانی کە حەقیقەتی مەرۆف مەتەل نییە و ..

چەقوی نەشتەگەر دەتوانی بەیەک لێدان ئاشکرای بکات و .. جەستە
تەنها جانتایە کە کە کردتەووە هەموو شتیک زانیوە ..

بەلام دوو سالی دوور و درێژ تیپەری .. من هەر خەریک بووم دەگەڕام ..
تەماشای پشت گوشت و ئیسک و .. ریخۆلەکان و ملوولەکان و
کەرکراگەکانم دەکرد ..

بەبێ هۆدە بۆ ئەو حەقیقەتە دەگەڕام .. دڵم کردەووە .. دوو سییه کەم
کردەووە .. تا کۆتاییەکی بە دواى دەمارەکاندا پۆشتم ..

لە گەل درکە پەتکدا تا میشک پۆشتم .. میشکم کرد بە دوو بەشەووە ..
هەر بەشیکیشم کرد بە دوو نیووە ترەووە ..

لە کۆتاییدا گەشتم بە بارستەیه کی مەلەهەمی سپی .. مامۆستا کە دەربارەى
وتی کە .. ئەووە نەیتی مەرۆفە ..

07501269689
07701932749

hakem1423@yahoo.com
renwen2009@yahoo.com

سڵاوێکی - بۆلەتی شەهزادە - ئەمەڵە
بەڕێوەبەر کاتەدراول - نوکاتێ زەمە (١٦)

۵۰۰۰ هەزار دینار

ISBN- 978-9922-626-13-0

9 789922 626130